

Oqaaseqaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Siunnersuummi matumani siunertaavoq Kalaallit Nunaanni suliniutinik angisuunik piviusunngortitsinissap ajornarunnaarsinneqarnissaa.

Siunnersuummi aamma anguniarneqarpoq suliniutit angisuut inuussutissarsiortunut allanut inuiaqatigiillu aningaasaqarnerannut ajoqutaasumik aningaasarsiat aningaasartuutillu annertussusaasa qaffannerannik malitseqanngitsumik ingerlanneqarsinnaanissaat.

Ulloq 21. juni 2009 Namminersorneq pillugu inatsit nr. 473, 12. juni 2009-imeersoq atuutilerpoq. Namminersorneq pillugu inatsisip kingunerisaanik Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni aningaasaqarnikkut attuumassuteqarnermut nutaamik aaqqissuussisoqarpoq. Immikkut pingaaruteqartoq tassaavoq aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi inatsisiliornissamut aalajangiisinnaatitaaffik aamma oqartussaasutut inissisimanissaq tamakkiisumik Kalaallit Nunaannut tunniunneqarmat.

Aalajangiisinnaatitaanerup annertunerulerluni tunniunneqarnerata malitsigaa inuussutissarsiutinik ineriartortitsinerup pitsaanerulernissaa, taamaalillunilu Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaanerulernissaa siunertaralugu naalagaaffiup tapiissutaanut tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit taarsiussaarluni isertitaqaataasussanik nutaanik pilersitsinissamut sukannernerusumik eqqumaffiginninnissaq aammalu annertunerusumik pisariaqartitsineq.

Pingaartumik aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi ineriartortitsineq isertitassaasinnaasunik nutaanik periarfissanik imaqartoq, kisiannili aamma inuussutissarsiornermik suliassanik erngup nukinganit nukissiamik atuinissamik aallaaveqartunik ineriartortitsineq Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermik ineriartortitsinermi siunissami ilaalersinnaapput pingaaruteqartut.

Taamaattumik Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ukiuni kingulliunerusuni aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi, taamatullu suliffissuaqarnermi annertuumik nukissamik atuiffiusuni inuussutissarsiornermut suliassanik angisuunik nutaanik ineriartortitsinissamut tunngavissiiniarlutik suliqaarsimapput.

Siunertamut tassunga Naalakkersuisut 2011-mi ukiaanerani suleqatigiissitaliaq Kalaallit

Nunaanni suliniutitik angisuunik piviusunnngortitsinermit atugassarititaasussanut killissaliussat pillugit nassuiaammik (suliniutit angisuut pillugit nassuiaat) suliaqartussaq pilersippaat. Suleqatigiissitaliamut suliaqartussat allakkiami tunngaviusunut killissat atuuttut misissuiffigineqarnissaat ilaavoq, ilanngullugu inatsimmi atuuttumi aporfissanik suliniutitik angisuunik piviusunnngortitsinissamut kinguarsaasinnaasunik peqarnerisooq. Suliaqartussat allakkiami aamma allassimavoq suleqatigiissitaliaq aqqiissutissanik siunnersuuteqassasoq, ilanngullugu suliniutinut angisuunut tunngatillugu sanaartornerup nalaani atuuttussamik immikkut inatsisissamut siunnersuusiornissaq.

Suleqatigiissitaliaq pisortanit oqartussaasuneersunik assigiinngitsunillu soqutigisaqartunit tamatigoortumik peqataaffigineqarluni pilersinneqarpoq. Suleqatigiissitaliami ilaasortaasimapput atorfillit Namminersorlutik Oqartussaneersut, ilanngullugit Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, aamma Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik, kiisalu Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat aamma Greenland Development A/S. Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup suleqatigiissitaliamut siulittaasoqarfik allattoqarfillu isumagisarissimavai. Nassuiaat taaguuteqartoq ”Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermut ingerlatassat angisuut pilersinniarneqarneranni sinaakkutissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat” Inatsisartut 2012-imi upernaakkut ataatsimiinneranni ulloq 10. maj 2012 oqaluserineqarpoq.

Ataatsimoortumik taaguummi ”Suliniutit angisuut” suliniutit taakkua ilaasa maannakkut killiffigaat avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinerit, inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinerit, kiisalu imminut akilersinnaassutsimut misissuinerit inaarutaasut siunissami qanittumi inaarsarneqarsinnaallutik. Suliniutit angisuut pilersinnaasut ilaanni arlalinni aningaasaliinissamik aningaasalersuinissamillu pisariaqartitsineq milliardikkaanik annertussuseqartoq pineqarpoq. Nassuiaammi inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut marluk aalajangersimasut assersuutitut atornerparput:

- Isukasiani saviminissarsiorfissaq
- Maniitsumi aluminiuliorfissaq

Suliniutit angissusaat Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut naleqqiullugit uuttoraanni suliniutit piviusunnngortinneqarnissaannut pissutsit arlallit aalajangiisumik sunniuteqaqataassapput. Sulisussat piginnaasaqartut pissarsiarineqarsinnaanerisa, najukkani inuussutissarsiornermut unammillersinnaassuseqartut, akileraartarnermi pissutsit pitsaasut, atugassarititaasussanut killissaliussat patajaatsut eqqoriaruminartullu saniatigut suliaqartussat imminut akilersinnaassusaat taakkua piviusunnngortinneqarnissaannut aalajangiisuulluinnartumik tunngaviusussaapput.

Aningaasaliinissamut naatsorsuinerit suliniutip piviusunnngortinneqarnissaa pillugu aalajangiinnermut tunngaviusut imatut patajaatsigissapput nunani tamalaani aningaasaatinut aningaasaliisarnernullu niuerfimmi aningaasalersuinissamik isumaqatigiissuteqarnissamut tunngaviusinnaassallutik. Suliniutit angissusaat pisariususaallu pissutigalugit sanaartormik suliassanut akunnaatsuunissaq aningaasaqarnerlu pissutaallutik entreprenørit suliffeqarfii nunanit tamalaaneersut suliniutit taakkua pilersinneqarneranni sanaartormik suliassanik suliaqarnissamut ammaanneqartariaqarput.

Nassuiaammi piumasagaatit arlallit inuussutissarsiornermut suliniutip suliniutitut angisuutut isigineqarsinnaanissaanut naammassineqarsimasariaqartut tikkuarneqarput. Taamaalluni suliniut imatut angissuseqartoq pineqartussaavoq nunami suliffeqarfiit sulisussallu kisiisa atorlugit kivinneqarsinnaanani, tamatumani atugassat piginnaasallu eqqarsaatigineqarlutik.

Aammattaaq suliniutip suliniutitut angisuutut isigineqarsinnaanissaanut suliniutip inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniuteqartussaanera Nassuiaammi piumasagaatitut tikkuarneqarpoq. Taamaallini suliniutinik angisuunik pilersitsineq suliniutip ingerlanneqarnera tamakkerlugu inuiaqatigiinnut pitsaasumik sunniuteqarsinnaassaaq.

Suliniutini angisuuni illuliortiternermut sanaartormemullu suliassat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut missingiut Nassuiaammut ilaavoq. Nassuiaatip Inatsisartunit oqaluuserineqareernerata kingorna siunnersuut tulluarsarneqarpoq. Tamatumani atorfinitsitaanermut pissutsit pillugit malittarisassat kapitali 5-imiittut annerusumik pineqarput. Aammattaaq suliniutit angisuut sanaartormerisa nalaanni nunani allamiut Kalaallit Nunaannut isersinnaanerisa killilersimaarnissaat pillugu danskit naalakkersuisuisa Kalaallit Nunaannut inatsisissatut siunnersuutaannut missingiusiaanni naapertuuttuunissaa siunertaralugu siunnersuut tulluarsarneqarpoq.

Nassuiaatip Inatsisartuni oqaluuserineqareernerata kingorna Naalakkersuisut paasivaat nassuiaat tusaatissatut tiguneqartoq, suliniutinilu angisuuni piumasagaatinut sinaakkusiussat erseqqissut pisariaqartinneqarnerat Inatsisartunit akuerineqartoq.

Naalakkersuisut ilanngullugu paasivaat suliniutit angisuut sulisinnaasut nunaqavissut kisiisa atorlugit piviusunnngortinneqarsinnaannginnerannut, taamaattumillu sulisinnaasut avataaneersut pisariaqartinneqarnerannut Inatsisartuni isumaqatiginnittoqartoq. Aammattaaq suliffeqarfiit sulisinnaasullu eqqarsaatigalugit suliniutini angisuuni kalaallit peqataatinneqarnissaasa sapinngisamik qulakkeerneqarnissaannut Inatsisartuni isumaqatiginnittoqarpoq.

Aammattaaq Naalakkersuisut paasivaat aningaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut sulisoqarnermut tunngasuni illuatungeriit akuusut akornanni isumaqatigiinniarnertigut

aallaavittut aalajangersarneqartassasut, taakkulu pissutsinut akuerisanut akerliussanngitsut.

Sukumiisumik misissuinertigut, ajornanngippat suliffeqarfiit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsut suleqatigalugit, soorlu Institut for Menneskerettigheder, Nunat tamalaat akornanni tamanut nalunaarutigineqartumik isumaqatigiissutillu allat malinneqarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Suliniutini taamatut ittuni peqqinnissamut tunngasunut anguniakkat nunat tamalaat akornanni pitsaassutsinut tunngavigineqartunullu naapertuuttut pillugit oqaasertaliisoqarnissaanut Inatsisartut isumaqataanertik oqaatigaat.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnertit

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi siunertarineqarpoq inuussutissarsiornermi suliassani, pingaarnerusutigut isigalugit inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ineriartornermi immikkut pingaaruteqartuni aningaasaliisarnertit siuarsarneqarnissaat.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkani suliniutit imatut angitigisut pineqarput nunami suliffeqarfiit sulisussallu kisiisa atorlugit kivinneqarsinnaanatik, tamatumani sulisutigut aningaasatigullu atugassat piginnaasallu eqqarsaatigineqarlutik.

Suliniutini Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut ineriartorneranut pingaaruteqartuni illuliortiternernik sanaartornernillu suliassanut sulisussat nunanit allaneersut atorneqarsinnaalernissaat siunnersuutikkut periarfissaalissaaq.

Siunnersuutip sulisussanik nunanit allaneersunik atorfinitsitsinermi piumasaqaatit erseqqinnerusut imarai.

Taamaattumik suliniutini angisuuni ingerlatat eqqarsaatigalugit aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut pillugit nunani allani sulinermik inuussutissarsiuqartut kattuffiinik isumaqatigiissutinut ilaasinnaanernannik aaqqiussuussineq siunnersuummi § 10-ikkut ilanngunneqarpoq. Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat qaffasissusaat isumaqatigiissutitigullu atugassarititaasut pissutigalugit suliniutinut ingerlatseqatigiiffiit Kalaallit Nunaannik toqqaannginnissaasa pinngitsoortinnissaat siunnersuummi § 10-mi siunertarineqarpoq, taamaanngippat Kalaallit Nunaata suliniutut angisuut siunissami pissarsiarinngitsoorsinnaammagit, tamaasillunilu kalaallinut inuiaqatigiinnut aningaasaliissutit annertuut pinngitsoorlugit.

Aaqqineq taanna siunnersuummiittoq Dansk Internationalt Skibsregister (DIS) pillugu inatsimmiittoq assersuussutigineqarsinnaavoq, tak. inatsisip nalunaarutigineqarnera nr. 273, 11. april 1997-imeersoq, kingullermik inatsit nr. 214, 24. marts 2009-meersukkut allanngortinneqartoq.

DIS pillugu inatsit umiarsuarnullu DIS-imi nalunaarsugaasunut ataatsimoorussamik isumaqatigiissutit atuuttut, inatsisitigut malittarisaqartumik immikkut ittumik aaqqissuussinnermut assersuutissaapput, inatsisit akuersissutigineqarput danskit umiarsuaasa nunat tamalaat akornanni unammillersinnaassusiat pisariaqartinneqartumik qulakkeerniarlugu.

DIS-imi aaqqissuussinerup kinguneranik, umiarsuarmi inuttat nunanit allaneersut pillugit, aningaasarsiat atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut pillugit ataatsimoortumik isumaqatigiissutinut, danskit umiarsuaatileqatigiiffiisa danskillu sulinermik inuussutissarsiteqartut kattuffiisa akornanni isumaqatigiissutaasunut umiarsuit DIS-imi nalunaarsugaasut pituttugaangillat. Sulisinnaasunik akissarsiakinnerusunik unammillersinnaanerusunillu nunanit allaneersunik pissarsisinnaanermut aqqutissaqalerniarluni erfalasunik allanngortitsisarneq illuatungilerlugu killormoortuanik sunniteqarfiginiarlugu nalunaarsuiffik pilersinneqarpoq.

Taamaalilluni danskit umiarsuaat DIS-imi nalunaarsorneqarsimagaangat, umiarsuup umiarsuarmi inuttat nunanit allaneersut atorfinitsisinnaasarpai, pineqartut nunani angerlarsimaffiini ataatsimoorussamik isumaqatigiissutit naapertorlugit aningaasarsiatigut atugassaartillugit, aamma ataatsimoorussamik isumaqatigiissutit umiarsuarnut DIS-imi nalunaarsugaasunut isumaqatigiissutaasut naapertorlugit.

Umiarsuarmi inuttat umiarsuarni DIS-imi nalunaarsugaasuni inuttaasut pillugit Danmarkimi Umiarsuaatillit Peqatigiiffiat nunani arlaqartuni sulinermik inuussutissarsiortut kattuffiini ataatsimoorussamik isumaqatigiissuteqarpoq, inuttanut nunanit taakkunangaanneersunut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut pillugit. Kisiannili danskit kalaallillu assigisaannik isumaqatigiissutaannit aningaasarsiat nalinginnaasumik appasinnerusarput.

Dansk Internationalt Skibsregister (DIS) pillugu aallaqqaammut inatsisissatut siunnersuummi 1988-meersumi oqaaseqaatini nalinginnaasuni inatsimmut tunuliaqutaasut siunertaritinneqartullu eqqartorneqarput. Immikkoortut 1-4-imi ilaatigut makku allanneqarput:

"Suliffissaqarnissaq nunallu allamiut aningaasaataannik isertitaqarnissaq eqqarsaatigalugit, umiarsuit niuffagiutit sapinngisamik amerlanerpaartaasa danskit erfalasuannik erfalasoqartuarnissaat danskit erseqqivissumik soqutigisaraat. Kisiannili aamma inuussutissarsiortunut allanut suliffissaqarnermut isertitaqarnermullu tamanna aamma pingaaruteqarpoq, assersuutigalugu umiarsuarnut assartugassiuussisartut umiarsualiorfiillu pingaaruteqarluni, soorlu aamma danskit umiarsuaatileqatigiiffiisa ukiorpassuarni imarsiornikkut ilisimalersimasaasa attatiinnarneqarnissaat pingaaruteqartoq.

Nunat arlaqartut erfalasuunik erfalasoqarluni umiarsuarnik angalatitsisarnikkut ingerlatsinnermut aningaasartuutit ikinnerunerat ima pilerinartigisarpoq, umiarsuit danskit

erfalasuannik erfalasoqarlutik angalasuugaluit erfalasuannik taarsiisarlutik, imaluunniit allat erfalasuata ataani nalunaarsugaanissaq siunertaralugu toqqaannartumik pisiarinqartarlutik.

2. Erfalasuannik allannortitsineq immikkut Danmarkimi pisuunngilaq. Naalagaaffiit umiartornermik qangaanit ingerlataqartut Europap kitaaniittut tamarmik erfalasuannik allannortitsinerit amerliartornerannik aqquasaagaqarsimapput, nunallu pineqartut taakku ilarpasuuni erfalasuannik allannortitsisarneq Danmarkimut naleqqiullugu siusinnerusukkut atugaalersimavoq annertunerusumillu pisarluni.

Nunat tamalaat akornanni umiarsuartigut angallannerup sivisuunik ajornartorsiuteqarfiuneranut erfalasuannik taarsiisaarneq kingunerineqartutut isigineqartariaqarpoq, assartugassanut assigiinngitsunut tamanut umiarsuit naammassisinnaasaasa annertuallaarnerannut ajornartorsiuteqarneq attuumassuteqarpoq. Ilaatigut akit annikitsuinnarmik ineriartornerat, umiarsualiorfinni nunarsuarmi tamarmi naammassisinnaasanut sanilliullugu sippuisimavallaarnerat, aamma nalilikkiliinissamut malittarisassat sakkukippallaartut, tapiiffigineqartarneq kiisalu nunani ammasumik nalunaarsuiffeqartuni akileraartarnermut pissutsit. Umiarsuartigut angallannerup nunat tamalaat akornanni ajornartorsiorfiunerata nunani arlaqartuni illersuiniarnermik aamma kinguneqarsimasup malitsigisaanik, unammilleqatigiinnermut pissutsit nunani qaffasissumik aningaasartuuteqarfiusuni umiarsuaatileqatigiit umiarsuaatileqatigiinnut nunanit ineriartortitassaneersunut aamma ammasumik nalunaarsuiffeqartuneersunut naleqqiullutik unammilleqatigiinnermi ajornartorsiornerupput. Umiarsuit nunat allamiut erfalasuannik erfalasoqartilernerisigut, umiarsuaatileqatigiiffiit kitaamiut aningaasartuutiminni annertuumik sipaaruteqarsinnaapput, nunanit akissarsiat appasiffiineersunit inuttanik umiarsuarmut inuttaliisarnermik, inuttallu tamakku nunanit umiarsuup erfalasoqassutaanit aggerfeqartariaqanngillat.

3. Nunat kitaamiut umiarsuit niuffagiutit nunaminneersut namminneq naalagaaffittut erfalasuannik erfalasoqartuaannarnissaat kissaatigisimavaat. Erfalasuannik allannortitsisarnerup suli ingerlaqqinnissaa pinngitsoorniarlugu sakkussatut, nunat kitaamiut arlaqartut naalagaaffimmini nunat tamalaat akornanni nalunaarsuiffinnik pilersitsisimapput. Nunanut ammasumik nalunaarsuiffeqartunut nalunaarsuiffiit taakku unammillersinnaassuseqarnissaat nalunaarsuiffitsigut siunertarinqarpoq. Pissutsit taamatut innerisigut umiarsuit nalunaarsuiffinni taakkunani nalunaarsorneqarsimasut, nunani allamiut nunani angerlarsimaffigisaanni aningaasarsiatigut atugassarititaasut naapertorlugit akissarsiaqartunik nunani allamiunik inuttaqarlutik angalanissamut periarfissaqarnerat tamatumunnga atatillugu pingaaruteqarluinnarpoq. Taamatut iliorsinnaasoqassappat, umiarsuaatileqatigiiffiit aalajangersimasumik suliaqartut kattuffiitut nunanit inuttaasut aggerfigisaanneersunut isumaqatigiissuteqarsinnaanissaat pisariaqarpoq.

4. Umiarsuaatileqatigiiffinnik inuussutissarsiutip unammillersinnaassusiata nukittorsarnissaa, taamaasiornikkullu erfalasunik allangortitsisarnerup killormut sunniuteqarfiginissaa inatsisissatut siunnersuutikkut siunertarineqarpoq. Dansk Internationalt Skibsregisterimik pilersitsinikkut, umiarsuarmi inuttanik nunani allaneersunik, aningaasarsiatigut atugassarititaasut inuttat angerlarsimaffittut nunagisaanni atuuttut naapertorlugit aningaasarsiaqartunik atorfinitsitsinissamut danskit umiarsuaatileqatigiiffii periarfissaqalissapput. Umiarsuit Dansk Internationalt Skibsregisterimi nalunaarsorsimasut IMO-mi isumaqatigiissutinut aamma ILO-mi isumaqatigiissutinut atatillugu pisussaaffiit atuuttut malittussaavaat. Nalunaarsuiffimmik pilersitsinikkut danskit umiarsuaatileqatigiiffii assigiimmik atugassaqtitaallutik unammillernissamut periarfissagissaarnerulissapput, minnerunngitsumik Europap kitaani umiarsuaatileqatigiiffinnut namminneq nunaminni nunat tamalaat akornanni nalunaarsuiffimmut nalunaarsorneqarnissamik periarfissaqareersunut naleqqiullutik."

Suliniutini angisuuni illuliorititerneq sanaartornerlu pillugit inatsisissatut siunnersuummut matumunnga tunuliaqutaasoq assigivaa, Kalaallit Nunaat nunat amerlaqisut assigalugit – taakkualu unammillerlugit – pissamaatinik atorluaaneq, attaveqaatit suliffissuaqarnerlu pillugit suliniutinut angisuunut aningaasaliisussanik orniginnitsilerusukkami. Taamaattumik suliniutinut angisuunut Kalaallit Nunaanni atugassarititaasut nunani allani, aamma nunani allani malunnaatilimmik appasinnerusunik aningaasarsiaqarfiusuni sulisunullu aningaasartuutit tamarmiusut malunnaatilimmik ikinneruffigisaanni, atugassarititaasunut naleqqiullutik unammillersinnaassuseqarpata, aatsaat Kalaallit Nunaata aningaasaliinerit taamatut orniginnitsilersinnaavai attatiinnarlugillu.

Suliniutinut angisuunut Kalaallit Nunaanni atugassarititaasut annerusumik unammillersinnaassuseqalersinnissaat, taamaasiornikkullu Kalaallit Nunaanni suliniutinut angisuunut aningaasaliissuteqarnissap pilerinarnerulernissaanut aningaasaliissutillu attatiinnarnissaannut periarfissat pitsaanerulersinnissaat siunnersuutikkut siunertarineqarpoq. Siunnersuut naapertorlugu suliniummut ingerlatseqatigiiffiit sanaartornerup nalaani illuliorititernermik sanaartornermillu suliassat sularinerannut sulisunik nunanit allamiunik, aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut, nunat tamalaat akornanni atugassarititaasut assigisaat taakkunungaluunniit assingusut, imaluunniit nunani allani appasinnerusunik aningaasarsiaqarfiusuni aamma sulisunut aningaasartuutit tamarmiusut ikinneruffigisaanni atugassarititaasut assigisaat taakkunungaluunniit assingusut atorlugit atorfinitsitsinissamut periarfissinnerisigut tamanna pissaaq. Taamaasiornikkut suliniutinut angisunut Kalaallit Nunaanni atugassarititaasut nunani allani atugassarititaasunut naleqqiullutik unammillersinnaassuseqarnerulissapput, nunat allat appasinnerusumik aningaasarsiaqarfiusut aamma sulisunut aningaasartuutit tamarmiusut ikinneruffigisaat ilanngullugit.

Suliniutinullu ingerlatseqatigiiffiit Kalaallit Nunaanni suliniutinik angisuunik ingerlataqartut

sanaartornerup nalaani illuliorititernermik sanaartornermillu suliassat sularineranni, aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasunik akuersaarneqarsinnaanngitsunik atuinnginnissaasa qulakkeernissaat siunnersuutikkut illuatungaatiqut siunertarineqarpoq. Taamaattumik sulisunut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut akuersaarnartut aamma pissusiviusunik piviusorsioertunillu tunngavilersugaasut naapertorlugit atugassaqtartitaanissaat suliniummut ingerlatseqatigiiffiup siunnersuut naapertorlugu isumagisussaavaa. Aammattaaq siunnersuutip kinguneranik sulisunut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut Kalaallit Nunaanni inatsisitigut maleruagassanut akerliussanngillat, imaluunniit Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiit akerliussanatik.

Siunnersuummi § 10, imm. 8-mi aalajangersakkat malillugit nalunaaquttap akunneranut tunngaviummik akissarsiat Kalaallit Nunaanni suliffissaqarnermi isumaqatigiissutit malillugit nalunaaquttap akunneranut tunngaviummik akissarsianit ikinnerusunik aalajangiussisoqarsinnaanngilaq. Sulisitsisut Peqatigiiffiata (GA) aamma Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat (SIK) akornanni isumaqatigiissutit aallaavigalugit nalunaaquttap akunneranut akissarsiaritineqartussat 80,41 koruuniunissaat kingunerissavaa. Tunngaviummik akissarsiat isumaqatigiissummi aalajangiussat nalunaarsorneranni nerisat najugaqarnerullu, atisanut aningaasartuutit, akilikkanik angalasarnerit, sillimasiinerit il.il. nalingi ilanngullugit naatsorsuutigineqarsinnaapput. Nunanit allamiut tikisitaasimasut sulisup kalaaliusup piviusunik pisisinnaassusianik isumannaarinissaq anguniagaavoq.

Ataani illuliorlunilu sanaartortoqarfimmi SIK-mi isumaqatigiissut najoqqutaralugu ilinniagaqarsimannngitsutut suliffeqartumik suliniummut angisuumut sanaartornermut atatillugu inummik suliffeqartuummik aammalu suliniutinut angisuunut inatsisissatut siunnersuummi minnerpaamik atuutsitassatut malittarisassiat najoqqutaralugit aningaasarsiaqartuummik assersuussiviusutut kisitsernermut assersuuteqarpoq. Siunnersuummi minnerpaamik atuutsitassatut malittarisassiani inississukkanut naleqqiullugu suliniutini angisuuni sulisut annertungaatsiartut qaffasinnerusutut inissisimaffimmi aningaasarsiaqartinnissaasa naatsorsuutigisariaqarnera erseqqissarneqassaaq.

Sulineq sap. akunneranut nal. akunnerinik 60-inik sivilisussuseqarnissaa naatsorsuutaavoq. Kisitsinermit assersuummi sapaassuarni aningaasarsiat, piffissamut nikerartumut tapisiat aamma paarlakaattoqarnermut tapisiat ilanngunneqanngillat.

SIK-mi isumaqatigiissut naapertorlugu (illuliorneq sanaartornerlu) najugaqavissup ilinniagaqarsimannngitsup sap. akunneranut aningaasarsiai

Tunngaviummik aningaasarsiat nal. ak. 60-it à 80,41 kr. (§ 16)	4.824,60 kr.
Akkordisiatut tapisiat nal. ak. 60-it à 7,00 kr. (§ 23)	420,00 kr.
Qaangiuttoornerisiat nal. ak. 20-t à 40,21 kr. (§ 17)	804,20 kr.

Sap. akunneranut aningaasarsiaviit	6.048,80 kr.
Sulinngiffeqarnermusiat 12 %	725,86 kr.
Sap. akunnikkaartumik sulinngiffeqarnermusiat ilanngullugit aningaasarsiatigut isertitat	6.774,66 kr.

Soorunami akileraarutininik akiliutaasut ilanngaattissanut najugaqarfittullu kommunimi inunnut ataasiakkaanut pissutsinit aalajangerneqassapput. Matumani tamakkiisumik ukiumoortumik akileraarusiineranut tunngatillugu ilanngaattisaaq 70.000 kr.-ussasooq nikingassutinilu akileraarut 42 % naatsorsuutigineqarput.

Sap. akunnikkaartumik sulinngiffeqarnermusiat ilanngullugit aningaasarsiatigut isertitat	6.774,66 kr.
Akileraarutit naatsorsukkat (0,42 x (aningaasarsiat – 70000/52))	2.279,97 kr.
Sap. akunneranut akileraaruteqareerneranut aningaasarsiat naatsorsukkat	4.494,69 kr.

Isumaqtigiissut malillugu tunngavigisatut aningaasarsiat 7,7 %-iininik, sap. akunnikkaanut 371,49 kr.-tut ittumik soraarnerussuteqarnissamut akiliutisaaq sulisitsisup akiliutigisassavaa. Taamaattumik akiliutisap taassuma aamma sulinngiffeqarnermusiat ilanngullugit aningaasarsiarisat katinneri sulisitsisumut tamakkiisumik aningaasarsuutaasassaaq.

Suliniutit angisuunut inatsisip ataani minnerpaamik aningaasarsiaqarluni sulisumut sap. akunneranut aningaasarsiat.

Tunngaviusumik aningaasarsiat nal. ak. 60-it à 80,41 kr.	4.824,60 kr.
Akileraarut naatsorsugaaq (ilanngaaseereernani akileraarut 35 %)	1.688,61 kr.
Sap. akunneranut akileraaruseereerluni aningaasarsiat naatsorsukkat	3.135,99 kr.
Nerisat, najugaqarnerup, akilikkanik angalanernut, sillimmasiineranut il.il. akiliutaasunut ilanngaatt ¹⁾	1.050,00 kr.
Sap. akunneranut ilanngaassereerluni aningaasarsiat	2.085,99 kr.

1): Nerisat akileraartarnikkut nalinga ullormut 90.00 kr.-uvoq, najugaqarnermut ullormut 40,00 kr.-ulluni. Akilikkanik angalanernut, sillimmasiineranut il.il. nalingitaaq ullormut 20,00 kr.-nut inissinneqartarpoq. Katillugit ullormut 150 kr.-t, sapaatip akunnerani 1.050 kr.-usoq. Missiliuteqarneq tassani pineqarpoq.

Sap. akunneranut tunngaviusumik aningaasarsiatut 4.824,60 kr.-tut assingusumik sulisitsisooq aningaasartuuteqassaaq, nerisanut, najugaqarnermut il.il. 1.050,00 kr. Ilangaateqarnikkut aningasartuutit 3.774,60 kr.-t.

SIK-p isumaqtigiissutaanik aningaasarsiaqartitap atuinini (annertunerpaaq) nunami maani atugarissavaa, suliniutinulli angisuunut inatsit pillugu siunnersuut naapertorlugu aningaasarsiaqartitap atuinermi annerpaartaa nunami angerlarsimaffigisaminut inississagaa naatsorsuutigisariaqarpoq.

Atuinermi piviusunik periarfissat assersuunnissaannut immikkut ittumik unammillerfissaapput nunap aningaasaasa aamma nunap pineqartup akitigut inissisimaffigisaasa assigiinngissutaat. Pisariunnginnerpaaq piniarlugu nunat tamarmik aningaasatut qallunaat koruuniinik atuisikkaanni, aammalu nunap aappaani assersuutigalugu akit inissisimaffiat marloriaataatut qaffasitsigisikkaanni nunami akikitsaqarfiusumi 50 kr.-nik isertitaq nunamilu akisooqarfiusumi 100 kr.-nik isertitaq assigiinnik nioqqtissat amerlassusaannik pisiaqarfiussapput – assigiissumik inuuniutit naleqassallutik.

Kalaallit Nunaata aamma nunani sulisuusut suliniutinut angisuunut inatsisissatut siunnersuummut naleqqiussamik aningaasarsiaqartitaqarfilitut aggerussatut naatsorsuutigisaqarfiit akornanni pisiaqarsinnaassusermi malunnaatilimmik assigiinngissuseqartoqarpoq.

Peqqissaarussilluni assersuussiniarneq ajornakusoorpoq. Tamatumunnga nioqqtissat assersuunneqarsinnaasut pigisaanerisa aamma atuisarnerup qanoq issusiani assigiinngissuteqartoqarneranut pissutsit arlalissuit patsisaapput.

Ajornartorsiummut assersuussiniarluni Kinami aamma Kalaallit Nunaanni pisisinnaassutsimik assersuussineq misiliutigineqarpoq. Teknikkikkut Kinap Danmarkillu akornat assersuussissutaavoq, tamannalu namminersornerunissamik ataatsimiititaliarsuarmi (q. 52) danskit kalaallilu akornanni akit 13,5 %-imik inissisimassuseqarnissaannik assigiinngissutissatut naatsorsuutigisamik naleqqussarneqarluni. Naalagaaffimmi tunisat ataatsimut nalingannut aammalu pisisinnaassutsimik missiliutigisamik naalagaaffimmi tunisat ataatsimut nalingannut IMF najoqqtassaqaarfittut atugaavoq.¹

Pisisinnaassuseq USA-misut issagaluarpas inissisimaffigisassaraluanut naleqqiullugu Danmarkimi akit inissisimassusaat 61,1 %-imiittusoq IMF-ip missiliutigaa. Taamaattumik amerikamiunut naleqqiullugu Kalaallit Nunaanni akit inissisimaffigisaat 83,1 %-imiippoq. Pisisinnaassuseq USA-misut issagaluarpas inissisimaffigisassaraluanut naleqqiullugu Kinami akit inissisimassusaat 35,4 %-iittusoq IMF-ip missiliutigaa. Kinap aamma Kalaallit Nunaata akornanni pisisinnaassutsip assigiinngissutaa katillugu tassaassaaq 183,5 %², taamaalillunilu Kinami 100 kr.-mut nioqqtissat assingusutut amerlassuseqartut pisiarinissaannut Kalaallit Nunaanni 283 kr.-t missaat atortariaqassapput.

¹ Ileqqorissaarnissaq pillugu najoqqtassanik allanik atuinerup, soorlu FN-imi naatsorsueqqissaarissutinik imaluunnii CIA-fact-bookimik allanik inerniliissutinik tunniussaqaassasoq sianigeqquneqarpoq. Taamaattorli tunngaviatigut inernerisat asingussapput. 'Big Mac-index'-itut taaneqartartoq atorineqarpat assersuummut matumunnga naleqqiullugu assigiinngissutaasoq annikinnerusaaq, tamannali Kinami pisisinnaassuseqarnermut annikippallaamik naliliiffigineranut takussutissaassagunarluni. Kisitsisit atorineqartut ukioq 2011-mi atorineqartunik tunngaveqarput.

² Teknikkikkut naatsorsorneqarpoq indexitut $161,3 \times 1,135 / (1 - 0,354) - 100 = 183,5$

Taamaalilluni Kinami akileraaruteqareerluni sap. akunneranut 2.085,99 kr.-nik naleqartunik aningaasarsiarisatigut pisisinnaassutsimi naligiinngissusermut pineqartutut missiliuutaasoq atorlugu nunami maani nioqqtissanik 5.913,78 kr.-nik akeqartussanik pisisoqarsinnaassaaq.

Suliniutinut angisuunut inatsimmut oqaaseqaatit aningaasarsiaqarnermut suliffeqarnermullu pissutsinik naammaginatunuk, tunngavilersukkanik kinaassusersiunngitsunillu isumannaarinissamat ilusilianik allatut qinigassanik assigiinngitsunik arlalinnik nassuiaanernik ima qarput. Piviusutut nunani tamalaani umiarsuit nalunaarsortarfiini umiarsuani nalunaarsugaasuni umiartortunut aningaasarsiaqarnikkut suliffeqarnermilu atugarisaasunik innersuussisumik ilusiliaq nassuiaaffigineqarpoq. SIK-mi isumaqatigiissutaasoq najoqqutaralugu tunngaviusutut akissarsiamut naleqqiussilluni ilusiliaq tunngavilersuutigineqarpoq. Kiisalu nal. akunneranut piviusutut aalajangersakkatut minnerpaamik aningaasarsiaqartitsilluni ilusiliaq ilanngunneqarpoq.

Ilusiliat taakku pisisinnaassutsit naligiinngissutaannik assigiinngissutaannik assersuussivimmut inissinneqarput

	SIK	ITF	DIS	siunnersuut	nal. ak. 51,- kr.
Nal. ak./aningaasarsiat	80,41+tillæg	74,59	37,11	80,41	51,00
Akileraaruteqareernikkut sap. ak. aningaasarsars.	4.494,69	2.909,01	1.447,29	3.135,99	1.989,00
Nerisanut, najukkamat il.il. ilannga				1.050,00	
Kalaallit Nunaanni pisisinnaassuseq	4.494,69				
Kinami pisisinnaassuseq		8.246,30	4.102,70	5.913,78	5.638,31

Nalun.: ITF – International transport workers Federation, Londonimi najugaqarfilitut nunani tamalaani sulisartut kattuffiat, DIS-imi tulleriissuni pineqarpoq Danmarks Rederiforeningip aamma Seamens and Fishermens Trade Union Federationsip, Polenimi sulisartut kattuffiata akornanni isumaqatigiissutaasoq, umiarsuarni Dansk Internationalt Skibsregisterimi (DIS) suliaqartunut tunngasuusoq. Siunnersuummi pineqarpoq Nalakkersuisut siunnersuutiginiagaat. Nal. ak. 51,- kr. tassaavoq Islandimi minnerpaamik aningaasarsiatut atuuttuusoq piviusoq.

Assersuutitut taaneqarsinnaavoq nunanit allaneersut Islandimi najugaqarallartut nunallu allamiut suliffeqarfiutaanni atorfeqartinneqartut Islandimi nalunaaquttap akunneranut akissarsiaat atuuttut ikinnerpaamik 51 koruunit missaanniitinneqarput.

Islandimi inatsiseqarpoq akissarsiat inissisimaffissaannut innersuussisunik, Islandimi suliffissaqartitsinermi suliaqarfinnut assersuunneqarsinnaasunut isumaqatigiissutigineqarsimasut malitsigisaannik.

Siunnersuummi § 10, imm. 1 naapertorlugu sulisut nunani allamiut suliniutip angisuup sanaartorneqarnerata nalaani ingerlatat suliarinissaannut sulisorineqartut aningaasarsianut

atorfinititaanermilu atugassarititaasut qanorluunniit atugassiisoqarnerani naammaginaruullutillu, kinaassusersiornatillu suliaqarfigisamut tunngavilersorneqarsimassapput, suliniummillu ingerlatseqatigiit tamakku pillugit neqeroortitsinermi atugassiani piumasaqaateqarfigissavai. Tassunga atatillugu suliniummik ingerlatseqatigiit neqerooruteqartuusut *OECD Declaration and Decisions on International Investment and Multinational Enterprises*imi OECD-p inassutigisaanik naapertuutsitsinerat isumannaassavaat.

Aammattaq siunnersuummi § 10, imm. 6 aamma 7-kkut Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiit aaqqissuussinerup naapertuunera qulakkeerneqarpoq.

Atorfinititsineq aamma Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii aammalu nunanut allamiunut inatsit atuuttoq ataqqillugit pisassaaq. Tamanna isumaqarpoq suliassanik allanik suliniutit angisuut pillugit malittarisassat naapertorlugit sanaartornissamut isumaqatigiisummut ilaangitsunik, sulisut nunanit allaneersut, aningaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut immikkut ittut taakkua tunngavigalugit atorfinitinneqartut, sulisinneqarsinnaangitsut.

Avataaniit sulisussarsiortarnermut piumasaqaataavoq, suliassap suliarineqarnissaanut Kalaallit Nunaanni naammattunik sulisussaqaassannginnera naammattunillu immikkut ittunik ilisimasaqartoqannginnera avataanit sulisussarsiornissamut piumasaqaataavoq.

Siunnersuummi suliniutip suliniutit angisuutut isigineqarsinnaanissaanut piumasaqaatit arlallit allassimapput. Piumasaqaataalluni,

- 1) suliniummi sanaartornermut aningaasartuutit 1 milliard danske koruuninit amerlanerussasut, aamma
- 2) suliniummi sanaartornermik ingerlatanik suliaqarnermi sulisussanik pisariaqartitsineq, sulisinnaasunik, suliffeqanngitsunik aammalu Kalaallit Nunaanni pissarsiarineqarsinnaasunit annertunerussasoq, imaluunniit
- 3) suliffeqarfinni sanaartornermik ingerlatanik suliaqartuni teknikkikkut aningaasaqarnikkullu naammassisaqarsinnaanermut suliassakkut piumasaqaataasut, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut teknikkikkut aningaasaqarnikkullu naammassisaqarsinnaanerannit annertunerussasut.

Siunnersuutip siunertaata kinguneranik suliniutit Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut ineriartorneranut immikkut pingaaruteqartut pineqarput.

Siunnersuutigineqarpoq inatsit suliffeqarfimmik aatsitassanik piiaanermik suliaqartussamik pilersitsineranut atatillugu, imaluunniit nukissiornermut erngup nukinganik atuinissamut

suliffeqarfimmik pilersitsinermut atatillugu, imaluunniit nukissiornermut erngup nukinganit isumalluutunik tunngaveqartumik suliffeqarfimmik immikkut nukissiamik atuiffiusussanut allanut atatillugu illuliortiternermik sanaartornermillu suliaqarnermut taamaallaat atorpeqassasoq.

Taamaalilluni inatsit taamaallaat ingerlatanut, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit naapertorlugu akuersissut Naalackersuisunit tunniunneqarsimasoq malillugu ingerlanneqartunut atorpeqassaaq. Aammalu inatsit suliniutitut, soorlu suliffissuarnut nukissiamik erngup nukinganik atuinermik aallaaveqartumik immikkut atuisariaqartunik sanaartornermut atorpeqarsinnaassaaq.

Aningaasaliinerit naleqquttut suut atugasarititaasussanut killissaliussani immikkut ittuni pineqartunut ilaasinnaaneranik naliliineri, aningaasaliissutit suliniutitut ingerlatseqatigiiffimmit akilerneqartussat kisimik pineqarput. Paarlattuanik tamanna isumaqarpoq, sanaartugassat tamakkiisumik imaluunniit ilaannakortumik pisortat aningaasaataannit aningaasalersorneqartussat inatsimmi pineqartunut ilaassanngillat.

Aammattaaq suliniutitut angisuunut atatillugu sanaartornermik ingerlatanut kalaallit suliffeqarfiisa kalaallillu sulisinnaasut, piviusorsiorlumik unammillersinnaasunik atugassaartitaallutik peqataanissaasa qulakkeernissaat siunnersuutikkut aamma anguniagaassaaq. Atugasarititaasut unammillersinnaassuseqartut uani paasineqassaaq tassaasoq, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut peqataanerat aammalu akinik aalajangersaasernerat, Kalaallit Nunaanni niuerfimmi atugasarititaasut malillugit piviusumik unammilleqatigiittoqarneranik takussutissaasoq. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuut malillugu Naalackersuisut neqerooruteqartitsinissamut atugasarititaasussat pillugit aalajangersakkanik aalajangersaasinnaassapput, aalajangersakkat suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik aamma sulisussanik nunaqavissunik atuinissamik qulakkeerisinnaasut ilanngullugit.

Sulisussat nunaqavissut piginnaasaqartut pissarsiariuminassusaannik aamma suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut pisinnaasaannik piginnaaneranillu paasinaaneq, inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinermik suliaqarmissaq pillugu suliniummut ingerlatseqatigiiffimmut piumasaqaateqarnikkut pisinnaavoq. Inatsisissatut siunnersuummi allassimavoq, suliniummut ingerlatseqatigiiffik inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinermik (VSB) kiisalu avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinermik (VVM) suliaqassasoq.

3. Inatsisinut allanut attuumassuteqarnera

Pissutsit arlallit siunnersuummi pineqartunut ilaasut danskit imaluunniit kalaallit inatsisaanni maleruagassaqartinneqarnerat pissutigalugu, oqartussaasutut suliarinninneq aamma maleruagassat allat taakkua tunngavigalugit ingerlanneqartussaassaaq.

Siunnersuut naapertorlugu inatsit taamaallaat ingerlatanut, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit aamma/imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit naapertorlugu Naalackersuisut akuersissuteqarfigisaannut atuuttussaavoq. Taamaattumik suliniutinut angisuunut atatillugu ingerlatat pillugit inatsisitigut pingaaruteqartunik maleruagassiineq, oqartussaasut suliarinninnerannut ilaatillugu pissaq, suliarinninnerlu aatsitassanut ikummatissanullu inatsit aamma erngup nukinga pillugu inatsit naapertorlugit pisarpoq.

Isumannaallisaanermut, sulinermi avatangiisinut, peqqinnissamut aamma sulitilluni ajoqusernissamut sillimasiissuteqarneq pillugit Kalaallit Nunaanni maleruagassat, suliniutinik angisuunik suliaqarnermi malinneqassapput.

Suliniutit angisuut ingerlannissaannut nunani allamiut pillugit inatsit naapertorlugu oqartussaasut suliarinninnerat immikkut pingaaruteqassaq, taamaattumik danskit naalackersuisui Kalaallit Nunaannut inatsisissatut siunnersuumik saqqummiussissapput, suliniutit angisuut sanaartorerisa nalaanni nunani allamiut Kalaallit Nunaanniissinnaanerit pillugu inatsisitigut malittarisaqarnissaq siunertaralugu.

Nunani allamiut pillugit inatsit

Kalaallit Nunaanniissinnaanermut piumasaqaatit nunani allamiut pillugit inatsimmi aalajangersagaapput, nunanilu allamiut pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atortussanngortinneqarnissaa pillugu Kunngip peqqussutaatigut nr. 150, 23. februar 2001-imeersukkut atuuttussanngortinneqarlutik.

Nunani allamiut pillugit inatsit ullumikkut Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm. 3, nr. 3 naapertorlugu Kalaallit Nunaanni sulinissaq siunertaralugu akuersissuteqartoqarsinnaavoq, qinnuteqaatip akuerineqarnissaanut inuussutissarniornikkut suliffissaqarnikkullu eqqarsaatigisassat annertuut pineqamata. Taamatut pisoqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni inuit suliassanik taamatut ittunik suliarinnissinnaasut amigaatigineqarpata.

Nunani allamiut pillugit inatsimmi ullumikkut Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm. 2, nr. 3-mi sinaakkusiussat iluini, nunani allamiut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut akuersaarnartut tunngavigalugit inuussutissarsiutitigut suliniutit angisuut sanaartorerannut suliassanik suliarinnittussat, Kalaallit Nunaannissinnaanerisa akuerineqarsinnaannginnerat Inatsisinik Atortitsinermut Ministereqarfiup nalilerpaa. Tamatumunnga pissutaavoq suliniutit annertuut sulisinnaasunik nunanit allaneersunik annertuumik atuiffiusut pineqarmata, aamma nunani allamiup aningaasarsiatigut

atorfinititaanermilu atugassarititaasut nalinginnaasut naapertorlugit atorfeqartitaanissaa piunasaqaataamat, tamanna aalajangersimasumik suliariaaseqarneq aallaavigalugu piunasaqaataasarpoq.

Taamaattumik suliniummi angisuumi sanaartornerup nalaani nunt allamiut najugaqarnissamut akuersissuteqarnissamut attaveqarsinnaanerat pillugu danskit immikkut ittumik inatsisiliornerat ingerlanneqassaaq. Naalakkersuisut suliniutini angisuuni nunat allamiunik sulisunut aningaasarsiatigut atorfinititaanermullu atugassarititaasunut apeqqummik nalinginnaasumik politikkikkut isummernissaat Kalaallit Nunaanni inaarutaasumik politikkikkut isummernissaq utaqqivaat. Taamatuttaaq qallunaani suliniutini angisuuni nunat allamiut najugaqarsinnaassusaannut akuersissuteqarnissamut inatsisissatut siunnersuutip saqqummiunissaa Kalaallit Nunaanni pineqartutut politikkikkut isummertoqarnissaq utaqqivaa. Apeqqutip Inatsisartut siunnersuummik oqaluuserinninnerisa kingornatigut qallunaani naalakkersuisut aamma Naalakkersuisut akornanni oqaluuserineqarnissaa siulittuutigineqarpoq.

Suliniummi angisuumi nunat allamiut najugaqarnissamut akuersissummut attaveqarnissaat pillugu inatsisissatut siunnersuut inatsit nunani allamiut pillugit inatsimmi Kunngip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqartumi malittarisassanut tapertaasussaassaaq. Tamanna isumaqarpoq inatsisissatut siunnersuummi § 1-imi aalajangersagassatut siunnersuut naapertorlugu suliani najugaqarnissamut akuersissutinut tunngasuni, nunani allamiut pillugit inatsimmi aalajangersakkat nalinginnaasut aamma atorneqartuassasut.

Peqatigisaanillu inuussutissarsiutitigut suliniutip angisuup sanaartorneqarnerani sulinissaq tunuliaqutaralugu najugaqarnissamik qinnuteqaatit pilertortumik eqaatsumillu suliarineqarnissaannut suleriaatsimik pilersitsisinnaaneq malittarisassiat nutaat qulakkeerissapput.

Nunani allamiut pillugit inatsimmi malittarisassat Kalaallit Nunaannut atuuttussanngortinneqarsimanerattut isikkoqartut saniatigut inatsisissatut siunnersuummiittut aalajangersakkat atuuttussaassapput. Tamanna isumaqarpoq itigartitsineq, iseqqusinnginneq, anisitaaneq, najugaqarnissamut akuerissummik sivitsuinissamut itigartitsineq kiisalu taassuminnga arsaarinninneq nunani allamiunut, suliniummi angisuumi sulilernermut najugaqarnissamut akuersissutinut immikkut ittunut malittarisassiat naapertorlugit najugaqarnissamut akuerineqarsimasunut aamma atuutuassapput.

Nunani allamiut pillugit inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm.2, nr. 4 naapertorlugu pissutsit immikkut ittut pisariaqartippassuk najugaqarnissamut akuersissuteqartoqarsinnaavoq. Suleriaaseq aallaavigalugu aalajangersagaq naapertorlugu

nunani allamiut sulinissaq inuussutissarsiernerlu pissutigalugit najugaqarnissamut akerineqarsimasut ilaqutaannut malinnittunut najugaqarnissamut akuersissutinik ilaatigut tunniussisoqartarpoq, tak. nunani allamiut pillugit inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm. 2, nr. 3.

Nunani allamiut pillugit inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 11, imm.3 naapertorlugu nunani allamioq najugaqarnissamut akuersissummik tunineqarsinnaavoq, ataavartumik najugaqarnissaq siunertaralugu – assersuutigalugu nunani allamioq ilaqtutaminut kattunneqartoq – ukiut pingasut najugaqareernermi kingorna piffissami killiligaanngitsumi najugaqarnissamut akuersissummik tunineqarsinnaavoq. Najugaqarsimanissamik piunasaqaatip saniatigut, piffissami killiligaanngitsumi najugaqarnissamut akuerineqarnissamut piunasaqaataavoq, najugaqarnissamut akuersissummut tunngaviusup suli pigineqarnissaa.

Sulinissaq inuussutissarsiornissarlugu pissutigalugit Kalaallit Nunaanni najugaqarnissamut akuersissut, tak. nunani allamiut pillugit inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm.2, nr. 3, tunniunneqartarpoq najugaqarallarnissaq siunertaralugu, taamaasillunilu nunani allamiut pillugit inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 11, imm. 3-mi ataavartumik najugaqarnissaq siunertaralugu najugaqarnissamut akuersissummik tunineqarnermi piunasaqaatinik eqqortitsisuunani.

Nunani allamioq Kalaallit Nunaanni ukiuni arfineq marlunni inatsisit naapertorlugit najugaqarsimappat, piffissamilu pineqartumi tamarmiusumi sulineq inuussutissarsiernerlu pissutigalugit najugaqarnissamut akuersissummik peqarsimalluni, tak. nunani allamiut pillugit inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm. 2, nr.3, suleriaaseq aallaavigalugu nunani allamioq § 11, imm. 4 naapertorlugu ataavartumik najugaqarnissamut akuersissummik angusaqarsinnaavoq. Najugaqarnissamut akuersissummut tunngaviusoq ukiuni arfineq marlunni tamarmiusuni pingaarnerusutigut allanngorsimassanngilaq, soorlu aamma piffissami killiligaanngitsumik najugaqarnissamut akuersissummik pissarsinissamut piunasaqaatit sinneri eqqortinneqarsimasussaasut.

Suleriaatsip immikkut ittup tamatuma nunani allamiunut suliniummi angisuumi sanaartornerup nalaani sulilernermit atatillugu najugaqarnissamut akuersissummik tunineqartunut atuunnissaa siunertaanngilaq. Pineqartoq tassaassaaq najugaqarneq, suliniummi angisuumi sanaartornerup nalaanut piffissap tungaatigut killilersimaneqartoq. Nunani allamiut ataasiakkaat Kalaallit Nunaanni ataavartumik najugaqarnissartik anguniarlugu Kalaallit Nunaannukartarnissaat siunertaanngilaq. Siunniunneqartut najugaqarnerat najugaqarnerugallarnertut issaaq. Suliniutinut tamakkununga sanaartornerit ingerlanneranni ukiunik marlunniit tallimanut sivilissuseqartuni paarlakaajaannermik aqqissuussinernut atatillugu qaammatinik 6-12-inik sivilissusilimmik najugaqartarnerit

pineqarput. Tamatuma pissutigisaata assigisaanik pissuteqarluni taamatut najugaqarnissamik akuersissut katissimasanut meeqqanillu ilaqutariittut kattussisoqarsinnaangilaq.

Sullivinni avatangiisit pillugit inatsit

Sulinermi avatangiisinut suliassaqaarfik naalagaaffiup inatsisiliorneranut atavoq, tassani oqartussaasutut suliarinnittarneq suliffissaqartitsineranut ministeriaqarfiup ataani Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmit isumagineqarluni. Kalaallit Nunaanni sullivinni avatangiisit pillugit inatsit nr. 1048, 26. oktober 2005-meersukkut suliassaqaarfik inatsisitigut maleruagassaqartinneqarpoq. Tamatuma saniatigut nalunaarutini arlalinni maleruagassat erseqqinnerusut aalajangersagaapput. Sulinermi avatangiisinut inatsit qasukkartinnagu aamma suliniutini angisuuni pilersarusiorneranut aamma illuliortiternernut sanaartornernullu atatillugu atuutissaaq. Taamaalilluni suliniutinut ingerlatseqatigiiffik, sanaartorfiusuni sanaartugassanik suliassinneqartartut sulisitsisullu ataasiakkaat suliaqarnerminnik isumannaallisaanikkut peqqissutikkullu tamakkiisumik imminut illersorneqarsinnaasumik ingerlatsinissaannut peqataanissamut pisussaaffeqartussaavoq.

Tamanna atuutissaaq apeqqutaatinnagu suliffeqaarfik kalaallinit pigineqarnerisooq imaluunniit nunanit allaneersuunersooq, aammalu apeqqutaatinnagu sulisut nunaqavissuunersut imaluunniit nunanit allaneersuunersut.

Suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaani illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqaarfimmi suliffeqaarfinni nakkutilliinermut malittarisassat nalinginnaasut malillugit Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup sulineq nakkutilliiffigisassavaa.

Suliniutit angisuut aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit naapertorlugu akuersissut tunuliaqutaralugu suliarineqartut eqqarsaatigalugit, aatsitassarsiornermut suliassaqaarfimmi nakkutilliisarneq pillugu Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup aamma Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfiup akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummut atuuttumut suliniutit pineqartut eqqartorneqartunut ilaassapput.

Sulinermi avatangiisit pillugit maleruagassat Kalaallit Nunaanni sukkulluunniit atuuttut malinneqarnissaasa saniatigut, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu akuersissut naapertorlugu suliarineqartuni suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaani suliassat, suliassaqaarfimmi pissutsini tamaattuni nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaasunut naapertuuttumik aammalu tulluurtumik ingerlanneqassapput. Nunani tamalaani suleriaatsip pitsaasup aalajangersarneqarnerani maannakkutut nunani tamalaani tunngaviusut akuerisaasut nalinginnaasut toqqammavigineqarsinnaassapput, soorlu ALARP (as low as reasonably practicable – så lavt som praktisk muligt – suliarinnissinnaassutsikkut sapinngisamik appasinnerpaatillugu), BAT (Best Available Technology – teknikki pissarsiarineqarsinnaasooq pitsaanerpaaq) aamma BEP (Best Environmental Practice – avatangiisitigut suleriaaseq pitsaanerpaaq).

Maleruagassanik atuuttunik avaqqutsineq.

Siunnersuummi suliniutinut angisuunut sanaartornerup nalaani inatsisitigut maleruagassiinermut killissaliussat aalajangersarneqarput. Nassuiaammi suliaqarfimmut tunngasut arlaqartut inatsisinik atuuttunik sakkukillisitsinissamik taakkuluunniit atuutinnngiffiinik pisariaqartitsiffiusut tikkuarneqarput, suliniutit angisuut piviusunnngortinneqarsinnaanerannut tapertatut atorineqarsinnaammata. Suliniutit angisuut immikkut ittumik ingerlataapput, Kalaallit Nunaata atugassarititaasunik pilerinartunik neqerooruteqarsinnaanera malillugu avataanit aningaasaliisoqarneratigut piviusunnngortinneqartussat. Nassuiaammi maleruagassat aalajangersimasut suliniutinik angisuunik piviusunnngortitsinnaanissamut akimmiffiusut tikkuarneqarput. Taamaalluni inatsisit arlallit suliniutinut angisuunut atuunnissaasa avaqqunneqarsinnaanissaat nassuiaammi kaammattuutigineqarpoq. Taamaattumik sulisinnaasunik tikerartitsineq pillugu inatsit, inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsit, imaatigut assartuineq pillugu peqqussut aamma sulinnngiffeqarneq pillugu inatsit suliniutinut angisuunut atorineqassanngillat.

Sulisinnaasunik tikerartitsineq pillugu inatsit.

Suliniutit angisuut piviusunnngortinnissaannut sulisinnaasut Kalaallit Nunaannut tikittartut killilersimaarneqarnissaat pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersup allaffissornikkut inatsisitigullu annertuumik aporfionera nassuiaammi tikkuarneqarpoq. Sulisunik nunanit allaneersunik atorfinitsitsinissamut atuinissamullu kommunalbestyrelsemit siumoortumik akuersissummik pissarsisimanissap piumasaqaatiginera inatsimmiippoq. Inatsisip sulisoqarnermut tunngasuni nalinginnaasuni atorineqarnissaa eqqarsaataavoq, tamatumani najukkami inuiaqatigiinni suliffissarsiuussinermik suliassat suliarinissaannut kommunini suliffissarsiuussisarfiit pisariaqartinneqartunik piginnaasaqareeramik atugassaqaartitaallutillu. Suliniutit angisuut nassuiaatigineranni suliniutit ima angitigisut pineqarput, Kalaallit Nunaata nammineq suliffeqarfiutai sulisinnaasuilu kisiisa atorlugit piviusunnngortinneqarsinnaanatik, tamatumani atugassat piginnaasallu eqqarsaatigineqarlutik. Taamaattumik suliarortut killilersimaarneqarnissaat pillugu inatsit suliniutinut angisuunut atorineqassappat, kommuninut suliffeqarfinnullu allaffissornikkut artukkiinermik pisariaqanngitsumik kinguneqaannassaaq.

Inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsit

Suliniutit angisuut piviusunnngortinneranni immikkut ittumik ilisimasallit nunanit allaneersut katersortillugit isumasioqatigiissinnissaat pisuni amerlaqisuni pisariaqartinneqartassaaq. Inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsimmi atuuttumi piumasaqaatit ajornerpaamik kingunerisinnaavaat, suliffeqarfinnut nunanit allaneersunut pisariaqanngitsumik pisarsersuilluni Kalaallit Nunaanni immikkoortoqarfimmik pilersitsineq Danmarkimi Erhvervs og Selskabsstyrelsemilu nalunaarsorneqarneq aqqusaartinnngikkaanni, suliassat tamakku suliarineqarsinnaannginerat.

Tamatuma saniatigut inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsimmi maleruagassat atuuttut piunasaqaatigaat, immikkoortumi aqutsisumik nammineerluni inuussutissarsiummik ingerlataqarnissamut piunasaqaatinik eqqortitsisumik ivertitsisoqassasoq. Pisulli ilaanni pineqartoq taanna suliffeqarfimmu allakkanik nakkartitsivikkut allaffigisartakkat taamaallaat atuutissaaq, tamannalu aningaasaliissutit suliffeqarfiillu Kalallit Nunaannik orniginnilernissaannut naapertuutinngilaq.

Nalunngikkaluarlugu Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiummik ungasinnerusoq isigalugu ingerlatsinissaq siunertarinagu, kalaallit piginneqatigiiffiannik pilersitsineq piginneqatigiiffiup isumaqatigiissutigalugu suliaassanik ataasiakalaaginnaasunik suliarinnissamut periarfissatuarissappagu, naapertuutinngitsutut nalilerneqarpoq, aammalu inuussutissarsiortut oqartussaasullu pisariaqanngitsumik aningaasartuuteqarnerannik kinguneqassalluni.

Taamaattumik inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsit suliniutinut angisuunut atorneqassappat, pisariaqanngitsumik allaffissornikkut artukkiinermik aammalu Kalaallit Nunaannut aningaasaliissutinut pisariaqanngitsumik aningaasartuuteqartitsinermik kinguneqassaaq, taamaasillunilu Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik ineriartornermut ajoqutaasutut inissisimalissalluni.

Ingerlatanut aatsitassat pillugit inatsit naapertorlugu akuersissummumt ilaasunut inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsit atorneqanngereerpoq, aatsitassarsiornermillu suliaqarfiusumi misilittakkat tamarmik assigiimmik pitsaasuupput. Pingaartumik imaani qillerinernit annertoqisunit, Kalaallit Nunaanni 2010-mi 2012-milu ingerlanneqartunit misilittakkat takutippaat, suliniutit angisuut taamatut ittut allaffissornikkut teknikkimullu tunnganerusutigut malittarisassat inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsimmi takutinneqartut ittut atorlugit artukkerneqannginnissaat qanoq pingaaruteqartigisoq.

Tunngavilersuutit qulaani taaneqartut pissutigalugit, inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsisip allanngortinneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik Naalakkersuisut peqatigisaanik saqqummiussaqaarniarput. Siunnersuut naapertorlugu inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsit nutaaq illuliortiternermik sanaartornermillu ingerlatanut atuutissanngilaq.

Imaatigut assartuineq pillugu peqqussut

Aatsitassarsiornermik ingerlatanut atuuttut assigalugit, siunnersuummi § 14-imi imaatigut assartuineq pillugu peqqussut suliniutini angisuuni ingerlatanut atorneqassanngilaq. Tamanna isumaqarpoq suliaassat pillugit Royal Arctic Line A/S umiarsuaatileqatigiiffinnut allanut unammillertariaqartoq. Taamaasilluni Royal Arctic Linep takutittariaqarpaa niuernikkut teknikkikkullu umiarsuaatileqatigiiffik unammillersinaassuseqartoq. Royal Arctic Linep issittumi imarsiornikkut piginnaasaqarnermigut pilersuinikkullu pissusissamisuginnartumik

siuarsimareernermigut unammilleqatigiinnermut atatillugu inissisimalluarumaarneranik isumaqartoqartariaqarpoq.

Suliniutit angisuut immikkut ittumik ingerlataapput, Kalaallit Nunaata atugassarititaasunik naammaginatsumik pilerinassusilinnik neqerooruteqarsinnaanera aallaavigalugu aningaasanik avataaneersunik pissarsinikkut piviusunngortinneqartussat. Tamannalu isumaqarpoq imaatigut assartuinnermut kisermaassinnermit isertitat, suliniutinik angisuunik ingerlataqarani nalinginnaasumik ingerlatsisoqarnerani naatsorsuutigineqarsinnaasut, Royal Arctic Linemit peerneqassanngitsut. Akerlianilli suliniutip angisuup piviusunngortinneratigut nunami aningaasaqarnikkut nalinginnaasumik ingerlatat annertusissapput, taamaasillunilu assartugassat Royal Arctic Linemit iluaqutaasumik annertusissallutik. Royal Arctic Linep kisermaassineranut tunngaviusumik pissusissamisooritsisuusoq, KGH-p imaatigut usinik assartuinnermut oqaluttuarisaanermit tunngaveqartumik kisermaassisuuneranik tunngaveqarpoq, kisermaassinikkut Danmarkimiit Kalaallit Nunaanni sumiiffinnut tamanut assigiimmik akeqartitsineq tunngavigalugu pilersuinerup attatiinnarneqarnissa qulakkeerneqassammat.

Royal Arctic Linep umiarsuaataai Dansk International Skibsregisterimi nalunaarsugaapput, tamarmik Aalborgimi angerlarsimaffeqarlutik. Imarsiorneq pillugu inatsisit naalagaaffiup oqartussaaffigivai, imarsiornermi anguniakkat ilanngullugit. Nunarsuarmi tamarmi assartuinnermik niuerfiusunut ammasumik killersugaanngitsumillu akuusinnaanissaq danskit imarsiornermi anguniagaanni tunngaviuvoq, tamatumani pineqanngitsutuamut Kalaallit Nunaannut akuerisaasumut, inooqatigiinnikkut eqqarsaatigisassat oqaluttuarisaanermit aallaaveqartut tunngavigineqarput, taakkualu KGH-p kisermaassineranik Royal Arctic Linep ingerlatitseqqinnera aqutugalugu isumaginiarneqarput. Pineqannginnerup tamatuma nunat tamalaat akornanni akuerisaajuarnissaanut kisermaassinerup eqqarsaatigilluakkamik aqunneqarnissaa pisariaqarpoq, aamma tunngavigisat piviusorsortut attuumassuteqartullu aallaavigineqarnissaat pisariaqarluni. Imaatigut assartuinnermik suliaqarfiup annertuumik ammasuunini nunat tamalaat akornanni ilisarnaatigaa. Umiarsuartigut assartuinnermik anguniakkat killilersugaanngitsut nunarsuarmut tamarmut atuuttut qulakkeerniarlugit annertusarniarlugillu EU-mi WTO-milu sulissutiginnittoqarpoq. Nutaanik isumaqatigiissuteqarnissamut isumaqatigiinniartoqartarpoq, soorlu aamma isumaqatigiissutit pioreersut pitsanngorsarniarlugit isumaqatigiinniartoqartarpoq. EU nunanut pingajuusunut illuatungeriilluni isumaqatigiissuteqartarpoq, ilaatigut europamiut umiarsuaataasa aqutissaqarnissaat qulakkeerniarlugu aamma umiarsuartigut assartuinnermut attuumassuteqartunik suliaqarsinnaanermut periarfissiiniarluni.

WTO-p ataani killilersugaanngitsumik niueqatigiinnerup annertusinissaa pillugu isumaqatigiinniarnert aqutugalugit umiarsuartigut assartuinnerup pissusiviusutigit ammasuunera illuatungeriit amerlasuut isumaqatigiissutaanni aalajangersarniarlugit ilaatigut

Danmark niuernermut nunarsuarmi suleqatigiiffiup (WTO) ataani suliaqarpoq. Kisermaassisussaanerup malitsinniarnera tunngavigalugu Royal Arctic Linep sapinngisamik annerpaamik isertitaqarnissaa piviusorsioriumik attuumassuteqartumillu tunngavilersuutaasinnaangilaq, akerlianillu maanna aaqqissuussinerup nunat tamalaat akornanni isiginerlunneqalerneranik kinguneqarsinnaalluni. Taamaattumik imaatigut assartuineq pillugu peqqussutip suliniutinut angisuunut atuutinnginnissa pingaaruteqarpoq.

Sulinngiffeqarneq pillugu inatsit

Sulinngiffeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni malittarisassat naapertorlugit sulinermik inuussutissarsiteqartut tamarmik namminersortuni pisortanilu suliffeqartut sulinngiffeqarnissamut sulinngiffeqarnersiuteqarnissamullu imaluunniit sulinngiffeqarnerup nalaani aningaasarsiaqarnissamut pisinnaatitaaffeqarput. Sulinngiffeqarneq pillugu inatsit avaqqunneqarsinnaangilaq, aamma sulinermik inuussutissarsiteqartup pisinnaatitaaffii sulisitsisut sulinermillu inuussutissarsiteqartut akornanni isumaqatigiissuteqarnikkut isumaqatigiissusiornikkulluunniit annikillineqarsinnaanatik. Kalaallit Nunaanni sulisoqarnermut tunngasuni isumaqatigiissuteqartoqartillugu, sulinermik inuussutissarsiteqartut sulinngiffeqarneq pillugu inatsimmi 12 %-inik annertussusilinnik sulinngiffeqarnersiuteqarnissamut pisinnaatitaaffiat eqqarsaatigineqareertarpoq. Sulisut nunanit allaneersut suliniutini siunnersuummut ilaasuni sulisuusut Kalaallit Nunaanni sulisoqarnikkut illuatungeriinnit isumaqatigiissutaasut naapertorlugit imaaliallaannaq ilaatinneqartussaangillat. Sulisinnaasut tamakku aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut, nunani allani isumaqatigiissutini aalajangersagaasut aamma suliffeqarfinnik nunanit allaneersunik isumaqatigiissutit naapertorlugit, atorfeqartitaassapput. Tamaattumik sulisut nunanit allaneersut suliniutini angisuuni siunnersuummut ilaasuni sulisuusut pillugit isumaqatigiissusiortoqarsimappat isumaqatigiissutinillu atsiuisoqarsimappat sulinngiffeqarneq pillugu inatsisip atorineqannginnissaa siunnersuutigineqarpoq

4. Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuut Nunap Karsianut aningaasaqarnikkut aallaaviatigut sunniteqassangilaq. Siunnersuutip akuerineqarneratigut Kalaallit Nunaanni suliniutip angisuup ataatsip suliniutilluunniit angisuut arlallit piviusunngortinneqarnissaat aqqutissiuunneqarsinnaassaaq, taamaalillutillu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pitsaasumik tapertaassallutik.

Suliffissaqartitsinikkut, akileraartarnikkut aningaasaliisarnikkullu kingunerisassai aalajangersimasut suliniummiit suliniummut assigiinngiiarput. Nassuiaammi suliniutit angisuut siuarsimanerusut marluk assersuutitut atorineqarput, ilaatigut Isukasiani saviminissarsiorfissamik suliniuteqarneq, ilaatigullu Maniitsumi aluminium-ilorfissamik suliniuteqarneq.

Saviminissarsiorfissamik suliniut aamma aluminiuliorfissamik suliniut piffissamut 2012-miit 2029-imut sanaartornermut aningaasaliissutit ataatsimut katillugit, aningaasarsiat ataatsimut katillugit kiisalu aningaasarsianit akileraaruteqarnikkut akileraarutitigut iluanaarutissatut missiliukkat eqqarsaatigalugit, tamarmik naatsorsoqqissaarneqareerput. Sanaartornerup nalaani aningaasarsianut aamma akileraarutitigut iluanaarutininut tunngatillugu, suleqatigiissitaliap nassuiaataani takussutissiani makkua allassimapput.

Ilanngussaq Takussutissiaq 1 – Kisitsisinut pingaarnernut takussutissiaq (suliffissaqartitsineq)

	Saviminissarsiorfissaq	Aluminiuliorfissaq
Sanaartornerup nalaani suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq – amerlanerpaagunik	Inuit 2.100	Inuit 2.600
Sanaartornerup nalaani suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq ataatsimut katillugu – ukioq tamaat	Ukioq tamaat 4.100 miss.	Ukioq tamaat 7.200 miss.
Sanaartornerup ingerlanerata sivisussusissaa naatsorsuutigineqartoq	Ukiut 3	Ukiut 5 – 7
Ingerlatsinerup ingerlanerata sivisussusissaa naatsorsuutigineqartoq	> ukiut 15	Ukiut 40
Ingerlatsinerup nalaani suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq	> Inuit 700	Inuit 650 miss.
Toqqaannangitsumik suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq – ingerlatsinerup immikkoortuani pilersuisuusussat		Inuit 300 miss.
Ukioq tamaat ataatsimut katillugit sulisussat sanaartorneq aamma ingerlatsineq 2012-29	Ukioq tamaat 15.000 miss.	Ukioq tamaat 18.000 miss.

Ilanngussaq Takussutissiaq 1 – Kisitsisitsinut pingaarnernut takussutissiaq (sanaartugassanut aningaasaliinerit)

	Saviminissarsiorfissaq	Aluminiumiliorfissaq
Sanaartornermut aningaasaliinerit missiliorneqartut katillugit	11 mia. kr. miss.	20 mia. kr. miss.
Attaveqarnermut aningaasaliinerit missiliorneqartut katillugit		2,3 mia.kr. miss.

Naatsorsuinerit takutippaat nunanit tamalaaneersut sulisorineqarsinnaappata Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat nalinginnaasut annertussusaasa 50%-ianik annertussuseqartumik agguaqatigiissillugu aningaasarsiaqartitsilluni, suliniummi angisuumi ataatsimi aningaasaliissutaasariaqartut 10%-ingajammik ikilissasut, aammalu sulisut nunanit

tamalaaneersut Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat nalinginnaasumik annertussusii taamaallaat 25%-iisut annertutigisumik aningaasarsiaqartinneqarpata 15%-ingajannik ikilissallutik. Aningaasarsiat annertussusaasa nikerarnerat suliassap sanaartornermut immikkoortuani taamaallaat atuutissaaq. Sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit annertuumik ikilisinneqarnerisigut, allat eqqaassanngikkaanni suliniutit nalinginnaasumik imminnut akilersinnaassusiat pitsanngoriartinneqassaaq, taamaalillunilu aningaasalersuinermik angusaqarnissamut periarfissanik pitsanngortitsissalluni. Suliniutip ataatsip sanaartornermut aningaasaliissutaasa katinnerisa aningaasarsiallu qaffasissusaasa atorineqartut imminnut naleqqiunnerat ataani immersugaq 3-mi takuneqarsinnaapput. Naatsorsuinerit taamaallaat takutitassaqarniarluni suliarineqarput, suliniummullu assersuut aallaavigalugu suliarineqarlutik.

		Periarfissaq A	Periarfissaq B	Periarfissaq C
		<i>Sanaartornerup nalaq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit <i>Ingerlatsinerup nalaq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit	<i>Sanaartornerup nalaq:</i> Sulisut nunanit tamalaaneersut Aggvaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaq Kalaallit Nunaanni sanaartornermik suliqarnermi nalinginnaasumik aningaasarsiat annertussusaasa 50 %-iattut annertussuseqartoq <i>Ingerlatsinerup nalaq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit	<i>Sanaartornerup nalaq:</i> Sulisut nunanit tamalaaneersut Aggvaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaq Kalaallit Nunaanni sanaartornermik suliqarnermi nalinginnaasumik aningaasarsiat annertussusaasa 25 %-iattut annertussuseqartoq <i>Ingerlatsinerup nalaq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit
Ass . 1	Sanaartorneq aningaasarsiat ilaanatik	792 mio. kr.	792 mio. kr.	792 mio. kr.
	Aningaasarsiat	208 mio. kr.	104 mio. kr.	52 mio. kr.
	Sanaartornermut	1 mia. kr.	896 mio. kr.	844 mio. kr.

	anigaasaliine rit ataatsimut katillugit			
			Assigiinnigissut periarfissaq A – B: 104 mio. kr.	Assigiinnigissut periarfissaq A - C: 156 mio. kr.
Ass . 2	Sanaartorneq anigaasarsiat ilaanatik	7,92 mia. kr.	7,92 mia. kr.	7,92 mia. kr.
	Aningaasarsiat	2,08 mia. kr.	1,04 mia. kr.	520 mio. kr.
	Sanaartornermut anigaasaliine rit ataatsimut katil-lugit	10 mia. kr.	8,96 mia. kr.	8,44 mia. kr.
			Assigiinnigissut periarfissaq A - B: 1,04 mia. kr.	Assigiinnigissut periarfissaq A - C: 1,56 mia. kr.
Eks . 3	Sanaartorneq anigaasarsiat ilaanatik	15,84 mia. kr.	15,84 mia. kr.	15,84 mia. Kr
	Aningaasarsiat	4,16 mia. kr.	2,08 mia. kr.	1,04 mia. kr.
	Sanaartornermut anigaasaliine rit ataatsimut katillugit	20 mia. kr.	17,92 mia. kr.	16,88 mia. kr.
			Assigiinnigissut periarfissaq A - B: 2,08 mia. kr.	Assigiinnigissut periarfissaq A - C: 3,12 mia. kr.
			Assigiinnigissut periarfissaq A - B: 10,4%	Assigiinnigissut periarfissaq A - C: 15,6%

Anigaasarsiat anigaasartaasa annikinnerunerisaasa kingunerisaanik anigaasarsianit akileraarutinit iluanaarutissat ataatsimut katillugit taamaaqataanik annikinnerussapput. Kisiannili anigaasaliisut piginneqatigiiffiit akileraarutaannik qaffasinnerusumik

akileraaruteqartussanngornerisigut, sunniutaasup tamatuma ilarujussua piffissap ingerlanerani nalimmatsinneqassaaq. Tamatumunnga pissutaavoq sanaartugassanut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit annikinneruppata, nalikilliliinerit annikillisussaammata.

Peqqinnissaqarnermut aamma isumaginninnikkut ikiorsiissutinut Kalaallit Nunaanni pisortat aningaasartuutaat annikillisinniarlugit unammilligassat naammassiniarlugit, siunnersuummi ilanngunneqarpoq, suliassanut ingerlatseqatigiiffiup neqeroortitsinermit najoqqutassani piunasaqaatigissagaa neqerooruteqartoq inuussutissarsiornermut imaluunniit tunisassiamut akisussaannermit sillimmasiissuteqassasoq, aamma inatsisitigut piunasaqaataasumik sulitilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarnissaq aammalu inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiissuteqassalluni, sulisunut napparsimasunut ajoqusersimasunullu aallarussinissamut, assartuussinissamut aamma napparsimavimmi passunneqarnissamut aningaasartuutit akiliutissanut qularnaveeqqutit sillimmasiissuteqassasoq, aammalu sulisut nunanit allaneersut suliniutini angisuuni suliunnaarunik Kalaallit Nunaannit aallarnissaat qulakkiissagaat. Neqerooruteqartup pisariaqarpat angerlamut angalanermut aningaasartuutit akilissavai.

5. Inuussutissarsiortunut il.il. aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Suliffissaqartitsinermit toqqaannartumik sunniutaasut saniatigut, pilersuisoqarnikkut il.il. toqqaannangitsumik suliffissaqartitsinissamut suliniutit tunngavissiissapput aammalu inuiaqatigiinni pisisinnaassutsip nalinginnaasumik annertusinerata malitsigisaanik suliffissaqartitsinermit kinguneqassallutik.

Nassuiaammi missiliorneqarpoq suliniutit taakku marluk, tassalu Isukasiani saviminissarsiorfimmik suliniutip Maniitsumilu aluminiuliorfimmik suliniutip, ataatsikkut piviusunngortinnerisigut, ingerlatsinerup nalaani 1350-it missaannik suliffissaqartitsinissaassasut. Sanaartornerup nalaani ataatsikkoorneranni suliniutini pisariaqartitsineq agguaqatigiissillugu inuit 4.700 tungaannut annertussuseqassaaq. Kalaallit Nunaanni suliffeqarnerup annertussusaa aamma sulisussat allatigut piginnaasaat naleqqiukkaanni, kalaallit sulisinnaasut kisiisa atorlugit suliniutit angisut marluk sanaartornissaat ajornartoq erseqqissumik takuneqarsinnaavoq. Taamaattumik sanaartornerup nalaani sulisussanik avataaneersunik akuutitsinissaq pisariaqartinneqartussaavoq, tamakkua Kalaallit Nunaanni aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut naapertorlugit atorfinitsinneqarsinnaallutik, imaluunniit nunani tamalaani aningaasarsiat annertussaata sioqqutsisumik aalajangersagaariinngitsut aallaavigalugit atugassarititaasut immikkut ittut tunngavilugit atorfinitsinneqarsinnaallutik. Inatsisitigut aporfissat Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortunik killilersimaarinninissaq pillugu inatsimmi atuuttumi piusut peernerisigut, suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaani sulisussanik nunanit allaneersunik atuinissaq siunnersuutikkut pisariinnerulersinneqassaaq.

Siunnersuutip akuerineqarnera suliniutinut ingerlatseqatigiiffinnut aammalu suliffeqarfinnut suliniutinik angisuunik sanaartornermik suliaqarnermut attuumassuteqartunut, allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu oqiliallatsitsissaaq.

Inatsisitigut aporfissat unammilleqatigiinnermut akimmisaartitsisut, taamaalillutillu Kalaallit Nunaanni aningaasartuutit annertussusaannik qaffasitsitseqataasut peerneqassasut siunnersuutikkut siunniunneqarpoq. Taamaalilluni siunnersuutip akuerineqarnerata kingunerisaanik, neqerooruteqarnerit aamma isumaqatigiissuteqarnerit atugassarititaasut piumasaaqatillu nunat tamalaat akornanni ilisimaneqartut tunngavigalugit pisinnaalissapput, aammalu niuernermi akiusut nunani tamalaani atuuttut atorlugit pisinnaalissallutik. Suliassanut akiusunik isumaqatigiissuteqarnernik ingerlatsinerit aamma kiffartuussinermik sullissinerit, pingaartumik imaatigut assartuussineq ilanngullugu, niuerfimmi piumasaaqatit tunngavigalugit aammalu aningaasartuutit annertussusaat unammillersinnaasuseqartut tunngavigalugit pisarnissaat siunnersuutikkut qulakkeerneqarpoq.

Tamatuma saniatigut siunnersuut allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu inuussutissarsiortunut sunniuteqassanngilaq.

6. Avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissusaannut kingunerisassat

Siunnersuut namminerimi avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissusaannut kinguneqassanngilaq. Sanaartornermilli suliniutit angisuut piviusunngortinnerat inuiaqatigiinnut avatangiisinullu pingaaruteqartumik sunniuteqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Tamannarpiaq pissutigalugu aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi aamma avatangiisit pillugit inatsisini aalajangersakkat naapertorlugit avatangiisinut sunniutinik nalilersuinerup (VVM) suliarineqarsimanissaa, taannalu pillugu nassuiaasiorsimanissaa (VVM pillugu nassuiaat) § 8-mi aalajangersakkami piumasaaqatigineqarpoq. Avatangiisinut sunniutaasunik misissuinikkut, suliniutinut ataasiakkaanut inatsimmut ilaajumaartussanut tunngalluinnartunik avatangiisinut, pinngortitamut peqqissutsimullu kingunerisassai qulaajarneqassapput.

7. Innuttaasunut kingunerisassat

Siunnersuut namminerimi innuttaasunut sumilluunniit kinguneqassanngilaq Sanaartornermili suliniutit angisuut piviusunngortinnerat inuiaqatigiinnut avatangiisinullu pingaaruteqartumik sunniuteqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Tamannarpiaq pissutigalugu inuiaqatigiinnut piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinermik (VSB) tassungalu nassuiaammik suliaqartoqarsimanissaa § 9-mi aalajangersakkami piumasaaqatigineqarpoq, taanaannarlu Naalakkersuisunit

akuerineqarsimassalluni. Inuiaqatigiinnut piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuilluni misissuinikkut inuiaqatigiinnut innuttaasunullu kingunerisassai qulaajarneqassapput.

8. Kingunerisassat allat pingaaruteqartut

Siunnersuut namminermi allanik pingaaruteqartunik kinguneqassanngilaq.

9. Oqartussaasunik kattuffinnillu il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut piffissami 21. august – 17. september 2012 Namminersorlutik Oqartussat nittartagaata tusarniaaffianiitinneqarsimavoq. Siunnersuut tusarniaaffigisanut makkununga toqqaannartumik nassiunneqarsimavoq:

Naalackersuisut siulittaasuata Naalackersuisoqarfia, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Aatsitassarsiornermut Pisortaqarfik, Nunamut namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik, Sulisitsisut Peqatigiiffiat, NUSUKA, S.I.K., KANUKOKA, Nunaoil A/S, Nuna Minerals A/S, Transparency Greenland, Grønlands Advokatforening, InuPlan, Rambøll Grønland, Beskæftigelsesministeriet, Arbejdstilsynet, Justitsministeriet Udlændingelov kontoret, ICC Greenland, Rigsombudsmanden i Grønland, GOIA, London Mining A/S, Greenland Minerals & Energy

Tusarniaaffigisani akissutit makkunanga tiguneqarsimapput: Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfik, Aatsitassarsiornermut Pisortaqarfik, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik, Sulisitsisut Peqatigiiffiat, S.I.K., KANUKOKA, Kommuneqarfik Sermersooq, ICC Greenland, IMAK, Transparency Greenland, Grønlands Advokatforening, Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik, Justitsministeriet/Beskæftigelsesministeriet.

Tulliuttuni tusarniaanermi akissutit kiisalu allannguutissatut siunnersuutit avataanit tusarniaanermi takkussimasut sammineqassapput. Malugeqquneqassaaq tusarniaanermi akissutit uingasumik allanneqarsimasut tassaammata pingaruteqassusiinik naliliineq tunngavigalugu pingaarnersiunnarlugit issuarneqartut.

KANUKOKA Kommune Kujalleq aamma Qeqqata Kommunianut ataatsimoorussilluni tusarniaanermi akissummik tunniussisimavoq. Tusarniaanermi piffissaliussap qaangiutinnginnerani Qaasuitsup Kommunianut tusarniaanermi akissummik tunniussisimannngilaq. Kommuneqarfik Sermersooq immikkoorluni tusarniaanermi akissummik nassiussisimavoq.

VVM-imik nalilersuineq aamma inuiaqatigiinnut iluaqusiilluni piujuartitsinissamut nalilersuineq suliniutini angisuunik ingerlatsilinninnermi suliarineqaaqqaartarnissaat inatsisitigut aalajangerneqarsimammatt KANUKOKA'p iluarinartumik isumaqarfigaa. Suliniutini angisuunnik nassuiaataasumik tusarniaanermi siusinnerusukkut akissutigineqarsimasut KANUKOKA'p innersuussutigai.

Kommuneqarfik Sermersuup (KS) Naalakkersuisut nersualaarpaat siunnersuut aqutigalugu suliniutit angisuut nukittorsarniarlugit siumoortumik pilersaarusiornissaq aallummassuk, kiisalu pilersaarutitut taamaattunut nalinginnaasumik nunat tamalaat akuerisaat aallaavigalugitt sulisartunik avataaneersunik nakkutilliineq pillugu piunasaqaateqarsimammata. Kalaallit Nunaata piffissamut ungasissumut tatiginassusiata, kiisalu nunat tamalaanit aningaasaliiffissat pilerinassusiata siunissami attatiinnarnissaanut tamanna alloriarnertut pingaaruteqartutut KS'ip isumaqarfigaa. Inuiaqatigiinnut akornutaanngitsumik iluaqutaasumik Nalilersuinissamut aamma Avatangiisinut sunniutissat pillugit Nalilersuinissamik piunasaqaatit siunnersuut aqutigalugu ataatsimoortimmatigik KS'ip iluarisimaarppaa. Avatangiisinik nalilersuineq pillugu periusissatut Pilersaarummik piunasaqaateqarsinnaaneq pillugu periarfissat atuutsinneqalernissaat eqqarsaatigeqqullugu KS'ip kaammattuutigaa.

Aatsitassanut inatsit aamma avatangiisit pillugit inatsit nalinginnaasoq malillugit maanna periusisoq malillugu ingerlatassanik avatangiisinut annertuumik sunniuteqarsinnaasunik piareersarnermut atatillugu Avatangiisinik nalilersuineq pillugu periusissatut Pilersaarummik suliarinnittoqartarpoq.

KS'ip uparuarpaa suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaani sumiiffikkaani sulisussaqaarniarnermi sulisussaarunnissap pinngitsoortinneqarnissaa pingaaruteqartoq. Tamanna sanaartornermik ingerlataqarnermi tulluannngitsumik akinut sunniuteqarnermik kinguneqarsinnaavoq, kommuninut suliffeqarfiutinullu aningaasartuutit qaffannerannik kinguneqartumik.

Suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaani akissarsiat akillu tulluannngitsumik qaffatsinneqarpata, taamaalilluni aningaasat qaangeruminaatsumik nalikilliarnerannik kinguneqartumik, nunap unammillersinnaassusianik ajoqusiisumik sumiiffikkaani aningaasarsiornerup pitsaanngitsumik kinguneqartinnissaata pinngitsoortinnissaa siunnersuummut siunertaarparpoq.

Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutinik isumaqatigiissuteqarnermi sulisitsisoq isumaqatigiissutinik illersorneqareersoq akerrilerlugu inatsisinik unioqqutitsinani suliumajunnaarnermik aallartitsisinnaannginneq KS'ip ajornartorsiutaasutut isumaqarfigaa.

Oqaaseqaatit oqaasertai allanngortinneqarput sulinermi inatsisitigut tunngavinnik nalinginnaasunik naleqqussaasunik apeqqutit pineqarnerat pillugu erseqqissaatigineqarluni.

§ 37, imm. 3-mi aalajangersagaq aqqutigalugu suliffeqarfiutillit nunat allamiut sinneqartoorutaannit piviusumik Kalaallit Nunaanni akileraartitsineqarsinnaasoq pingaaruteqarluinnarlunilu pitsaasuulluinnartoq KS isumaqarpoq.

Sulisartut nunat allamiut isumaginninnermi akiliutaasartut pillugit Kalaallit Nunaanni malittarisassanit 'illersorneqassanerinik' paasissutissiisuteqarnissaq KS'ip kissaatigaa.

Suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaanut atatillugu nunat allamiut najugaqarnissaannut akuersissummik tunineqarnertut taamaallaat piffissamut killeqartumut naatsorsuutigisamut najugaqarnissamut akuersissummik pissarsisinnaapput. Ima paasineqassalluni nunanit allamiut suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaani suliatik naammassigaangata nunatsinnit aallartassallutik. Taamattaq aapparissamik qitornanillu tikisitsilluni ataatsimuulersitsinissaq periarfissaqassanngilaq. Taamaammat siunnersuutip kingunerisaanik pisortat isumaginninnikkut ikiorsiissutaannik annertuumik ilangiisoqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Sulinermit Inuussutissarsiuteqartut Kattuffiata (SIK) nunat tamalaat periusiat sorleq eqqartorneqarneris, siunnersuummilu aalajangersakkami § 7, imm. 4-mi qanorpiaq isumaqartoqarneris paaserusuppa.

SIK'p apeqquteqarnerani aalajangersakkap paasinarsarnissaanut peqqutissaqartitsilerpoq, imatut oqaasertalerneqarluni:

”Imm. 4. Sanaartornissamut isumaqatigiissutinik neqeroortitsineq, kiisalu sanaartornermi isumaqatigiissutit pillugit suliaakkiissutinik tunniussineq, nunat tamalaat akornanni neqeroortitsineqarsinnaavoq, nunamilu aamma nunarsuarmit pitsaasumik periuseqartarneq malillugu nunat tamalaat akornanni tamanut ammasumik neqeroortutinik pissarsiortoqassalluni”.

Aalajangersakkanut oqaaseqaatini nunat tamalaat neqeroortitsinermit periusiat sorleq pineqarneris erseqqinnerusumik nassuiaateqarfigineqarpoq. Nunat tamalaat assigiissaartumik piumasaqaataat akuersaarneqartoq pillugu FIDIC-imi isumaqatigiissuteqarnermi piumasaqaatit assersuutitut taaneqarput, Europap nunataani killerni atornerqarneris. FIDIC tassaavoq Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils, ingeniørit siunnersuisartut nunanit tamalaaneersut kattuffiat Genevemi qullersaqarfeqartoq. Kattuffiup assigiissaartumik piumasaqaatit arlallit nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissuteqarluni suliassanik isumaqatigiissuteqarnertut periuseq pitsaanerpaatut

akuerineqarluni akuerineqartoq naqitertittarpaa nutartertarlugulu. Assigiissaartumik piumasagaatit ataatsimoorussatut inatsisinik tunngaveqarput, nunarsuarlu tamakkerlugu suliffeqarfiutillit suliffeqarfiisa aamma ingeniørit siunnersuisartut nunanit tamalaaneersut akornanni ilisimaneqarlutik. FIDIC naalagaaffiit ikiuiniaqatigiivinit, nunani siuarsagaasuni attaveqatigiinnermi annertuunik pilersaarutininik neqeroortitsisarnerni tunngavittut atorveqakkajuttarpoq, aammali FIDIC Nordsømi imartani uuliasiorfinnik alliliinernut atatillugu isumaqatigiissusiornikkut tunngavittut aamma atorveqakkajuttarluni.

SIK tusarniaanermi akissummi Inuiaqatigiinni iluaqutaasumik piujuartitsinissamut nalilersuineq pillugu § 9-mi aalajangersakkanut imaattunik apeqquteqarsimavoq (VSB)

”VSB-mut atatillugu nunat tamalaat periusiat sorleq eqqartorneqarnersoq, tamannalu pillugu qanorpiaq isumaqartoqarnersoq paaserusupparput.”

Aalajangersakkanut oqaaseqaatini allassimavoq VSB-mik suliarinninneq sammisami nunat tamalaat akuerisaasumik pitsaasumik periuseqartarnerat ataqqqineqartoq malillugu ingerlanneqartassasoq. Periuseq ima paasineqassaaq VSB-mik suliarinninneq aatsitassarsiornermik sammisaqarnermut malittarisassat periutsillu innersuussutigalugit pisinnaasoq. Aatsitassarsiornermik sammisaqarnermi Canadami aatsitassarsiorfinnik uuliamillu qalluinnermut pilersaarutininut atatillugu VSB-mi misissuinnermi akuersissuteqartarnerni periuseq atorveqartartoq qanimut malinniarneqartarpoq. Aatsitassarsiornermut Pisortaqarfiup SIA Guidelines for Mining Projects, BMP Greenland 2009 nassiunnikuuaa. Allakkiaq najoqqutassatut pingaaruteqartoq tassaasimavoq ”Socio-Economic Impact Assessment Guidelines, Mackenzie Valley”. Tunngaviit tassangaanneersut SIA Guideline for Mining Project, Råstofdirektoratet, november 2009-p suliarineqarnerani atorveqarsimapput. Aatsitassarsiornermik sammisaqarnermi VSB-mi misissuinnerni nunat tamalaat pitsaasumik periuseqartarneranni assersuutissatut aamma taaneqarsinnaavoq Guidelines udgivet af Verdensbanken og ICMM (international Council on Mining and Metals).

SIK nalinginnarmik isiginnilluni § 10-mi aalajangersakkat pillugit oqaaseqaateqarpoq: ”§ 10 ataatsimut isigalugu taamatut isikkoqartillugu akuerineqassagaluarpat uagut kalaallit nunanut allanut suliffissarsiorluta aallartikkutta maannangaaq pitsaaneruvoq, tassami suliffeqarfissuit maani nunami aatsitassanik pīaasussat soorunami Kinami kattuffinnut isumaqatigiissuteqarnissartik orniginerussavaat – soorunami, tamatumalu kingunerissavaa Nunatsinnit sulisunik pissarsiumannginneq – akisunerummatami, soormi suliffeqarfissuit nunaqavissunik atorfinitsitsissappat Kinaminngaanniit akikinneeersuarmik sulisartunik pissarsisinnaagunik. Kinami sulisartut kattuffii pisortanit aqunneqarput, taakkuuppullu aamma ilaatigut tassa pisortat Nunatsinni aatsitassarsiornissanut annertuumik aningaasaleeqataasussat.

Eqqaamaneqartariaqarpoq taamatut aaqqissuussisoqassappat uagutsinnut nunaqavissut eqqugaassagatta, tamannalu naluara anguniarneqarnersoq. Ukiorpassuit maani nunami SIK-p suliartut assigiit assigiimmik akissarsiaqarfiunissaat sorsuutigisimavaa angullugulu, maannakkullu killormut aaqqissuussisoqarniarnera akuerisinnaannngilarput. Nunarsuarminngaanniit inoqatigut sulisartoqatigut kikkugaluarpataluunniit uagutsit pineqarusunnitsitut pissavagut.”

Oqaaseqaatini nalinginnaasuni immikkoortoq 5-imi ilisimatitsissutigineqarpoq Isukasiani saviminissarsiorfissatut suliniutip aamma Maniitsumi aluminiumik suliniutip sanaartornerisa nalaanni ataatsikkoortillugit ingerlanneqarneranni sulisut 4.700-t atorfissaqartinneqassasut. Ullumikkut Kalaallit Nunaanni sanaartornerup iluani sulisut katillugit inuit 2.300-t missaanniippat. Taamaammat paasinarluinnarpoq suliniummik angisuumik arlalinnilluunniit ingerlatsisoqassappat sulisartunik nunanit allaneersunik atuinikkut taamaallaat pisinnaassasoq. Kalaallit Nunaata aningaasarsiornera ullumikkut Danmarkimit pissarsisarnernit aallaaveqarpoq, siuariartornissamut suliffissanillu naammattunik pilersitsinissamut periarfissiisimanngitsunik. Tamanna taamaallaat pisinnaavoq nunanik allanik unammilleqateqarluni avataanniit aningaasaleerusussuseqalersitsinikkut. Suliniutinut angisuunut inatsit Kalaallit Nunaata unammillersinnaassusianik qulakkeerinnilluni sinaakutissatut atugassarititaasunut ilaassaaq. Sulianiummi angisuumi sanaartornerup nalaanili saniatigut suliffissaqartitsiniarnermi malunnarluinnartumik sunniutaasut takkutissappat. Isukasiani saviminissarsiornermi sanaartornerup nalaani suliffissaqartitsiniarnermi saniatigut sunniuteqartitsinermi inuit 200-400 akornanni amerlatigissappat. Tamakku saniatigut sumiiffikkaani kalaallit suliffeqarfiini, isumaqatigiissutit immikkoortuisa ilaanni suliakkerneqartuni, IBA malillugu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutissanik neqeroorfigineqarsimanngitsuni annertuumik suliffissaqartitsineqassaaq.

SIK § 11-mut oqaaseqarpoq sulisartut avataaneersut Kalaallit Nunaanni tamakkiisumik akileraartussaataitaassappata isumaqarluni pissusissamisuussasoq peqqinnissaqarfik allatulli nalinginnaasumik atugassaqartitaallutik atorsinnaasariaqaraat.

Inunnut Kalaallit Nunaanni inuit allattorsimaffianni nalunaarsorsimasunut peqqinnissaqarfimmi sullinneqarneq pillugu inatsimmi malittarisassat malillugit peqqinnissaqarfimmi sullinneqarnissaminnut pisussaataitanerannut siunnersuut allannguuteqartitsissanngilaq. Ima paasineqassalluni sulisartut nakorsap peqqusineratut akeqannngitsumik 'qimarngussilluni' ingerlanneqarnissaminnut aaneqarnissaminnullu pinngitsooratik pisinnaatitaaffeqarput. Sulisunik qimarngussinissamut, assartorneqarnissamut aamma napparsimasut ajoqusersimasullu napparsimmavimmi suliarineqarnissaannut aningaasartuutinut matussutissanik sillimmasiisimanissaannik § 11 nr. 3-mi

aalajangersakkami sulisitsisoq piumasaqarfigineqarpoq. Suliffiit napparsimmavinnit ungasissumi inissisimasarnerisa malitsigisaanik, 'qimarngussinissamullu' immikkut ittunik aningaasartuuteqarnerup kiisalu sulisartup nunagisaanut napparsimasutut assartorneqarnissaanut peqqinnissaqarfik immikkut ittunik qaavatigut aningaasartuuteqarnissaanut artukkerneqannginnissaa aalajangersakkami siunertarineqarpoq.

SIK § 12-imut oqaaseqarpoq Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersup atorneqarnissaa aatsaat taamak pingaaruteqartigisoq, taamaangippammi qanoq ililluta avataaninngaanniit suliartortut nakkutigissagaluaratsigit. Ullumikkut Nunani Avannarlerniit suliartortut nalunaarsorneqartanngereerput. Qanoq ililluta avataaniit suliartortut 3000-it nakkutigissagatsigit pitsaasumik nalunaarsuinngikkutta, aammattaaq tassani soorunami pingaaruteqarmat nakkutigissallugu ilumut maannga nunamut pissusissamisoortumik akileraarnersut. Ilaatigut tusatsiartarparput nunani allaniit suliartortut maani Nunatsinni aningaasarsiassaminnik siumuuginnariarlutik nunaminnut tikikkaangamik aatsaat akissarsiassatik tigusaraat, erseqqissassavarali tusatsiakkat ilagimmassuk, ajoraluartumik uppersaatissaqartinngisara.

Suliniutit angisuut taamaallaat pilersinneqarsinnaapput sulisartunik nunani allaneersunik amerlangaatsiartunik ikiorteqarnikkut. Suliniutit angisuut nassuiarneqarnerannut ilaavoq suliniutit ima annertutigisut pineqarmata Kalaallit Nunaata nammineq suliffeqarfiutai sulisartuulu atorlugit isumalluutitigut imaluunniit piginnaasaqarfitsigit piviusunngortinneqarsinnaanatik. Taamaammat suliartortut killilersimaarniarlugit inatsit suliniutini angisuuni atorneqassagaluarpat kommuneqarfinnut suliffeqarfinnullu pisariaqanngitsumik allaffissornermik kinguneqaannassaaq. Taamaammat inassutigisaaq malinneqanngilaq.

Suliniutinut angisuunut aatsitassanut inatsit aamma erngup nukinganik nukissiorneq pillugu inatsit malillugit akuersissutit tunniunneqarsimasut malillugit taamaallaat ingerlatat ilaapput. Akuersissutini piumasaqaatinik aalajangersaanerit aqutugalugit sunniuteqartumik periarfissiineqarpoq, kiisalu akuerinninnermut piumasaqaatinut atatillugu sanaartornermi suliart pillugit pissutsit tamaasa nalunaarusiortarnikkut qulakkeerneqassapput. CAIRN-ip 2010 aamma 2011-mi misissuilluni qillerinerinut atatillugu Cairn piginnaatitsissummik pigisaqartutut saniatigut pilersuisuni nunanit allaneersut tamaasa akileraarutininik A-nik akiliisarnissaminnut pisussaaffii qulakkeerniarlugit akileraartarnermut aqutsisoqarfinnut eqqortumik nalunaarsussagai peqquneqarpoq. Taamaammat, soorlu SIK'p erseqqissaaneratul, sanaartornermi suliniutit angisuut tamakku pitsaasumik nakkutigissallugit pingaaruteqarpoq. Suliniutit angisuut pillugit inatsisissatut siunnersuutip siunertarerpiarpaa kalaallinut danskinullu suliniutinik angisuunik suliniutit angisuut pillugit inatsisissatut siunnersuummut sinaakkutissiinerup iluani akisussaassuseqartumik sammineqarnissaat qulakkiissallugu, ilanngullugulu nunanit allaneersut pillugit inatsisip allanngortinneqarnissaanut siunnersuut

danskít naalakkersuisuinit saqqummiunneqartussaá.

Nunatsinni imaatigut assartuisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 16, 30. oktober 1992-imeersoq minnerpaamik atuutsinneqarnissaa pingaaruteqartoq SIK isumaqarpoq. SIK'p annilaangassutigaa peqqussutip atuutsinneqannginneratigut maani nunatsinni aamma angallassisinnaasut pissarsiaqanngitsuuinnissaat. Tassami taamatut nunatsinni aatsitassarsiornermik ingerlatsiniarnermi sapinngisamik nunatsinnut sutigut tamatigut aningaasat isaatinniartussaammata. Soorunami ilisimavarput umiarsuarsuit aatsitassanik assartuisussat eqqarsaatigalugit tamanna RAL-ip naammassisinnaanngikkaa, kisianni arlaatigut RAL-ip peqataatinneqarnissaa isumaqarpugut pingaaruteqartoq, tassani aammattaaq aningaasat amerlanerpaat maannga nunamut isertinneqarnissaat eqqarsaatigalugit.

Suliniutip angisuup ingerlannerani ataatsimut isigalugu nunami aningaasarsiornermi ingerlatat qaffatsinneqassapput, taamatullu nassiussat annertussusii qaffassallutik Royal Arctic Line A/S-imut iluaqutaallutik. Suliniutinik angisuunik nassuiaat UPA 2012-imi Inatsisartuni sammineqarmat oqaatigineqarpoq Royal Arctic Line A/S suliassat eqqarsaatigalugit umiarsuaatileqatigiit allat assigalugit unammilleqataassasoq. Royal Arctic Line A/S issittumi imarsiornermi piginnaasaqarpoq, taamaalillunilu DIS-imi nalunaarsorsimaneq aqputigalugu inuttat akileraaruteqannginnissaat iluarsineqarsimalluni. Isumaqarnarpoq umiarsuaatilik sinaakutissatigut unammillersinnaassuseqarnissaanut atugassaqartinneqarnissaannik tunineqarsimasoq. Tamatuma saniatigut oqaaseqaatini nalinginnaasuni immikkoortoq 2-mi apequtip sammineqarnera innersuussutigineqarpoq. Taamaammat inassutigineqartoq malinneqanngilaq.

Kalaallit Nunaanni sulinngiffeqarnermi inatsit atuutsinneqassanngimmat SIK'p paasiuminaatsippaa, tassungami atatillugu aningaasarpassuarnik pissarsisoqarsinnaagaluarpat. Inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutsinneqartup atorineqarnissaata periarfissinneqarnissaa pissusissamisuussaaq, sulisartut suminngaanneertuugaluarpataluunniit.

Sulinngiffeqarnermi inatsisip malittarisassai nunani allani sulisitsisut aamma sulisartut nunani allaneersut akornanni ataatsimoorussamik isumaqatigiissutini sulinngiffeqarneq pillugu aalajangersakkat akerlilinninnissaat § 14-imi aalajangersakkap qulakkiissavaa. Nunani allani suliffissaqarnermi illuatungeriit namminneerlutik sulisartut nunani allaneersut nunaanni akissarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut pillugit sulinngiffeqartarneq sulinngiffeqarnerisutillu pillugit apequtip isumaqatigiissutigissagaat tulluartut isumaqarfigineqarpoq. Taamaammat inassutigineqartoq malinneqanngilaq.

SIK isumaqarpoq inuussutissarsiornermik ingerlataqarneq pillugu inatsimmi § 15-imi

aalajangersagaq atuutsinneqartariaqaraluartoq.

Nunani allanit suliffeqarfiit neqerooruteqartarnermut atatillugu sanaartornermi isumaqatigiissutissanut neqerooruteqarnissaannut isumaqatigiissuteqarnissaannullu periarfissaat pisinnaatitaaffiilu eqqarsaatigalugit, kiisalu sanaartornermi isumaqatigiissutini immikkut atugassaqartitaalluni inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersarneqarsimasut malillugit suliakkerneqarnissaannut atatillugu nalornisoqalinnginnissaa aalajangersakkap qulakkiissavaa.

Aatsitassanut inatsimmi assingusumik allassimavoq sanaartornermi ingerlatat aatsitassanut inatsit malillugu oqartussatut suliarinninnerit ataatsimoortut ilaattut akuerineqarsimasut inuussutissarsiorneq pillugu inatsit malillugu suliffeqarfimmik ingerlatsinissamut akuersissummik imaluunniit akuerinninnermik tunineqassanngitsut. Inuussutissarsiorneq pillugu inatsimmi atuuttumisut pappialaannakkut piumasagaateqarnermut naleqqiullugu akuersissutini kalaallit suliffeqarfiinik sulisartunillu kalaallinik atuinissamut piumasagaartoqavissimappat inuiaqatigiit aningaasarsiorneranni iluaqutissanik annertuunik pissarsisoqarsinnaasoq aatsitassanut inatsimmit misilittakkat takutippaat. Inuussutissarsiorneq pillugu inatsisip piumasagaatai eqquutsinneqarsinnaapput inummik akunniliutsitamik immikkoortotami aqutsisutut suliaqartitsinikkut. Inuussutissarsiornermi inatsisip nunat allamiut suliffeqarfiisa immikkoortortaasa Inuussutissarsiornermut Selskabinullu Aqutsisoqarfimmi nalunaarsorneqartarnissaat pillugu piumasagaat immini unammilleqatigiinnissamut allaffissorinikkut aporfissaqartitsiinnassaaq, Kalaallit Nunaannilu aningaasartuutit qaffasissusiinut pitsaanngitsumik sunniuteqartitsissalluni. Taamaammatt inassutigineqartoq malinneqanngilaq.

SIK § 20-mi aalajangersakkamut oqaaseqarpoq isumaqarlutik minnerpaamik qallunaat oqaasii atorlugit allaffissornermi suliaassat suliarineqartarsinnaasariaqartut, tassami allaffissorinikkut aatsitassarsiornermut atatillugu misilittagaqalissagutta nunaqavissut peqataasinnaasariaqarmata, qularutissaanngimmammi suliffeqarfissuit kissaatigissagaat piumasaralugulu tuluit oqaasii atorlugit allaffissorinikkut kiffartuunneqarnissartik.

Allaffissornermi danskit imaluunniit kalaallit oqaasiisa atorneqarnissaannut aalajangersagaq aporfissaqartitsinngilaq. Suliani siunnersuummut ilaatinneqartuni oqartussat suliffeqarfiillu akornanni attaveqatigiinnermi suliffeqarfiup kissaatigissappagu tuluit oqaasii atorlugit ingerlanneqarsinnaanerannik aalajangersagaq ammaassivoq. Unammilleqatigiinnermi iluaqutaasutut isumaqarfigineqarsimavoq oqartussat oqartussatut suliarinninnermi, kiisalu suliani aalajangiisarnerni suliffeqarfiit nunarsuarmioqatigiinneersut oqaatsit nunat tamalaat akornanni inuussutissarsiornermi tunngasuni atorneqartartut atorlugit sullinneqarsinnaasut.

Inatsisissatut siunnersuut taamatut isikkoqartillugu akuerineqassappat nunatsinnut

iluqaqaanani ajoqutaaginnassasoq SIK'p ernumassutigaa. Naalakkersuisut suliffinnik siunissamut pilersitsinissaq siunertaralugu taamatut akikilliliiniartut ilisimavarput, kisianni taamatut akikilliliiniarneq siunissaq ungasinnerusoq isigalugu inuiaqatigiinnut ajoqutaaginnassasoq SIK-mi isumaqarpugut. Taamaammat inatsisissatut siunnersuut taamatut isikkoqartillugu akuerineqarnissaa SIK'p inassutigisinnaanngilaa.

Suliniutit angisuut taamaattut angissutsitik pequtugalugit sulisartunik nunanit allaneersunik atuinani ingerlanneqarsinnaanngitsut paasinarlunnarpoq. Taamaammat folketingimi inatsisissatut siunnersuutip aamma suliniutit angisuut pillugit inatsisip sulisartunik nunanit allaneersunik, kiisalu aningaasarsiatigut suliffeqarnermilu atugassarititaasut akuerineqarsinnaasut atorlugit torersumik ingerlanneqarnissaat qulakkiissavaat. Taamattaq innuttaasut eqqaamiorineqartut aningaasarsiornerisa illersorneqarnissaat siunnersuutip siunertaraa, tamatumunnga ilaalluni sumiiffimmi suliffissaqartitsiniarneq akissarsiatigut akinillu aalajangiisarnerni pitsaanngitsumik sunniuteqarfigineqannginnissaasa illersornissaat, suliniummi angisuumi sanaartorerup nalaata malitsigisinnaammagu.

Kalaallit Nunaanni aatsitassanik piianaanerup iluani suliniutinut angisuunut takkuttussanut inatsisissatut siunnersuut assorsuaq sunniuteqassasoq Aatsitassaqaqarnermut Pisortaqaqfik isumaqarpoq. Aatsitassaqaqarnermut Pisortaqaqfiup Kalaallit Nunaat nunatut 'siuttoqaqfiusutut' taavaa. Misissuinermi aningaasartuutinut minnerunngitsumillu aatsitassanik piiaanissamut nunanut unammillerfigisatsinnut naleqqiulluta atugassarititaasut pitsaaneruppata allatut pisoqanngippat pilersaarutini aningaasartuutissaqaqarfiulluurtuni aarlerinaateqarluurtunilu kaammattuutit annertunersussapput.

Siunnersuut sumi inunngorsimaneq tunngavigalugu akissarsiaqartitsinermi tunngavimmik eqqussinermik kinguneqassasoq IMAK tusarniaanermi akissuteqaqarnermini nalunaarpoq.

Sumi inunngorsimanagerup tunngavigineqarnera oqaluttuarisaanermi naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni atorfilittaminnut akissarsiaqartitsinerannut atatillugu atorneqarpoq, taamaalilluni inuit nunami maani inunngorsimasut, imaluunniit tallimanik ukioqalinnginnerminni maani aalajangersimasumik najugaqarsimasut ikinnernik akissarsiaqartinneqartarlutik, kiisalu qallunaanut tikisitanut naleqqiullutik sulinngiffeqarnermi angalasarnerit, ineqartitaanerit il.il. eqqarsaatigalugit ajornerusunik atugassaqaqartinneqartarlutik. Akissarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut pillugit siunnersuummi malittarisassat, isumaqatigiissummi aalajangersimasuni suliaqarnermut atatillugu sulisitsisumik nunami allameersumik atorfinitsitaanermi isumaqatigiissusiorsimalluni sulisunut nunanit allaneersunut Kalaallit Nunaanni najugaqarallartunut taamaallaat atuutissaaq. Taamaammat aaqqiissut siunnersuummi ilaatinneqartoq sumi inunngorsimaneq apeqquaatillugu akissarsiaqartitsisarnernut assersuunneqarsinnaanngilaq.

Assigiinngitsumik akissarsiaqartitsinerup eqqunneqarnissaa suliamut assigiimmut assigiimmik akissarsiaqartitsisarnermi tunngavimmik, aamma FN'ip inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarutaani aalajangerneqarsimasoq: "Kinaluunniit assigiinngisitaanani assigiimmik sulinermut assigiimmik akissarsiaqartinneqarnissaminut pisinnaatitaaffeqarpoq" (artikel 23, stk. 2) unioqqutitsissasoq IMAK'ip tusarniaalluni akissuteqarnermini nalunaarutigaa.

Kialluunniit sumi kingoqqisuuneq, suaassuseq, inuiaqatigiissuteqarfik imaluunniit assigiinngisitsisarnermik tunngaviit allat peqputigalugit ajornerusumik pineqannginnissaa FN'ip inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarutaata qulakkiissavaa. Taamaammat sumi kingoqqisuuneq, ammip qalipaataa imalunniit assigiinngisitsisarnermik tunngaveqartumik allat peqputigalugit sulisitsisup sulisuni ajornerusumik pissanngilaa, sulisitsisup sulisoq alla pisuni assingusuni sulisoq iliorfiginissaanut imaluunniit iliorfigissagaluarneranut naleqqiullugu. Akerlianik isumaqatigiissutit nunamit nunamut assigiinngissutsit peqputigalugit akissarsiat assigiinngissuteqarnerat peqputigalugit FN'ip inuit pisinnaatitaaffiinik uniinerunngilaq. Taamaammat siunnersuut FN'ip inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarutaanik artikel 23, stk. 2-mik unioqqutitsinermik kinguneqassanngilaq.

IMAK'ip tusarniaanermi akissuteqarnermini eqqaavaa tunngavimmik unioqqutitsineqartoq, tassalu Kalaallit Nunaanni akissarsiat suliaqarfitsigut kattuffinnit Kalaallit Nunaanni isumaqatigiinniarsinnaatitaasunit isumaqatigiinniutigineqartarnissaat pillugu.

Siunnersuut sanaartornermi suliassanut atuutissaaq, tassani sulisartut imaluunniit sulisitsisut Kalaallit Nunaanni suliaqarfitsigut kattuffinnut isumaqatigiinniarsinnaatitaasunut ilaasortaasussaananik. Taamaammat siunnersuut tunngavimmik unioqqutitsissanngilaq, tassalu Kalaallit Nunaanni akissarsiat suliaqarfitsigut kattuffinnit Kalaallit Nunaanni isumaqatigiinniarsinnaatitaasunit isumaqatigiinniutigineqartarnissaat pillugu.

IMAK'ip tusarniaanermi akissummini nalunaarutigaa sanaartornerup nalaani sulisartut nunanit allaneersut ikinnerusunik akissarsiaqartinneqassappata aarlerinaateqassasoq, suliffeqarfiit nunanit allaneersut tunisassiornerup nalaani aamma ikinnerusunik akissarsiaqartitsinissaminnik naatsorsuutigissallugu piumasaqaatigissallugulu, taamaalilluni sulisartut nunaqavissut akissarsiaannik tatisinermik kinguneqarsinnaalluni. IMAK'ip tusarniaanermi akissutimini oqaatigaa sulisartut nunanit allaneersut akissarsiakinnerit atornerarneranni ileqquliuussinissamut najoqqutariligassamik tikkuartuutsitsissasoq, taamaalilluni akissarsiat inissisimaneri suliniutit angisuut avataannut aamma tuniluuttutut sunniuteqassalluni.

Folketingip inatsisissaatut siunnersuutip aamma suliniutinut angisuunut inatsisip sulisartut nunanit allaneersut atornerarneranni akissarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut

torersuullutillu naammaginaruunissaat qulakkiissavaat. Taamattaaq innuttaasut eqqaamiorineqartut aningaasarsiornerisa illersorneqarnissaat siunnersuutip siunertaraa, tamatumunnga ilaalluni sumiiffimmi suliffissaqartitsiniarneq akissarsiatigut akinillu aalajangiisarnerni pitsaanngitsumik sunniuteqarfigineqannginnissaasa illersornissaat, suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaata malitsigisinnaammagu. Siunnersuutip annertuutigut tunngaviit Dansk International Skibsregisterimit (DIS) ilisimaneqartut assingi tunngavigissavai, suliffeqarfiup unammillersinnaassusianik isumannaarsisumik sulisartut nunanit allaneersut sulitinneqarsinnaallutik, kisiannili umiarsuarni DIS-imi nalunaarsorsimasuni sulinermut atorneqarsinnaalluni.

Naggataatigut suliaqarfitsigut peqatigiiffiit nassuiaatinik suliaqarnerni imaluunniit kingusinnerusukkut inatsisiliornissamut piareersaatit suliaqarnermi tusarniaanermilu peqataatinneqarsimannginnerat IMAK'ip akuerineqarsinnaanngitsutut isumaqarfigaa.

Sulisitsisut Peqatigiiffiat Suliniutinut angisuunut Nassuiaatip suliarineqarnerani suleqatigiinni peqataatinneqarpoq, taamallu ataatsimeeqattaarnerni SIK aamma peqataatinneqartarluni.

Suleqatigiissitap Kalaallit Nunaanni suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaannut sinaakkutissatut atugassarititaasut pillugit Nassuiaammik suliarineqarnerani sulisartunik inuiaqatigiinnilu innuttaasunik peqataatitsisoqarsimannginnera Inuit Circumpolar Councilip eqqumiiginartippaa, tamakkununnga ilaallutik NGO't kattuffiillu allat. Kalaallit Nunaanni ICC'p isumaa malillugu suleqatigiissitat assingusut siunissami soqutiginnittunit amerlanerusunit peqataaffigitinneqartarnissaat kissaatiginarpoq, pisortani oqartussat sulisitsisullu kisiisa pinnagit.

Suleqatigiissitap pisortani oqartussanik soqutiginnittunillu tamatigoortumik peqataatitsinikkut pilersinneqarpoq. Suleqatigiissitami peqataatinneqarput Namminersorlutik Oqartussanit atorfillit, tamakkununnga ilaallutik Aatsitassarsiornermut Pisortaqaarfik, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik aamma Aningaasarsiornermut Naalakkersuisoqarfik, Siulittaasup Naalakkersuisoqarfia kiisalu Sulisitsisut Peqatigiiffiat aamma Greenland Development A/S. Oqaaseqaat eqqarsaatigisassatut tiguneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni ICC'p inassutigaa inatsisissatut siunnersuutip siunertatut paragraffiani oqaaseqatigiinnik ima oqaasertalinnik ilanngussisoqassasoq "innuttaasullu soqutigisaat eqqarsaatigalugit" allatulluunniit assinganik isumaqartumik oqaasertalerlugu. Tassani erseqqissaatigineqassammata ineriartortitsinermi innuttaasut kissaatigisaat ilanngunneqassammata, aningaasarsiornikkut pequtaasut kisiisa aallaaviginagit.

Kalaallit Nunaanni suliniutit angisuut ingerlanneqarnissaanni inuiaqatigiinnut kalaallinut

iluaqutissanik periarfissiinissamik isumannaariniarneq siunnersuutip siunertaraa. Suliniutit akuerineqarneranni akuersissutinillu tunniussinerni suliniutit inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik piujuartitsinissaat nalilersorneqartassaaq. Nalilersuinermit eqqarsaatigisassat aningaasarsiornermut attuumassuteqanngitsut arlallit imaritinneqarput.

Pisortat paasissutissanik arlaannullu attuumassuteqanngitsumik nakkutilliisarnissamut periarfissinneqarnissaannik qulakkeerinnittumik kapitali 7-imi paragraffimik ilanngussisoqassasoq ICC’p inassutigaa.

Suliffeqarfinit siunnersuut malillugu sanaartornermik suliassanik ingerlatsinissaminnik akuersissutisisimasunit nalunaarusiat pillugit erseqqinnerusumik paasissutissanik pissarsinissaq kissaatigigaanni suliarisimasanik paasiniaanissamut periarfissaqarpoq. Paasissutissat niueqatigiinnermi isertugaataanngippata imaluunniit isertuussinissamik piunasaqaateqarnernut ilaatinneqanngippata tamanna akuerineqarsinnaavoq. Arlaannut attuumassuteqanngitsumik nakkutilliinissamik pisariaqartitsisarnissaq nalilerneqarsimanngilaq. Aatsitassarsiornermi suliniutaasumi ingerlatseqatigiiffiit pisussaaffimminnik eqquutsitsisimanersut pineqarpat pisariaqartinneqartutut imaluunniit tulluurtutut isumaqarfigineqarpata ingerlaavartumik nakkutiginnissaat aatsitassanut oqartussaasut isumagittassapput. Suliniutinut angisuunut inatsimmi nakkutilliinerup naleqqussarneqarnissaa tulluurtutut isumaqarfigineqanngilaq.

Inatsisissami siunnersuummut oqaaseqaatini sulisartut avataaneersut qanoq amerlatigisut pisariaqartinneqassanerit pillugu kisitsisinik taggissineqarsimavoq. Kisitsisit naleqqussarneqarnissaat pillugu Kalaallit Nunaanni ICC’p inassutigaa, sulisartut paarlakaajaattarnerannut atatillugu ’qaleriiaattarnissaat’ eqqarsaatigalugu.

Kisitsisit oqaaseqaatinik tagginneqarsimasut tassaapput sulisartut ukiumut amerlassusii. Qaleriiaattarnerit ilanngullugit naatsorsorneqarput, taamaammatt kisitsisit naleqqussarneqassanngillat.

Sulisartut kalaallit atorineqarnissaannut tunngatillugu oqaasertalersorneqarnerata paasiuminaannera sanngiitsuuneralu Kalaallit Nunaanni ICC’p isornartutut isumaqarfigaa, isumaqarpullu tamanna pitsanngorsartariaqartoq, ingerlatseqatigiiffiit soqutigisaat inuiaqatigiillu pissarsissutissaasa akornanni pitsaanerusumik oqimaaqatigiissinnissaat anguniarlugu.

Suliniutit angisuut piviusunnigortinnissaannut sulisartut nunaqavissut kisiisa atorlugit periarfissaqanngitsutut isumaqarfigineqarpoq, taamaammallu sulisartut avataaneersut amerlasuut pisariaqartinneqangaatsiassapput. Siunertariaqarpoq suliniutini angisuuni kalaallit sapinngisamik peqataatinneqarnissaat, suliffeqarfiit sulisartullu eqqarsaatigalugit. Sulisartut

kalaallit piginnaasallit pissarsiarineqarsinnaasut kiisalu kalaallit suliffeqarfiutaasa naammassisinnaasaat piginnaasaallu paasiniarnerat suliffeqarfiup pilersarusiortup inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik piujuartussamik nalilersunermik suliarinninnissaa pillugu piunasaqaatit aqcutigalugit pisinnaavoq. Siunnersuummi piunasaqaatigineqarpoq suliffeqarfik pilersarusiortoq inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik piujuartussamik nalilersuineramik (VSB-mik), kiisalu avatangiisinut sunniutissanik nalilersuineramik (VVM-imik) suliarinnissasoq. Oqaasertalersuineq annertunerusumik sukanganerusinnaanngitsutut isigineqarpoq, suliaqarfissani amerlasuuni sulisartut kalaallit piginnaasallit naammattut pissarsiarineqarsinnaanngimmata.

Nunamut isaasoqarnerani ilanngaaserisutullu oqartussat nakkutilliinerannut atatillugu aningaasartuutit amerlinissaat § 19-imi aningaasartuutitut tunngasunut ilanngunneqassanersut ICC'p paaserusuppaa.

Inunnik nunamullu isertunik nakkutilliineq politiiniippoq, taamaammallu naalagaaffiup suliassaralugu. Uuliasiorluni qilleriffinnit misilittakkat malillugit sulisut annertuumik paarlakaajaattarsimanerat ajornartorsiuteqanngitsumik ingerlasimavoq. Taama nakkutilliinissamut aningaasartuutit § 19-imut ilaatinneqanngillat.

Kalaallit Nunaanni ICC isumaqarpoq Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiisa ilaaniittoq kalaallit inatsisaannik nukittorsaanissaq, taamaalilluni sulisartut akornanni pisinnaatitaaffiit eqqarsaatigineqarlutik, ingerlatseqatigiiffinnut suliniuteqartunut tamakku tungaasigut suut akuerineqarsinnaanersut aalajangersaqqissaq tunniutiinnarnagu.

Siunnersuummi Kalaallit Nunaanni akissarsiat qaffasissusii akissarsiatigullu isumaqatigiissutini pissutsit peqcutigalugit Kalaallit Nunaata avaqqunneqarnissaata pinngitsoortinniakkatut siunertaavoq, taamaaliornikkullu Kalaallit Nunaat siunissami suliniutit angisuut annaallugit, taamaaliornikkullu inuiaqatigiinni kalaallini aningaasaliissutit amerlangaatsartut aamma annaallugit. Taamaammat suliat, sulisartunit Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutaanngitsut, allatulli isumaqatigiissuteqarluni isumagineqarsinnaanerini siunnersuummi aalajangersagaqarpoq. Imaassanngilaq ingerlatseqatigiiffiit suliniusiortut atugassarititaasut suut akuerineqarsinnaanersut aalajangersassagaat, isumaqatigiissuteqarpormi illuatungeriit akornanni isumaqatigiinniuteqarneq malillugu isumaqatigiissutaasimasut naatsorsuutigisatut iluarsineqarsimassasunik. Tamakku saniatigut malugeqquneqassaaq Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsit sakkukillineqartinnagu atuuttussaammat.

Tamanna peqcutigalugu kalaallit oqartussaasa avaqqutaarinnissinnaanerit matunissaat qulakkeertariaqaraat Kalaallit Nunaanni ICC isumaqarpoq, sulianillu suliarinninniviit Nunat Allamiunik Aqutsisoqarfik (Udlændingestyrelse) suleqatigalugu suliarineqatassasut,

sulisartunullu avataaniit tikisinnegartunut suleriaaseq malittarisassat erseqqissut paasinartullu malillugit isumagineqartariaqartoq.

Siunnersuummi tamannarpiaq siunertaavoq, taamallu nunat allamiut pillugit inatsisip allanngortinneqarnissaa pillugu folketingip inatsisaanut siunnersuummi attuumassuteqartumut, suliniutinik angisuunik periarfissiisussa, aammattaarli sulisartut kalaallit qulakkeeriffigineqarlutik.

Suliniutini angisuuni inuiaqatigiit iluanaarutissaat pingaartumik ingerlatsinerup nalaani eqqarsaatigineqarlutillu salliutinneqartariaqartut Kalaallit Nunaanni ICC isumaqarpoq, taamallu piffissap taassuma nalaani sulisartut pisinnaatitaaffii soqutigisaallu qulakkeerneqarlutik.

Eqqarsaatigisassat arlallit siunnersuummi isummerfigineqarsimannginneri GA’p amigaatigai, tamakkununnga ilaallutik sulisartut nunat allamiut akissarsiassaasa qaffasissusissaat, najugaqarnissamut sulinissamullu akuersissutit kiisalu suliniutini angisuuni taamaattuni inuit pisinnaatitaaffiini ajornartorsiutit.

Nunaqavissut suliffeqarfiutaat sulisullu nunaqavissut tulluurtumik eqqarsaatigineqarnissaannik qulakkeerinnaasunik suliniutinut angisuunut inatsisissamut siunnersuummi § 9-mi aalajangersakkani malittarisassaarpoq, ilutigitillugulu pilersaarutit tamakku piviusunngortinngitsoornissaannut aporfissaasut peerneqarsinnaanngortillugit. Siunnersuummi § 9 malillugu inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik piujuartussamik nalilersunermik suliarinnittoqassaaq, ilaatigut nunaqavissut suliffeqarfii neqerooruteqarnermi piunasaqaatit ilisimaneqartut nalinginnaasut aqutugalugit suliassanik neqerooruteqarnissamut periarfissinneqarfissaannut sammisat paasinarneqassallutik.

Suliniutinut angisuunut aalajangersakkat immikkut ittut atuutut taamaallaat sanaartornerup nalaani atorneqassasut siunnersuummi eqqarsaatigisassani pingaaruteqarlunnarpoq, kiisalu ingerlatanuinnag suliniutinut angisuunut inatsit malillugu neqeroorutinut annertuunut ilaasunut, inuiaqatigiinnik marloqiusanik ataavarnerusutut ittunik pinngitsoortitsinissaq siunertani pingaarnersaassalluni.

Siunnersuutip suliarineqarnerani inuit pisinnaatitaaffiinnut tunngasut pillugit apeqqutit nalilersorneqarnerat ilanngunneqarsimavoq. Taamattaq nunat allamiut pillugit inatsisip allanngortinneqarnissaanut inatsisissatut siunnersuttip suliarineqarneranut atatillugu Inatsisinik atortitsinermut Ministereqarfik inuit pisinnaatitaaffiini eqqarsaatigisassat tulluurtumik ilanngunneqarsimanersut nalilersuissaq. Inuit pisinnaatitaaffiini eqquutsitsineq pillugu apeqqut taamattaq akuersissutit imarisaattut tulluurtumik ilaatut imaritinneqassaaq, nunat tamalaat neqerooruteqartarnissaannut tunngavigineqartartussatut.

Siunnersuummi aningaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut akuersaarneqarnissaat, kiisalu arlaannut attuumassuteqarnani suliaqarfisigullu tunngaveqartitaansut isummerfigineqarsimapput. Ilutigitillugu suliffissaqartitsiniarnermi pituttorsimanngitsumik isumaqatiginninniarsinnaatitaaneq pillugu tunngaviit siunnersuummi aalajangiusimaneqarput, inuunnaat namminersortut akornanni isumaqatigiinniarnikkut isumaqatigiittarnerinik tunngaveqartut. Aningaasarsiatigut suliffeqarnermilu atugassarititaasuni akuerineqarsinnaasutut qanoq paasinnittoqarsinnaanersoq aalajangerniarlugu Naalakkersuisut maleruagassanik erseqqinnerusunik aalajangersinnaanerannut pisinnaatitsinermik siunnersuut imaqarpoq. Siunnersuut suliffimmi avatangiisit pillugit, isumannaallisaaneq peqqissuserlu pillugit inatsisinik atuuttunik allannguuteqartitsissanngilaq.

GA isumaqarpoq inatsisissatut siunnersuut naammangilluinnartoq, kalaallit suliffeqarfii suliniutini angisuuni isumaqatigiissuteqarnissanut peqataanissaaq qanoq qulakkeerneqarnissaat eqqarsaatigalugu. Kalaallit suliffeqarfiisa peqataatinneqarnissaat pillugu inatsit ingerlatseqatigiiffimmuut suliniuteqartumut annertunerusunik piunasaqaateqarfigineqassasoq GA isumaqarpoq, assersuutigalugu kalaallit suliffeqarfii suliassanik kivitsisinnaanerisa nalilersornerisigut, kingusinnerusukkullu suliassat tamakku kalaallit suliffeqarfiinut neqeroorutigineqassasut ingerlatseqatigiiffik suliniuteqartoq peqquneqarluni. Aatsaat taamaaliornikkut kalaallit suliffeqarfiutaasa ineriartornissaannut anginerulernissaannullu sunniuteqaqataassapput.

Kalaallit Nunaanni suliniutit angisuut ingerlanneqarnissaanni inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutissanik periarfissiinissaaq qulakkeerniarlugu siunnersuutip siunertaraa. Suliniutit akuerineqarneranni akuersissutinillu tunniussinerni suliniutit inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik piujuartitsinissaat, kalaallillu suliffeqarfiutaasa qanoq ilisukkut tulluurtumik peqataatinneqarsinnaanerat nalilersorneqartassapput. Malugeqquneqassaaq suliniutit namminersortut aningaasalersortussaammatigut, Kalaallit Nunaat nunanik allanik unammilleqateqarluni nunat allamiunik aningaasaliissuteqartitsiniassalluni, tamanna suliniutit tamakku piviusunngorinnissaannut tunngaviulluinnarmat.

Akilerartarnermi oqartussat akileraarutinik akiliisitsiniartarnissamut qanoq siunnissisimanersut GA'p ugartorpaa, kiisalu akileraarutinik akiliisarneq qanoq nakkutigineqartassanersoq nassuiaateqarfigeqqullugu.

Sammisaq taanna pillugu tusarniaanermi SIK-mut akissutaasoq qulaaniittoq innersuussutigineqarpoq.

Ingerlatat suut inatsisilerinermi immikkut inissisimanermut ilaasutut isumaqarfigineqarsinnaanersut Nunatsinni Advokatit, Grønlandske Advokater

erseqqilluinnartumik paasissallugu pisariaqartippaat, suliniummik angisuumik saqqummertoqarpat qinnuteqartup angusinnaasaanut tunngatillugu, kiisalu sanaartornerup ingerlatsinerullu nalaat qanoq ilillugit immikkoortinneqarsinnaaneri eqqarsaatigalugit?

Inatsisitigut immikkut inissisimanermut suut ilaatinneqarnersut pillugit piumasaqaatit immikkut ittut siunnersuutip periarfissiissutai apeqqutaapput, sorphaat akuersissummik qinnuteqarnermi inissinneqarsimanersut apeqqutaallutik. Siunnersuutip siunertaa tassaavoq pilersaarummut sanaartukkatigut sinaakktussat suliarinissaannut, aatsitassanut inatsit imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit malillugu akuersissuteqarsimasuni periarfissat. Ingerlatsinerup nalaani sanaartornermik suliassanik suli sanaartortoqarnissaa ajornartorsiutaanngilaq, sanaartornermi ingerlatassat pillugit akuersissutini pissarsiarineqareersuni ilaappata.

Ingerlatseqatigiiffiup suliniuteqartumi saniatigut pilersuisooqataasunut saniatigullu suliffeqarfiutilinnut inatsisip aamma atuutsinneqarnera inatsimmi erseqqissumik allassimasariaqarnera Nunatsinni Advokatit, Grønlandske Advokater isumaqarput.

Siunnersuutip taama saqqummiunneqarani siunertaarpiarpoq ingerlatseqatigiiffiup suliniuteqartup suliassat inatsimmi inissisimasut immikkut piumasaqaateqarluni suliassanik neqerooruteqartassasoq. Ima paasineqassalluni, saniatigut pilersuisooqataasut saniatigullu suliffeqarfiutillit siunnersuummi ilaatinneqarlutik. Taamaammat siunnersuutip oqaasertaanik allanngortitsinissamik piumasaqarneq peqqutissaqartitsinngilaq.

Nunatsinni Advokatit, Grønlandske Advokater isumaqarput piumasaqaatit arlaannit sunnerneqarani inissinneqarnerusariaqartut, soorlu akissarsiatigut atorfininnermilu pissutsit naleqqusarneqarlutik, ataatsimoorussamik tulluurtumik isumaqatigiissusiorneqarsimassanngippat. Taamattaaq assingusumik KS oqaaseqarpoq, oqariaaseq ”akuerineqarsinnaasoq” atorneratigut isumakuluuteqarnertik oqaatigalugu. KS’ip ISIIN kaammattorusuppaa oqariaaseq ”akuerineqarsinnaasoq” inatsisip oqaasertalersorneqarnerani immi erseqqissumik erseqqissaatigineqarsinnaanera eqqarsaatigeqqullugu.

§ 10-mi aalajangersagaq ilimagisarianut malittarisassaavoq. Taamaammat atugassarititaasut sulisuminnut neqeroorutitik naammaginartuunersut suliniummik ingerlatseqatigiiffiup nammineq nassuiaatigissavaa. Sammisani tulluurtuni nunat tamalaat isumaqatigiissutaat najoqqutassatut atorneqarsinnaapput. Arlaannut attuumassuteqanngitsumik piumasaqaatinik inissiissalluni tulluurtutut isumaqarfigineqanngilaq. Suliniutit angisuut piviusunngortinnissaannut danskit nunat allamiut pillugit inatsisaannik allanngortitsinissaat tunngaviuvoq, suliffissaqartitsinermilu illuatungeriit isumaqatigiissutaasigut aalajangerneqarsimasut aqqutigalugit aningaasarsiaqartitsinissami ”ammaassinissamut”

Danmarkimi politikikkuktu piunassuseq tunngaviussalluni, kiisalu Nunanik allamiunik Sullissivik sulianik suliarinnittarnernut isumalluutiniq tunineqassalluni. Taamaammatt siunnersuutit kingunerissaanik danskit naalakkersuisui nunat allamiut suliniuummi angisuumi sanaartornerup nalaani najugaqarnissaannut akuersissummik pissarsinissaannut inatsimmik Kalaallit Nunaannut atuuttumik siunnersuummik saqqummiussissapput, suliniuummi angisuumi sanaartornerup nalaani suliniissaq siunertaralugu, akissarsiatigut atorfininnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaappata. Pissutsit allat siunnersuummi naleqqussarneqarsinnaanngillat. Inassutigisaq malinneqanngilaq, taamaattorli suliniutinut angisuunut akuersissummi maligassat erseqqinnerusut inissinneqassapput, akissarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut ”akuerineqarsinnaasutut” qaqugukku isumaqarfineqassanersut pillugit.

Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoqarfiup (IAAN) inatsisissatut siunnersuummi § 13 isumakulunnarluinnartutut isumaqarfigaa, taassuma kingunerissammagu suliniutit angisuut Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaanni Imaatigut Assartuineq pillugu inatsimmit ilanngunneqassanngimmata.

Siunnersuummut oqaaseqaatini ilaatigut allassimavoq siunnersuummi § 13-imi malittarisassat aatsitassarsiornermik ingerlatat atuuttut eqqarsaatigalugit, suliniutinik angisuunik ingerlataqarnissamut atorneqarnissaannit imaatigut assartuinnermi aaqqiissummi atuinnnginnissaq. Royal Arctic Line A/S suliasat pillugit umiarsuaatileqatigiinnik allanik unammillerteqartariaqassanera tamatuma kingunerissavaa. Taamaalilluni Royal Arctic Line A/S’ip umiarsuaatilittut aningaasarsiornikku teknikkikkullu unammillersinnaassutsiminik takutitsisariaqassaaq. Isummertariaqarpoq Royal Arctic Line A/S issittumi imarsiornermi piginnaasaqarnermini pissusissamisoorumillu assartuinnermi aaqqiissuussilluni pilersaaruserlunilu siuarsimanini pequtigalugu unammilleqatigiinnikkut pitsaasumik inissisimassasoq. Oqaaseqaatini Suliniutinut angisuunut Nassuiaammut tusarniaalluni Royal Arctic Line A/S’ip akissutigisimasai eqqarsaatigineqarput. Tamakku saniatigut WTO aamma GATT-ip tungaanut pisussaaffiit pillugit oqaaseqaatini nassuiaatit innersuussutigineqarput.

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfimmik ineriartortitsinissamut aammalu nammineq pilersorsinnaanerup annertusarnissaannut suliniutit angisuut ilapittuinissaannik Inatsisartut inatsissaata aqutissiuussinissaa Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnerup ineriartortinnissaannut immikkut ittumik pingaaruteqartuunerata § 1, imm. 2-mut oqaaseqaatini taamatut erseqqissaavigineqarnissaa Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup inassutigisimavaa.

Innersuussissut malinneqarpoq.

Taarsiullugu suliniutinik angisuunik pinngitsoortitsinissaa aalajangersimasoq

isumaqatigiissummi ilanngunneqassasoq IAAAN'ip siunnersuutigaa. Tamatumunnga atatillugu malugeqqunekarpoq Inatsisartut 2012-imi Ukiaanerani Ataatsimiinneranni oqaluuserisassaattut Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaanni Imaatigut Assartuineq pillugu inatsisitut nutaatut siunnersuutissaq saqqummiunneqassammat. Akuersissutinik nutarterilluni suliarinninnermi eqqarsaatigikkuminarpoq suliniutit angisuut qanoq ilanngunneqassannginnerat. Taamaammat IAAAN'ip siunnersuutigaa suliniutit angisuut ilanngunneqannginnerat tassani iluarsineqassasoq, inatsisip atuuttup akerlilernissaanut taarsiullugu.

Siunnersuutilli taassuma suliniummut angisuumut aningaasaliissuteqarnissamut aningaasaliissuteqannginnissamulluunniit aalajangiinissamut sinaakkutissatut piumasaqaatit pingaaruteqartut aalajangiinissamut pisariaqartut eqqarsaatigalugit paasiuminartitsinissamut qularnaarinissamullu pisariaqartitat eqquutsinngilai. IAAAN-ip siunnersuutaa malinneqassappat aningaasarsiornermi uuttuutissat pingaaruteqartut siulittuutigineqarsinnaanngitsullu aarlerinartut pilissapput, tamannalu suliniummut angisuumut kinguaattoornermik kinguneqarsinnaalluni, taamaalilluni pilersaarutip piviusunngortinneqarnissaa aarlerinaateqalissalluni. § 13-imi aalajangersagassatut siunnersuut aqutigalugu imaatigut assartuisarnermi piumasaqaatit eqqarsaatigalugit qularnaarineq pissarsiarineqarpoq. Taamaammat IAAAN-imit innassutigisaq malinneqanngilaq.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup eqqaavaa inooqatigiinnermi sunniutissat sukumiisumik nalilersorneqartariaqartut.

Siunnersuummi allassimavoq inuiaqatigiinni akornutaanngitsumi piujuartitsinissaq pillugu nalilersuineqassasoq. Nalilersuineri pissutsit immikkut ittut Kalaallit Nunaanni atuuttut eqqarsaatigineqassapput. Siunnersuummi siunertarineqarpoq suliniutit angisuut malitsigisaanik inuiaqatigiinnik marloqiusanik ataavartumik pilersitsinissaq pinngitsoortinneqassasoq. Taamaattorli sanaartorerup nalaani suliniutit angisuut piviusunngortinnissaannut Kalaallit Nunaanni sulisartunik nunaqavissunik naammattunik piginnaasaqartunik pissarsisoqarsinnaanngilaq.

Sulisitsisup sulisartup aallarnissaa qanoq qulakkeeriffiginnissinnaaneranut peqataanissaanut periarfissaqassanersoq paasineqartariaqarpoq, aammali sulisartup kiffaanngissuseqarluni angalasinnaatitaanera qularnaartariaqarluni.

Siunnersuut taamaallaat suliniummi sanaartorerup nalaani illuliortiternermut sanaartornermillu suliaqarnermut atuuppoq, taassumalu kingunerisaanik suliniutini angisuuni sanaartorerup nalaani nunanit allamiut najugaqarsinnaanerannut periarfissaat pillugit inatsimmut siunnersuut Kalaallit Nunaannut atuuttussamik danskit naalakkersuisui siunnersuummik saqqummiussipput,, taamaalilluni inuussutissarsiornermi suliniutini

angisuuni sanaartornerup nalaani sulinissaq siunertaralugu akissarsiatigut atorfininnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaalersinnissaat siunertarineqarluni. Taamaattumik sanaartornerup nalaa naammassippat sulisartoq immikkut ittunik piumasaqaateqarluni atorfinissimasoq Kalaallit Nunaanniiginnarnissaminut peqquutissaarutissaaq. Sulisitsisup aallartitsinissamut peqataanginnerani pineqaatissinneqarnissaa peqquutissaqassaaq saniatigut inatsisit aqquutigalugit, pilersaarutit ingerlannissaanut akuersissummik tunniunneqarsimasut malillugit, tassalu Aatsitassanut inatsit imaluunniit erngup nukinganik nukissiorneq pillugu inatsit malillugu.

Napparsimaneq peqquutigalugu sulisartut sulininnaangikkallartut qanoq iliorfigineqassappat? Sunik pisinnaatitaaffeqarpat? Angerlartinneqassappat? Tamatumunnga atatillugu angerlartinneqarunik peqqissinissaannut periarfissaat annertuumik ajortinnerulissasut uppersarneqarsinnaappat Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup napparsimasut angerlartittarnissaat ileqqorlunnertut isigaa.

Siunnersuut malillugu neqerooruteqartoq aamma isumaqatigiissuteqartoq sillimmasiinissamik piumasaqaateqarfigineqarnissaanik ingerlatseqatigiiffik suliniuteqartoq piumasaqaateqassaaq , tamakkununnga ilaallutik sulinermi ajoqusernissamut sillimmasiineq aamma sulisartunut inuussutissarsiornermi napparsimalertermut sillimmasiineq. Sulisartup saniatigut sillimmaserternerani suliame isumaqatigiissutit apeqqutaassapput sulisitsisup sillimmasiinerit suut isumagisimanerai, kiisalu sulisartoq nunamit suminngaanniit kingoqqisuunersoq, tamatuma kingorna nunagisami peqqinnissaqarfik isumaginninnermilu qularnaareriaaseq angerlartitaanerup kingorna isumagilissammagu.

Suliniutinut angisuunut atatillugu aningaasartuutinut Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik aningaasartuutinik artukkerneqassanngilaq. Suliniutit angisuut suliaqarnermi imaluunniit aningaasaqarnermi nunap innuttaanik peqqissutsikkut sullinneqarnerannut akornuserneqassanngillat.

Kalaallit Nunaanni pisortat peqqissutsikkut aningaasartuutinik isumaginninnermilu ikiorsiissutinut aningaasartuutaat ikilisinniarlugit unamminartut eqquutsinniarlugit siunnersuummi ilanngullugu allassimavoq ingerlatseqatigiiffik suliniuteqartoq neqerooruteqarnermi najoqqutassani piumasaqarfigineqassasoq neqerooruteqartoq isumaqatigiissutitigut pisussaaffilerneqassasoq inuussutissarsiornermi tuniassiornermilu akisussaasutut sillimmasiissasoq, kiisalu inatsisitigut pisussaaffiusutut sulinermi ajoqusernermut sillimmasiineqassasoq inuussutissarsiornermilu napparsimalertermut sillimmasiissasoq, napparsimasunik 'qimarnussilluni' aallarussinissamut, assartuinissamut napparsimmavimmilu passunneqarnissamut, kiisalu sulisartunut ajoqusersimasunut aningaasartuutinik akiliutissanut matussutissanik, kiisalu sulisartut nunanit allaneersut suliniummi angisuumi suleqqissanngippata Kalaallit Nunaanni aallarnissaannik

qularnaarutissanik. Pisariaqassappat neqerooruteqartup angerlarnermut angalanermut aningaasartuutit nammattariaqassavai. Taamattaq sulisartoq Kalaallit Nunaanni akileraarutininik akiliisarnermigut innuttaasutulli allatut pisortat peqqinnissaqarfiannut akileeqataanissaa malugineqassaaq.

Suliniutit angisuut sulisuminnut peqqinnissaqarfimmi sullississutinut tamanut akiliisassasut piumasagaatigineqassaaq, tamakkununga ilaallutik Kalaallit Nunaanni nunami immini aamma peqqinnissaqarfimmi sullissivinnut assartorneqarneq aammalu nunamut allamut nuunneqarneq.

Napparsimasut 'tigunissaannut' passunnissaannullu imaluunniit napparsimasunik passussinissamut eqqumaffigissallugulu sullinneqarnissami tassangaannaq pisut aallavigalugit pisariaqartitaannik sullississallugit peqqinnissaqarfik pinngitsoorsinnaanngilaq, imaangitsoq akileraartarsimaneri imaluunniit nunami suminngaanniit kingoqqisuunersut aallaavigalugit. Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit peqqussummi allassimavoq inuk peqqussummut ilaangitsoq pillugu akiliisarnissat pillugit Naalakkersuisut malittarisassanik aalajangersaasinnaasut,

Sulisartunit tikisitsisarneq pillugu immikkut piumasagaateqarsinnaasariaqarpoq inuk peqqissuusoq aammalu nappaatinik tuniluussinnaasunik imaluunniit nappaatinik nuunneqarsinnaasunik nappaateqanngitsoq, qanittukku peqqissuseq pillugu misissuineq upparnarsaatigalugu.

Kalaallit Nunaannut angalalluni isernermut peqqissutsimik misissorneqarnissaq pillugu piumasagaarnissaq ileqqunngilaq. Taama piumasagaateqarsinnaanermik qanoq ilisukku pisariaqartitsisoqarneris Naalakkersuisoqarfiup naliliisinnaaneranut ingerlatsineri suliassaasa avataaniippoq.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik isumaqarpoq pineqaatissiinissamut periarfissat siunneruummi naammattumik periarfissaqanngitsut.

Pineqaatissiinissamut periarfissiinissamut saniatigut inatsisini aamma malitseqarpoq, tassalu aatsitassanut inatsimmi imaluunniit erngup nukinganut inatsimmi.

Attaveqaqatigiinnermi suliat, nalinginnaasumik pisortanit sanaartortitsisut neqerooruteqartitsisutulli ingerlanneqartartut, inatsit malillugu namminersortunngorsarneqassasut Transparency Greenlandip uparuarppaa. Neqerooruteqartarnermut inatsit taamaalilluni atuutissanngilaq, taamallu pisortanit inatsilerineri allatut naleqqussarneqassanani, tassani siunertarineqarluni pisortat aalajangiisarnermi periusiinik paasinninnissaat nakkutiginninnissaannullu qulakkeerinnilluni,

aalajangernissamut tunngaviliilluni, kiisalu sanaartornermi suliassani ingerlatsisarluni atorneqarsinnaasutut isumaqarfingineqarnani.

Aatsitassanut Inatsit imaluunniit Erngup nukinganut Inatsit malillugu akuersissuteqareermermi Namminersortut pilersaarutininik ingerlatsinissaannut siunnersuut qulakkeerinneqataassaaq. Taamaallaat pilersaarutit siunnersuummi piumasaqaatinik eqquutsitsisut siunnersuummut ilaapput. Neqeroortitsisarnermi inatsit taamaallaat pisortat sanaartornermi suliassaannut atuuppoq, pisortallu aalajangiisarnermi periutsinik paasinninnissamut, aalajangernermi tunngavissanik imaluunniit sanaartornermi suliassanik, aamma nakkutilliinissamut qulakkeerinninnissaannik siunertaqanngilaq, taamaallaalli pisortat sanaartornermi suliassaataanni neqerooruteqarnerni unnamilleqatigiinnissaaq qulakkiissavaa. Siunnersuut VVM-imik aamma VSB-mik naliliinerit suliarinerini piumasaqaateqarnikkut, ammasumik tusarniaanerit sioqqullugit akuerineqaqqaarsinnaasariaqartut aqputigalugit pisortat pilersaarutininik paasinninnissaannik qulakkeerinnippoq.

TG allappoq qanorluunniit pisoqaraluarpat pisortat anigaasaataannik atuinissaaq eqqartorneqanngitsoq, taamaalilluni pisortat pigisaannik atuiineq pineqartoq (nunaat il.il.) taamaammallu pisortat inatsisinik unioqquitsinatik sanaartornermi suliassat ingerlannissaannut malinnaanissaminnik soqutigisaqassallutik.

Innuttaasut piumasaqaatinik aalajangersaanermik akuersissutinillu tunniussinertigut sanaartornermi sulianik paasinnissinnaapput, taamallu qulaani taaneqartutut VVM-imik aamma VSB-mik naliliisoqartussaalluni, tusarniaanerimik annertuumik ingerlatsinissamut tunngavigisassaasunik.

Innuttaasut paasisaqarnerunissaannik tunngaveqarneruneq eqqunneqassasoq TG'p inassutigerusuppa, Århusimi isumaqatigiisummi tunngaviit malinneqarsinnaallutik.

Inatsisartut inatsisaannik aamma piumasaqaatinik inatsisikkut aalajangersarsimasunik eqquutsitsineq Naalakkersuisut nakkutigaa. Innuttaasunut annertunerusumik paasititsisoqarnissamik oqaaseqaatit peqquutissaqartitsinngillat. Pilersaarummi avatangiisitigut eqqarsaatigisassat avatangiisit pillugit inatsimmit naleqqussarneqarput. Malugeqquneqassaaq Aatsitassanut Inatsimmi allannguuteqarnissanut atatillugu maalaaruteqariaatsimi sullissivissat marluk pilersinneqassasut.

Ingerlatseqatigiiffimmit suliniuteqartumit qanoq ilisukkut isumaqatigiissuteqarnermi illuatungiliuuttuunngitsunit allanit maalaaruteqarnerit isumagineqartarnissaannik aalajangersakkani ilanngussisoqassasoq Transparency Greenlandip inassutigaa.

Siunnersuut Kalaallit Nunaani inuussutissarsiornermi ineriartortitsinermik

qulakkeerinnittussaasup inatsisitigut ataatsimut atugassiinerup annertuup ilagivaa. Akuersissutinik ataasiakkaanik tamanik tunniussinernut atatillugu pilersaarummi inuiaqatigiinni iluaqusiilluni piujuartitsinissamut naliliineq suliarineqartartussaavoq. Naliliinermi matumani ingerlatseqatigiiffiup suliniuteqartup pissuserisai piumasaqaatigisaalu sulisunut neqeroorutigineqartut ilanngunneqartarput. Taamaammatt suliffeqarfiit namminersortut maalaarutit qanoq suliarineqartarneri pillugit piumasaqaatinik aalajangersaanissaq peqqutissaqartinneqanngilaq.

Transparency Greenlandip maluginiarpaat inatsisissatut missiliuut aalajangersakkanik arlalinnik imaqartoq, tassani ingerlatseqatigiiffiup suliniuteqartup tungaanut atugassarititaasut, piumasaqaatit il.il. erseqqinnerusumik aalajangersaanissat Naalakkersuisunut isumagittinneqartassasut. Aalajangiinernut tunngatillugu suleriaatsit piumasaqaatillu tungaanut erseqqinnerusumik erseqqissaatigineqartariaqarput, taamaannagip tunngaviup paasiuminaannera annilaanngatigineqarsinnaammatt.

Tassani sinaakktissatut inatsisiliorneq pineqarpoq. Siunnersuut aqutugalugu pilersaarutini ataasiakkaani tamani piumasaqaatinik tulluarterpaanik pisariaqarnerpaanillu aalajangersaanissannut Naalakkersuisut pisinnaatinneqassapput. Inatsimmi akuersissutinut najoqqutassanik iluarsineqarsinnaanngilaq, pilersaarutit assigiinngitsorujussuusinnaammata.

Impact Benefit Agreementsip aqutsinermi sakkussatut atorneranut atatillugu isumaqatigiissutit eqquutsinneqannginnerini kingunissaat pillugit maleruagassanik aalajangersaasoqarsimannaginnera Transparency Greenlandip malugeqquaa.

Inatsimmut ilaatinneqassagaanni ingerlatseqatigiiffik Aatsitassanut Inatsit imaluunniit Erngup nukinganut Inatsit malillugu akuersissuteqartariaqarpoq. Pineqaatissiinissamut periarfissat saniatigut inatsisini naleqqussagaapput.

Siulersuisuni kalaallinik ilaasortaartoqarsinnaanngimmat nunat allamiut ingerlatseqatigiiffiisa atornerisigut inuussutissarsiornermi inatsisip atortinneqannginnerani akisusaaffiup inississinnaanissaanut aammalu inatsisit malillugit malersorneqarnissamut pingaaruteqartoq Transparency Greenlandip uparuarpaat.

Inuussutissarsiorneq pillugu inatsit nassuiaammik Kalaallit Nunaanni suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaanut sinaakktissatut piumasaqaatit suliniutit angisuut piviusunngortinnisaanut aporfissaqarfissatut isumaqarfigineqarpoq, taamaammallu ilanngunneqarnani. Kalaallit Nunaanni iliuusini akisussaatinneqarnermi eqqartuussivikkut malersuisoqassagaluarpatt inunnik naammattunik peqartoqannginnera eqqarsaatigalugu siunnersuutit allannortinneqarnissaa peqqutissaqarsimannngilaq. Inuussutissarsiumik ingerlatsinissamut inuussutissarsiorneq pillugu inatsisip piumasaqaatai eqquutsinniarlugit

nunat allamiut ingerlatseqatigiiffii taamaallaat ingerlatseqatigiiffiussaaq immikkoortortami aqutsisumik sinniisiliinnarluni. Inuussutissarsiorneq pillugu inatsit piumasagaateqanngilaq kalaallinik siulersuisoqassasoq imaluunniit immikkoortortami aqutsisutut nalunaarsorneqarniaannarluni sumiiffimmi aqutsisuinnik peqartoqarnissaa piumasagaataanani.

Transparency Greenland isumaqarpoq Social Impact Assessmentsip innersuussutigineqarnera naammangitsaq.

Aalajangersakkanut oqaaseqaatini VSB-mik ingerlatsinissamut sammisami nunat tamalaat pitsaasumik periusiat ataqqineqartoq malillugu isumagineqartassasoq nalunaarneqarpoq. Ima paasineqartariaqarpoq VSB-mik suliarinninneq aatsitassarsiornermik sammisaqarnermi malittarisassat periutsillu innersuussutigalugit isumagineqarsinnaasut. Aatsitassarsiornermik sammisaqarnermi Canadami aatsitassarsiorfinnik uuliamillu qalluinnermut pilersaarutinit atattillugu VSB-mi misissuinnermi akuersissuteqartarnerni periuseq Canadami atorneqartartoq qanimut malinniarneqartarpoq. Aatsitassanut Pisortaqaarfiup SIA Guidelines for Mining Projects, BMP Greenland 2009 nassiunikuuua. Allakkiaq najoqqutassatut pingaaruteqartoq tassaasimavoq ”Socio-Economic Impact Assessment Guidelines, Mackenzie Valley”. Tunngaviit tassangaanneersut SIA Guideline for Mining Project, Råstofdirektoratet, november 2009-p suliarineqarnerani atorneqarsimapput. Aatsitassarsiornermik sammisaqarnermi VSB-mi misissuinnermi nunat tamalaat pitsaasumik periuseqartarneranni assersuutissatut aamma taaneqarsinnaavoq Guidelines udgivet af Verdensbanken og ICMM (international Council on Mining and Metals).

Atorfinitsitaanermi piumasagaatinut tunngasuni nunat tamalaat umiarsuit nalunaarsorneqarnerat innersuussutigalugu attaveqaqatigiinnermi pilersaarummut attuumassuteqannginnera Transparency Greenlandip isornartoqartippaa.

Siunnersuummi Kalaallit Nunaanni akissarsiat qaffasissusii akissarsiatigullu isumaqatigiissutini pissutsit peqqutigalugit Kalaallit Nunaata avaqunneqarnissaata pinngitsoortinniarnera siunertaavoq, taamaaliornikkut Kalaallit Nunaat siunissami suliniutinik angisuunik annaaneqassammat, taamaaliornikkullu inuiaqatigiinni kalaallini aningaasaliissutit amerlangaatsiartut aamma annaaneqassammata. Taamaammat suliat sulisartunit Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutaanngitsut allatulli isumaqatigiissuteqarluni isumagineqarsinnaasut siunnersuummi aalajangersaasoqarpoq. Najoqqutat sumi takuneqarsimanersut atuutiinnarniarluni pisut takuniaannarniarlugit pingaaruteqanngillat.

Inatsisissatut siunnersuutip suliffeqarfinnut namminersortunut marlunnut tusarniaassutigineqarsimanera Transparency Greenlandip eqqumiigaa.

Kikkut tusarniaaffigineqassanersut siunnersuummit siunnersuummut aalajangerneqartarpoq.

Maanna sammineqartumi suliffeqarfiit namminersortuusut marluk toqqarneqarput, tusarniaaffigineqartut sinniiseqarnikkut katiterneqarnerisa isumaqarfigineqarneri aallaavigalugit. Tamanna isumakulunnaateqarnanilu eqqumiiginartuunngilaq.

Aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit

§ 1-imut

Inatsimmi suna siunertaanersoq pillugu pingaarnerusutigut nassuiaanerup saniatigut siunertamut aalajangersagaq aamma siunnersuummi eqqarsaatigisassat nassuiarneqarnerannut atorneqassaaq, ilanngullugulu inatsisip aqunneqarnerani aammalu § 7 imm. 6 aamma § 18, imm. 2 malillugit aalajangersakkanik erseqqinnerusunik aalajangersaanermi pingaartinneqartussatut eqqarsaatigisassat nassuiarnerannut atorneqassalluni.

Imm. 1-imut.

Aalajangersagaq malillugu siunnersuutip pingaarnertut siunertaraa inuussutissarsiornikkut suliniutinut, pingaarnerusutigut isigalugu inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermut immikkut pingaaruteqartussanut, aningaasaliisarnernik siuarsaanissaq. Kalaallit Nunaanni suliniummik angisuunik ataatsimik suliniutinilluunniit arlalinnik piviusunngortitsisinnaanissamut allaffissornikkut inatsisitigullu aporfissat atorunnaarsinnissaannut siunnersuut tapertaassaaq. Suliniutip siunnersuummi pineqartutut suliniutitit angisuutut isigineqarsinnaaneranut siunnersuummi piumasaqaatinik eqqortitsineranik Naalakkersuisut suliniummik nalilersuinerminni eqqarsaatigisassaata pingaarnertit aalajangersakkami taagorneqarput.

Imm. 2-mut.

Aalajangersagaq malillugu aamma siunnersuummi siunertarineqarpoq suliutini angisuuni sanaartornerup ingerlanerani illuliortiternernik sanaartornernullu ingerlatat, inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut aamma inuussutissarsiortut sinnerisa unammillersinnaassuseqarnerannut siunertaanngitsumik sunniuteqarnerlunnissaasa pakkersimaarneqarnissaat.

Assersuutigalugu aatsitassarsiornermik ingerlataqarnermi ineriartornerup malitsigisaanik illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqarfimmi sulisussanik illuinnaasiortumik annertuumik noqqaassuteqarnerup siunertaanngitsumik malitsigisinnaasaattut taaneqarsinnaavoq, nalinginnaasumik aningaasarsiat aningaasartuutillu annertuallaamik qaffannerat. Tamatuma malitsigisinnaavaa suliffeqarfiit nunami namminermi aammalu nunat tamalaat akornanni unammillersinnaassuseqarnerisa nalinginnaasumik ajornerulernera, aammalu suliassaqarfinni allani, aatsitassarsiornermik ingerlataqarnermu atasumik

illuliortiternermut sanaartornermullu suliaqarfimmit allaanerusuni, aningaasaliisarnernik suliffissaqartitsinernillu annikillisisinnaalluni.

Illuliortiternermik sanaartornermilu suliaqarfiusumi eqaatsumik naammassisinnaasaqarnissaq, kalluunnaveeqqutitut atorneqarsinnaasoq siunnersuutikkut periarfissaqartinneqalissaaq, taamaasilluni illuliortiternermik sanaartornermillu suliaqarfiusumi sulisussanik noqqaassuteqarnerup annikillivallaartarnera annertusivallaartarneralu pinngitsoorneqassammata, aamma inuussutissarsiornermik suliaqarfiusumut siunertaanngitsumik kissaatigisaanngitsunillu kinguneri pinngitsoorneqassallutik.

Inatsisartut inatsisaatigut suliniutit angisuut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiusumik ineriartortitseqataanissaannut aammalu nammineq pilersugarisinnaanerup annertussusaanik annertusaasinnaanissaannut Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermut immikkut pingaaruteqarpoq.

§ 2-mut

Siunnersuut malillugu sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsineq, aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissutinik tunniussinerit, taamaallaat siunnersuummi § 7-imi aalajangersagaq naapertorlugu akuersissut Naalakkersuisunit tunniunneqartoq malillugu pisinnaapput. Neqerooruteqartup naatsorsuinermini neqerooruteqarnerminilu immikkut ittumik atugassarititaasut, siunnersuummi aalajangersagassatut siunnersuutit naapertorlugit akuersissummi nalunaarutigineqartumi aalajangersagaasut atorlugit, sanaartornermik ingerlatat suliarineqarsinnaanerannut qulakkeerneqarsimanissaanut, akuersissummik nalunaaruteqarsimanissaq pinngitsoorani pisariaqartinneqarpoq. Siunnersuummi § 3, imm. 2-mi aalajangersakkakkut erseqqissaatigineqarpoq, siunnersuummi § 7 naapertorlugu suliniutit angisuutut isigineqartut saniatigut, suliniutinut allanut neqerooruteqartitsinermut aalajangersagaq atorneqassanngitsoq.

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, suliniummut ingerlatseqatigiiffiup sanaartornermut isumaqatigiissutinik neqeroorutinik pissarsiornerani kiisalu sanaartornermi isumaqatigiissutinik suliakkiissutini pissarsinerni siunnersuut atorneqassasoq, siunnersuut malillugu akuersissummik tunineqarnermut tamanna ilaatinneqarpat.

§ 3-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, sanaartornerup nalaani suliniutip suliniummut sanaartugassartaanik pilersitsinermi, illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnernut taakkunungalugu atasunik ingerlatanut siunnersuut atorneqassasoq. § 2-imi aalajangersakkap kinguneranik, sanaartornermik suliaqarnernut § 7-imi aalajangersagaq naapertorlugu Naalakkersuisunit akuersissummi tunniunneqarsimasumi pineqartunut ilaasunut atorneqarfissaa killilerneqarpoq. Tamannalu isumaqarpoq, taamaallaat illuliortiternerni sanaartornernilu aalajangersimasuni, siunnersuummi § 7-imi aalajangersagaq naapertorlugu akuersissut tunniunneqarsimasooq tunngavigalugu neqeroortitsivigineqarsimasuni sanaartornissamullu isumaqatigiissuteqarfigineqarsimasuni inatsit atuutissasoq. Taamaalilluni kingornatigut sanaartornermik suliaqarnerit, ingerlatsinerup nalaani ingerlatat illanngullugit, siunnersuutip atuuffissaata avataaniissapput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami siunnersuutip atuuffissaa killormut killissalerneqarpoq. Suliniutini angisuuni illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnerit kisimik siunnersuummi aalajangersakkani pineqartunut ilaasinnaanissaat taamatut periuseqarnikkut qulakkeerneqassaaq.

§ 4-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami suliniutip inatsisitigut paasillugu sunaanera nassuiarneqarpoq. Suliniutinut ingerlatanik aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsisit aamma erngup nukinga pillugu inatsisit naapertorlugit akuersissummik peqarnissamik piumasqaateqarfiusunut aalajangersagaq taamaallaat atorneqassaaq. Tamannalu isumaqarpoq aatsitassanik atorluaanermut atatillugu suliniutinik pilersitsinermi illuliortiternerit sanaartornerillu aamma ingerlatat taakkununga attuumassuteqartut, imaluunniit erngup nukingata nukissatut tunisassiarinissaanut, imaluunniit suliffeqarfimmuk nukissamik immikkut atuinissamik pisariaqartitsisumut, nukissamik tunisassiornissamut erngup nukinganik atorluaasinnaanermik tunngaveqartumut atorneqassasoq. Ilanngullugu siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit nassuiaatigineqarnerat pillugu oqaaseqaatit nalinginnaasut, imm. 2 innersuusutigineqarpoq.

Nr. 1-imut

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsit atuuttoq, Aatsitassat ingerlatallu tamatumunnga pingaarutillit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 7, 7. december 2009-imeersumi takuneqarsinnaavoq (aatsitassanut ikummatissanullu inatsit). Aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi § 2-imi aalajangersagaq malillugu aatsitassarsiornermik ingerlatat aatsaat akuersissut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi maleruagassat naapertorlugit Naalakkersuisunit tunniunneqarsimasooq tunngavigalugu ingerlanneqarsinnaapput.

Nr. 2-mut

Erngup nukinga pillugu inatsit atuuttoq, Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersumi takuneqarsinnaavoq (erngup nukinga pillugu inatsit). Erngup nukingangik atorluaaneq, taamaallaat pisinnaavoq akuersissut erngup nukinga pillugu inatsimmi maleruagassat naapertorlugit Naalakkersuisunit tunniunneqarsimasoq tunngavigalugu.

Nr. 3-mut

Suliniut erngup nukinganut inatsit malillugu erngup nukinganit isumalluutininik atuineramik aallaaveqartumik suliffissuarmik sanaartornermik ilaqartoq pineqarpat, suliffissuarmut tunngatillugu inatsisit allat malillugit akuersissuteqarnerit akuersissutillu pisariaqartut piniarneqartussaapput, ilanngullugu nunaminertamik atugassiineramik akuersissutit aamma avatangiisinut inatsit malillugit akuersissuteqarnerit piniarneqartussaallutik.

Imm. 2-mut

Suliniummumut ingerlatseqatigiiffik tassaavoq suliffeqarfik imaluunniit suliffeqarfiit suleqatigiissut, siunnersuummi § 7 naapertorlugu akuersissummik tunineqarsinnaasut. Suliniummumut ingerlatseqatigiiffik aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit (aatsitassanik suliniut) aamma/imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit naapertorlugu akuersissummik piginnittuussaaq, imaluunniit akuersissummik piginnittoq sinnerlugu sanaartornermik ingerlatanik suliarinnissalluni.

§ 5-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq siunnersuutip atorneqarfissaata aalajangersarneranut pingaaruteqarpoq. Aammattaaq suliniut, siunnersuummi § 6 naapertorlugu suliniutitut angisuutut isigineqarsinnaanerata nalilernissaanut aalajangersagaq pingaaruteqarpoq. Suliniummi teknikkikkut aaqqissuutat, maskinat pequtillu, sanaartukkami tunisassiassatut eqqarsaatigineqartup tunisassiarinerani pinngitsoorneqarsinnaanngitsut sanaartukkanut ilaapput.

Imm. 2-mut

Immikkut ittumik atugassarititaasut, siunnersuut naapertorlugu akuersissutigineqartut atorneqarnissaasa piffissamut aalajangersimasumut killilernissaannut aalajangersagaq pingaaruteqarpoq. Aammattaaq suliniutip angisuup sanaartorneqarnerata nalaani nunani allamiut immikkut ittumik inatsisit naapertorlugit najugaqarsinnaatitaanerannut atasumik sulisinnaanermut akuersissutit tunniunneqarsinnaaffiisa piffissap inaarutaavissumik

killilernissaanut taanna pingaaruteqarpoq.

Imm. 3-mut

Siunnersuummi § 3, imm. 1-imi aalajangersagaq naapertorlugu siunnersuutip atorneqarfiata aalajangersarnissaanut aalajangersagaq pingaaruteqarpoq. Taamaasilluni siunnersuut taamaallaat sanaartormik ingerlatanut aalajangersakkamut ilaasunut atorneqassalluni

Imm. 4-mut

Suliniutip suliniutitut angisuutut isigineqarsinnaanerata nalilernissaanut aalajangersagaq pingaaruteqarpoq. Sanaartormut aningaasartuutit naatsorsuinernut, § 6, imm. 1, nr. 1-mi aalajangersakkat naapertorlugit suliniutip sanaartormut aningaasartuutaasa 1 milliard koruunit sinnerlugit annertussuseqarnerannik takutitsisunut, taamaalillunilu suliniutip siunnersuut naapertorlugu suliniut suliniutitut angisuutut isigineqarsinnaaneranut aalajangiisuusunut, ilanngunneqarsinnaasut aalajangersakkakut killilerneqarput.

Imm. 5-imut

Sanaartornissamut isumaqatigiissutitut neqeroortitsineq, sanaartornissamut akuersissutinik tunniussineq kiisalu immikkut ittumik atugassaqartitaalluni sanaartormut isumaqatigiissutitut neqeroortitsinissamut akuersissutit pillugit kapitali 3-mi malittarisassanut atatillugu aalajangersagaq isiginiarneqassaaq.

§ 6-imut

Imm. 1-imut

Nassuiaammi Inatsisartut inatsisissaattut missiliuut aalajangersakkami malinneqarpoq. Suliniutip siunnersuummi pineqartut suliniutitut angisuutut isigineqarnissaanut, pissutsinut immikkut illuinnartunut suliniummi pissusiusariaqartunut tunngavigisamik aalajangersagaq takutitsisuuvoq. Ilanngullugu siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit nassuiaatigineqarnerat pillugu oqaaseqaatit nalinginnaasut, imm. 2 innersuusutigineqarpoq.

Suliniummi sanaartormut aningaasartuutit 1 milliard danske koruuninit amerlanerussapput pissutsillu marluk tulliuuttut arlaat ataaseq uppersarsineqarsimassalluni. Suliniummi sanaartormi ingerlatanik suliaqarnermi sulisussanik pisariaqartitsineq, piukkunnartunik, suliffeqanngitsunik aammalu sulisussanik pissarsiarineqarsinnaasunik Kalaallit Nunaanni pigineqartunit annertunerussaaq, imaluunniit suliniummi teknikkikkut aningaasaqarnikkullu suliffeqarfinni sanaartormi ingerlatanik suliaqartartuni pisinnaasanut piumasqaateqarfiunera, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut teknikkikkut aningaasaqarnikkullu pisinnaasaqarnerannit annertunerussalluni.

Sanaartornerup nalaani suliniummut sanaartukkat pilersinneranni sanaartornermut aningaasartuutit § 5 naapertorlugu suliniutip aningaasartuutaasa katinnerattut naatsorsorneqassapput.

Sanaartornerup nalaani sulisussanik pisariaqartitsinerup aammalu sulisussanik najugaqarfimmi pissarsiarineqarsinnaasunik pissaqarnerup akornanni annertuumik nikingassuteqarnera uppersarneqassaaq. Nikingassutaasoq sulisussanik avataaneersunik atuinani matussuserneqarsinnaanngitsoq. Inuiaqatigiinnut piujuartussamik iluaqutaaneramik nalilersuineq, siunnersuummi § 9 naapertorlugu suliarineqartussaasoq tunuliaqutaralugu, Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermut tunngasuni kalaallit sulisussat pigineqarnerisut nalilerneqassaaq,

Suliniutit angisuut ilisarnaatigaat annertoorsuarmik pisariusuunertik, suliniutip piviusunngortinneqarnissaani ilinniarsimasut assigiinngitsunik piginnaasaqartut pigineqartariaqarlutik, ingeniøritut aamma pinngortitaq pillugu ilisimatuussutikkut ilinniagallit, kisiannili aamma aqqissuusaanikkut taamatullu pisortaqaarnikkut ingerlasussanullu pilersuinnikkut piginnaasaqartut peqarnissaat pisariaqarluni. Tamatuma saniatigut sanaartornermik suliniumni taamatut angissusilinni neqerooruteqartut qularnaveeqqusiissuteqarnerit pisariaqartut ingerlassinnaajumallugit aningaasaqarnikkut annertuumik pisinnaasaqarnissaat pisariaqarpoq. Inuiaqatigiinnut piujuartussamik iluaqutaaneramik nalilersuineq, siunnersuummi § 9 naapertorlugu suliarineqartussaasoq tunuliaqutaralugu, sanaartornermik suliassat taamatut ittut naammassisinnaajumallugit Kalaallit Nunaanni teknikkikkut aningaasaqarnikkullu naammassisinnaasat nalilersorneqassapput. Kalaallit Nunaanni erngup nukinganik nukissiorfinnik suliniutinit, suliassani sanaartornermut aningaasartuutit 500 mio. kr.-nit amerlanerunngitsunit misilittakkat takutippaat, suliassat taamatut ittut suliarinissaannut kalaallit sulisitsisut akornanni maanna teknikkikkut aningaasaqarnikkulluunniit naammassinntoqarsinnaanngitsoq. Ilanngullugu oqaaseqaatini nalinginnaasuni, suliffeqarneq pillugu takussutissiatut ilanngussaq 01, qulaani immikkoortoq 4-miittoq innersuussutigineqarpoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap atuutilerneratigut, aningaasartat imm.1, nr. 1-imiittut ukiut tamaasa Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi § 8 imm. 2 malillugu iluarsisarnissaq pisussaq assigalugu iluarsineqartassapput.

§ 7-imut

Imm. 1-imut

Immikkut ittumik atugassarititaasut, siunnersuut manna naapertorlugu

aalajangersarneqarsinnaasut tunngavigalugit sanaartornissamut isumaqatigiissutitut neqerooruteqartitsinissaq aammalu sanaartornermut isumaqatigiissutit pillugit suliaakkiissutinik tuniussinissaq aalajangersakkap imarisaatigut periarfissanngorpoq. Neqerooruteqartitsinerup suliaakkiissutinik tunniussinerup nunat tamalaat akornanni unammilluutaasinnaasumik ingerlanneqarnissaa aalajangersakkakut qulakkeerseqassaaq.

Imm. 2-mut

Piiaanissamut akuersissutip taamaallaat aktiaatileqatigiiffimmut Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartumut tunniunneqarsinnaaneranik, aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi aamma erngup nukinga pillugu inatsimmi aalajangersagaasumut atatillugu aalajangersagaq isiginiarneqassaaq.

Imm. 3-mut

Aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi maleruagassanut, piiaanermik suliaqarnermit isertitat suussusersineqarnissaannik, aammalu allanik suliaqarnermit isertitanit aningaasartuutinillu akileraarutitigut immikkoortissimaneqarnissaannik qulakkeerisussanut atatillugu aalajangersagaq isiginiarneqassaaq. Tamatuma saniatigut niuernermit atugassarititaasut malillugit akeqartitsinissaq aammalu niuernermit atugassarititaasut malillugit atugassaartitsinissaq pillugu aalajangersakkami siunnersuutigineqartumi, suliniutini angisuuni illuliortiternermik sanaartornermillu ingerlatani sulisitsisut nunanit allaneersut sinneqartoorutaannik Kalaallit Nunaata akileraarusiisarnissaanut tunngavissat qulakkeerseqassapput.

Imm. 4-mut

Neqerooruteqartitsinerup atugassarititaasut piumasaqaatillu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutaallutik ilisimaneqartut tunngavigalugit pisinnaanera aalajangersakkap imarivaa, taamaasiornikkut suliniutini angisuuni taamatut ittuni sanaartornermut aningaasartuutit nunat tamalaat akornanni unammillersinnaasunngorlugit appartinneqassammata.

Imm. 4-imi siunnersuutigineqarpoq sanaartugassanik suliarinnitsitseriaaseq aamma sanaartugassanik suliarinnittunut neqeroortitsinermit inatsisitigut atugassarititaasut, suliniummut ingerlatseqatigiiffimmit nunani tamalaani suleriaaseq pitsaasoq akuerisaasorlu isiginiarlugu aalajangersarneqartassasut.

Nunani tamalaani sanaartornermut akiusunik isumaqatigiissutitut atugassarititaasut inatsisitigut akuerisaanerpaat tassaapput FIDIC-mi isumaqatigiissuteqarnermut atugassarititaasut, pingaartumik Europap kitaata ilaani atornerqarnerpaajusut, Orgalime-mi isumaqatigiissuteqarnermut atugassarititaasut, pingaartumik Tyskland-imi aamma Europap

qeqqani atorneqarnerpaajusut, kiisalu NEC, Tuluit Nunaanni aamma nunani Commonwealth-inik taaneqartartuni annerusumik atugaasoq. Atugassarititaasut nalinginnaasut naleqqussarneqarsinnaapput aammalu isumaqatigiissuteqarnikkut avaaqqunneqarsinnaallutik

Siunnersuummi suliniutinut ingerlatseqatigiiffiit sanaartornermut akiusunik isumaqatigiissuteqariaatsit aammalu sanaartornermut akiusunik neqeroortitsinermit inatsisitigut atugassarititaasussat, suliassamut ingerlatseqatigiiffiup naleqqunnerpaatut naliliiffigisaasa atorneqarnissaat ajornarunnaarsinneqarpoq, assersuutigalugu FIDIC-mi isumaqatigiissuteqarnermut atugassarititaasut ilanngullugit. Sulisitsisunit sapinngisamik nunanit amerlanerpaaneersunit neqeroortitsinissaq aalajangersakkakkut ajornarunnaarsinneqarpoq.

FIDIC-mi atugassarititaasut imaluunniit atugassarititaasut allat akuerisaasut suliniummut ingerlatseqatigiiffiup naleqquttutut naliliiffigisimasai tunngavigalugit suliniutinut angisuunut neqeroortitsinermit iluaqutissartaasut pingaarnertit tassaapput, sulisitsisut attuumassuteqartut atugassarititaasussat taakkua tunngavigalugit suliassanik sularinninnermik nalinginnaasumik misilittagartarnerat, taamaattumillu neqeroortitsinermit pilertornerusumik qisuariarsinnaasarnerat, tamatumalu saniatigut atugassarititaasuni taakkunani akinik aalajangersaanissamut aammalu isumaqatigiissutini tunngaviusuni aarlerinaataasunik annertunerusumik ilisimasaqartuullutillu misilittagaqartuusarnerat. Tamanna sanaartornissamut akiusunik isumaqatigiissuteqarnissaq pillugu unammilleqatigiinnermik annertunerusumik kinguneqassasoq, sanaartortitsisumullu pitsaanerusumik akeqartitsinermik kinguneqassasoq nalilerneqarpoq. Aammattaaq nunani tamalaani atugassarititaasut ilisimaneqartut, assersuutigalugu FIDIC-imi atugassarititaasut, atorneqarnerat, sanaartornermik suliat il.il. akilerneqarnissaannut iluaqutaassaaq, taarsigassarsititsisussap sanaartornerup ingerlannerani atugassarititaasunik ilisimannereernerata kinguneranik, aningaasanik taarsigassarsitsisineq tamatumunngalu atugassarititaasut pisariinnerulersinneqarsinnaammata pitsaanerulersinneqarsinnaallutillu.

Suliassap ilai sulisitsisunit nunaqavissunit sularineqartussat atugassarititaasut nalinginnaasut Kalaallit Nunaanni atorneqartut tunngavigalugit isumaqatigiissutigineqarsinnaassapput, apeqqutaalluni tamanna suliassap ilaanut ataasiakkaamut tunngatillugu naapertuunnersoq imaluunniit naleqquttuunersoq.

Imm. 5-imut

Aalajangersakkakkut inuiaqatigiinnut piujuartumik iluaqutaanissaa aamma pissutsit § 1-imi taaneqartut eqqortinnissaat eqqarsaatigalugit, neqerooruteqartitsinissamut akuersissutini piumasaaqatit aalajangersakkallu erseqqinnerusut aalajangersarnissaat ajornarunnaartut ilagaat.

§ 9, imm. 3-imi aalajangersagaq siunnersuutigineqartoq naapertorlugu, suliniummut ingerlatseqatigiiffiup Namminersorlutik Oqartussat pisortallu oqartussaasui allat IBA-imik taaneqartartumik (Impact Benefit Agreements) illuatungeriit pingasuullutik isumaqatigiissuteqarfigissavaat. VSB-mut nassuiaat IBA-mik isumaqatigiissuteqarnermut tunngavissaliissaaq, aammalu sulisussanik nunaqavissunik suliffeqarfinnullu kalaallinit pigineqartunik peqataatsitsinissamut, ilinniarnermi sungiusarfissanik pilersitsinikkut ilisimasanik nuussinermut il.il. anguniakkat erseqqinnerusumik aalajangersarneqassallutik. Siunnersuummi aalajangersakkat malillugit neqerooruteqartitsinissamut akuersissummut atugassarititaasutut, suliniummut ingerlatseqatigiiffik suliniutini angisuuni inuiaqatigiinni iluanaarutissanik suliffissatut, kalaallit pilersuisuunissaattut, piginnasanik pitsannorsaanertut il.il. iluseqartunik pitsannorsaanissamut arlalinnik suliniuteqarnissamut pisussaaffilerneqarsinnaavoq.

IBA-mi isumaqatigiissutinik eqquutsitsiniarluni, kalaallit sulisitsisut pilersuisussallu akiusunut pitsaassutsimullu tunngatillugu unammillersinnaassuseqarsimappata, akuutinneqarnissaat neqerooruteqartitsinermut piumasaqaatitigut neqerooruteqartussanut piumasaqaatigineqarsinnaavoq. ”Unammillersinnaassuseqarneq” eqqarsaatigalugu oqaaseqaatini nalinginnaasuni kapitali 2 qupperneq 12-miittoq innersuussutigineqarpoq.

Aalajangersakkakut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 16-imi aalajangersakkamut naapertuutsitsinissaaq qulakkeerneqarpoq, taanna malillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq suliassanik suliarinninnermi, pilersuinerni aammalu kiffartuussinermi sulisussanik nunaqavissunik qanoq annertutigisumik atuissanissaa pillugu atugassarititaasussanik aalajangersaasoqarsinnaalluni. Suliffeqarfinnut tamanna pisariaqarsimappat, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi § 16 malillugu, sulisussat taamaaqataanik piginnaasaeqartut Kalaallit Nunaanni nassaarineqarsinnaanngippata imaluunniit pissarsiarineqarsinnaanngippata, sulisussanik sumiiffinnit Kalaallit Nunaanneersuunngitsunik atorfinitsitsisinnaavoq.

Imm. 6-imut

Akuersissuni aalajangersarneqarsinnaavoq suliniummut ingerlatseqatigiiffimmit sumiginnaaneriit qanoq iluseqartut akuersissummik annaasaqarnermut tunngavilersuutaasinnaanersut. Pingaartumik paasissutissat suliniummut ingerlatseqatigiiffiup oqartussaasut siunnersuut malillugu suliassanik suliarinninnissaannut atugassatut tunniussisarnissaata pingaaruteqarnera eqqarsaatigalugu.

§ 8-mut

Aalajangersakkap siunnersuutigineqartup malitsigisaanik suliniutit angisuut tamarmik ingerlatatut VVM-imik suliaqarnissamik pisussaaffeqarfiusutut isigineqarput, aatsaallu ingerlatassap suliarineqarnerani avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineq suliarineqareersimappat akuersissuteqarneq nalunaarutigineqarsinnaassaaq. Tamatuma saniatigut aalajangersagaq siunnersuutaasoq malillugu VVM-imut nassuiaat Naalackersuisunit akuersissuteqarfigineqareerpat neqeroortitsineq aatsaat aallartinneqarsinnaavoq.

Aatsitassarsiornermik suliassaq pineqarpat VVM-imik suliarinninneq aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi kapitali 15-imi tamatumunnga maleruagassat malillugit pissaaq. Erngup nukinganik suliniut imaluunniit erngup nukinganik aamma suliffissuarmik suliniut ataqatigiissoq pineqarsimappat, VVM-imik suliaqarneq avatangiisinik illersuinissaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni kapitali 8-mi malittarisassat aamma inatsit taanna naapertorlugu malittarisassat aalajangersarneqartut naapertorlugit pissaaq.

§ 9-mut

Imm. 1-mut

Imm. 1 naapertorlugu § 7, imm. 1 naapertorlugu akuersissummik tunniussisoqannginnerani inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq (VSB) suliarineqarsimassaaq. Aatsitassarsiornermik suliassaq pineqarsimappat, VSB-imik suliarinninneq aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi kapitali 16-imi tamanna pillugu maleruagassat malillugit pissaaq. Qinnuteqartoq aamma aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit malillugu pisinnaatitsissuteqartoq assigiissimangippata, ingerlatamut VSB-imik suliaqarnissamik pisussaaffeqarfiusumut akisussaasuusoq pisussaavoq Naalackersuisunut VSB-mik nassuiaammik nassiussissalluni.

Neqerooruteqartitsinermit atugassarititaasuni suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik aamma sulisussanik nunaqavissunik atuinissaq pillugu aalajangersakkanik aalajangersaanermi, § 7, imm. 5-imi aalajangersakkap piviusunngortinnissaanut aalajangersagaq immikkut pingaaruteqarpoq. VSB-imik suliaqarnissamut siunertaasoq pingaaruteqartoq tassaavoq, suliuiniutinik angisuunik piviusunngortitsisinnaanissamut pisariaqartunut naleqqiullugu, sulisussanik nunaqavissunik piginnaasaqartunik pissarsisinnaanerup aamma suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut naammassisinnaasasa piginnaasaasalu paasinarsisinneqarnissaat.

Imm. 2-mut

Erngup nukinganik suliniut imaluunniit erngup nukinganik aamma suliffissuaqarnermik suliniut ataqatigiissillugit suliniut pineqarpat, aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsisip saniatigut inatsisini allani atuuttuni VSB-mik nassuiaat pillugu maleruagassanik aalajangersagaqanngilaq. Taamaattumik aalajangersakkami allassimavoq VSB-mik suliarinninneq suliassa qarfimmi nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaasunut akuerisaasunut naapertuuttumik ingerlanneqartassasoq. Suliaqarnermi tamanna isumaqarpoq, VSB-mik suliarinninneq aatsitassarsiornermut suliassa qarfimmi maleruagassat suleriaatsillu innersuussutigalugit ingerlanneqarsinnaasoq.

VSB-mik nassuiaatip ilaatigut imarissavai, ingerlatassatut sanaartugassatullu pilersaarutigineqartut inuiaqatigiinnut – pitsaasunik pitsaanngitsunillu – sunniutaasa nassuiaatigineqarnerat, kiisalu iliuusissat sunniutaanerluttussanik akiuiniarluni aallartinneqarsinnaasut aammalu suliniutit ineriartortitsinissamut periarfissanik atorluaasinnaanissamut sapinngisamik pitsaanerpaamik iliuserineqartussat nassuiaatigineqarnerat.

Ingerlatat siunnersuummi pineqartunut ilaasut pilersaarusionerqarnerat ingerlanneqarnerallu, ingerlatat nunami namminerimi najukkamilu inuiaqatigiinnut kalaallinut sunniutissaannik misissuinermik tunngaveqarnissaasa qulakkeernissaannut VSB-mut nassuiaat tapertaassaaq. VSB-mut nassuiaat najukkani inuiaqatigiinni kalluarneqartussani inuiaqatigiit inuunerannut sunniutaasussanik nassuiaammik nalilersuinermillu imaqartariaqarpoq, suliffissaqartitsinikkut periarfissat, inooqatigiinnikkut oqimaaqatigiissuseq kiisalu kulturikkut naleqartitat ilanngullugit. Aammattaaq VSB-mut nassuiaat iluusissanut inuiaqatigiinni ineriartorerup piujuartussamik tunngaveqartumik pisinnaanissaanik qulakkeerisussanut tunngassuteqartariaqarpoq. VSB-mut nassuiaat taamaallaat inuiaqatigiinni pissutsinut ataasiakkaanut tunngassanngilaq, kisiannili aamma pissutsit akornanni ataqatigiissutsit, pissutsit imminnut sunneqatigiittarnerat aammalu pissutsinut sunniuteqarnerit imminnut kattullutik sunniutaat nassuiarneqassapput. Taamaaliornikkut ingerlatat inuiaqatigiinnut sunniutaasa ataatsimut isiginnittumik nassuiaateqarfiginissaat siunniunneqarpoq.

Imm. 3-mut

Suleqatigiit pingasut akornanni isumaqatigiissut IBA-mik taagorneqartoq, VSB-imi paasineqartunik iliuusissanik ingerlatsinissamut iluaqutaassaaq. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq neqerooruteqartitsinermut najoqqutassani suliassat ilaanni suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut nunaqavissunik sulisoqartut teknikkikkut niuernikkullu unamillersinnaassuseqartut salliutinneqarsinnaatitaaffilernerisigut.

Imm. 4-mut

IBA-mi aalajangersarneqarsinnaavoq sanaartornissamut isumaqatigiissutit suliffeqarfinnut najukkameersunut atugassarititaasut nalinginnaasut akuerisaasut nalinginnaasut soorlu ”Kalaallit Nunaanni illuliortiternermi sanaartormilulu suliaqarnernut pilersuutinullu ataatsimoortumik piomasagaatit” (AP) tunngavigalugu, AP atornerqarsinnaatillugu naleqquttuusimappallu, tunngavigalugit isumaqatigiissutigineqartassasut.

Aammattaaq § 7 imm. 5-imut nassuiaatit innersuussutigineqarput.

Imm. 5-imut

Paasissutissiisoqartarnissaata tusarniaasoqartarnissaalu annerusumik kingunerissavaa, illuatungeriit pingasut inaarutaasumik isumaqatigiissuteqannginneranni kattuffii akuutinneqalartarnissaat.

§ 10-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuummi imm. 1 naapertorlugu sulisunut nunani allaneersunut suliniutini angisuuni siunnersuut naapertorlugu akersissummut ilaasuni suliassat suliarinerannut sulisorineqartunut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut aamma sulinermi pissutsit pillugit nalinginnaasumik piomasagaatit eqqortinneqarnissaat suliniummut ingerlatseqatigiiffiup isumagissavaa. Piomasagaatit tassaapput sulisunut nunani allammiunut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut sulinermilu pissutsit akuersaarnartuunissaat aammalu pissusiviusutigut piviusorsioortumillu tunngavilersugaassallutik.

Suliniutip angisuup piviusunngortinnerani ingerlatallu tassunga attuumassuteqartut suliarineranni piomasagaatit taakku eqqortinneqarnissaat suliniummut ingerlatseqatigiiffiup isumagissavaa. Taamatut ippoq sulisoq nunami allamioq suliniummut ingerlatseqatigiiffimmit namminermit imaluunniit taassuma illuatungeralugu isumaqatigiissuteqarfigisaanit, assersuutigalugu sulisitsisumit sulisitaanit, allatigut kiffartuussissutinik sulisitaanit imaluunniit pilersuisuanit atorfeqartitaagaluarpat.

Siunnersuummi imm.1 naapertorlugu aamma suliniummut ingerlatseqatigiiffiup sanaartormik suliasanut neqeroorutiniq piniarnermini aamma sanaartormik suliaqatigiissutiniq tunineqarnermini attuumaasuteqartunik piumasaaqateqarnermigut piumasaaqatit taakku eqqortinneqarnissaat qulakkiissavaa.

Atugassarititaasunut pissutsinullu akuersaarnartunut killigitat ilagaat atuussinnaannginnera pillugu isumaqatigiissutini inatsisitigut malittarisassat nalinginnaasut. Assersuutigalugu pinngitsaaliineq imaluunniit allatigut naapertuutinningsumik sunniineq (toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit), nunami allamiunik isumaqatigiissut isumaqatigiissutini inatsisitigut malittarisassat naapertorlugit atuussinnaanngitsutut nalilerneqarsinnaavoq. Aammattaaq suliniummik ingerlatseqatigiiffiup imaluunniit taassuma sullississutiniq sulisitaata, aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut imaluunniit sulinermit pissutsit, ataatsimoortumik nalilernerisigut naapertuutinningsutut ittuusussat imaluunniit unneqqarissumik iliuseqarnermut akerliusut anguniarlugit, sulisunullu nunani allamiunut atorniarlugit atuuttussanngortinniarlugilluunniit nammineq nukittunerusumik inissisimanerminik illuinnaasiortumik atuisimappat, isumaqatigiissut atuussinnaassanngilaq. (Isumaqatigiissutit pillugit inatsimmi § 36-mi tunngavittut assersuut takuuk).

Aammattaaq ingerlatseqatigiiffiup taassumalu neqerooruteqartuisa aamma illuatungeralugit isumaqatigiissuteqarfigisaasa, sulisitsisut sulisitai, kiffartuussutiniq sulisitai pilersuisuulu ilanngullugit, OECD-ip OECD Declaration and Decisions on International Investment and Multinational Enterprises-imi inassuteqaataanik malinninnissaat suliniummut ingerlatseqatigiiffiup isumagissavaa piumasaaqatigissallugulu.

Danmarkip 1961-imi “Convention on the Organisation for Economic Co-operation and Development” atortussanngortippaa taamaalillunilu OECD-imut ilaasortanngorluni. Danmarkip atortussanngortitsinermigut imaluunniit tamatuma kingorna nunap immikkoortuinut immikkut piumasaaqateqanngilaq, taamaattumik ilaasortaanermut Kalaallit Nunaata aamma ilaatitaanera naatsorsuutigisariaqarpoq.

1976-imi OECD-imi naalagaaffiit ilaasortaaqat tamarmik, ilanngullugu aamma Danmark, OECD Declaration and Decisions on International Investment and Multinational Enterprises-imut isumaqataapput.

Nalunaarummi ilaatigut Guidelines for Multinational Enterprises ilaapput. Taakkua niuernermit akisussaassuseqartumik pissusilersortarnissamut inassuteqaatinik imaqarput. Malittarisassat kingullermik maajimi 2011-imi naleqqussarneqarput. Taakkua ingerlatseqatigiiffinnut nunanit tamalaaneersunut suliffeqarfinnut politikkinut, paasisutissanik tamanut saqqummiussisarnernut, inuit pisinnaatitaaffiinit, apeqqutinit suliffeqarnermit inatsisinut sulisunullu tunngasunut, avatangiiisinut, peqquserlulluni

anigaasanik akiliisitsisarnernut/akilertittarnernut, unammilleqatigiinnermut, anigaasalersuinnermut, akileraarusersuinnermut, atuisunut kiisalu ilisimatusarnernut teknologimullu tunngasunik inassuteqaatinik imaqarlutik.

Sulisut nunani allamiut imm. 2-mi taaneqartutut ataatsimoorussamik isumaqatigiissutitut ilaappata, isumaqatigiissunit assigisaannit imaluunniit suliaqarfinni assigisaanni isumaqatigiissutitut isumaqatigiissummi atugassarititaasut annertuumik ajornerunnginnissaat suliniummik ingerlatseqatigiiffiup piumasaqaatigissavaa isumagissallugulu. Isumaqatigiissutitut tassaasinnaapput naalagaaffinni imaluunniit nunat tamalaat akornanni ataatsimoorussamik isumaqatigiissutitut imaluunniit aatsitassarsiorfimmi sulineq imaluunniit imartani qillerivinni sulineq pillugu isumaqatigiissutitut.

Piumasaqaatit assigisaat atuupput sulisut nunanit allaneersut – ataatsimoorussamik isumaqatigiissutitut ilanngunnagit – suliniummik ingerlatseqatigiiffimmut imaluunniit taassuma sulisitsisunut sulisitaanut, kiffartuussutitut sulisitaanut imaluunniit pilersuisuanut isumaqatigiissutaannaq tunngavigalugu atorfeqarpata.

Sulisunut nunani allamiunut anigaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut aamma sulinermit pissutsit akuersaarnartuunerannik aamma pissusiviusutigut piviusorsiorlumillu tunngavilersugaanerannik nalilersuinnermi, § 7 naapertorlugu akuersissummi Naalakkersuisut suliniummut ingerlatseqatigiiffimmut tunniussimasaani atugassarititaasut piumasaqaatillu aamma pingaartinneqarsinnaapput.

Suliniutini angisuuni ingerlatat siunnersuut naapertorlugu akuersissummut ilaasut suliarinerannut sulisut nunanit allaneersut, ataatsimoorussamik isumaqatigiissutitut arlaannaannulluunniit ilaanngitsut sulisut atorfeqarsinnaapput. Taamatut ippoq sulisoq nunani allamioq suliniummut ingerlatseqatigiiffimmi namminermi atorfeqaraluarpat, imaluunniit taassuma illuatungeralugu isumaqatigiissuteqarfigisaani, assersuutigalugu sulisitsisutut sulisitaani, kiffartuussinermik allatigut sulisitaani imaluunniit pilersuisuani atorfeqaraluarpat. Taamatut ittoqarnerani sulisunut nunanit allaneersunut taakkununga anigaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut aamma sulinermit pissutsit atorfillit pineqartut aamma suliniummik ingerlatseqatigiiffiup imaluunniit taassuma illuatungeralugu isumaqatigiissuteqarfigisaata akornanni isumaqatigiissutigineqassapput. Pisuni taamatut ittuni sulisunut anigaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut aamma sulinermit pissutsit akuersaarnartuunissaat aamma pissusiviusutigut piviusorsiorlumillu tunngavilersugaanissaat siunnersuummi § 10, imm.1-kkut qulakkeerneqarpoq.

Imm. 2-mut

Sulisut nunanit allamiut, Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu suliaqartut, nunani allani sulinermik inuussutissarsiuteqartut kattuffiinik allanik ataatsimoortumik isumaqatigiissutinut ilaasinnangorlugit aqqissuussineq aalajangersakkakut eqqunneqarpoq. Tamatuma kinguneranik Kalaallit Nunaanni ataatsimoortumik isumaqatigiissutit sulianut taakkununga atorsinnaanginnerat.

Imm. 3-mut

Sulisunut nunani allamiunut, suliniutini angisuuni ingerlatat suliarineqarnissaanut atorneqartunut aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut sulinermilu pissutsit pillugit ataatsimoortumik isumaqatigiissutini, suliamut taamatut ittumut taamaallaat isumaqatigiissutit atorneqarnissaat erseqqissumik allassimanissaat aalajangersakkap kingunerissavaa. Taamatut oqaasertaliinikkut isumaqatigiissummi ilinniakkatigut sulisutigullu kikkut pineqarnerat pillugu nalornissutaasinnaasut tamarmik peerneqavissapput. Taamatuttaaq nunat allamiunut sulisunut taamatut ataatsimoortumik isumaqatigiissutaasut pigineqarnerisa nassatarissavaat sulisitsisumut isumaqatigiissuteqarfioersumut isumaqatiginninniarnissamut aaqqiagiinngissutaasoq nalinginnarmik suliffeqarnermi inatsisitigut tunngavigisaasut naapertorlugit suliffeqarfiusumi illua'tungeriit akornanni iluarsiivigisariaqarnerat.

Ataatsimoortumik isumaqatigiissutinut nunani allani sulinermik inuussutissarsiuteqartut kattuffiinut isumaqatigiissutaasunut kalaallit sulisut ilaatinneqarsinnaangillat.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkap kinguneranik ataatsimoortumik isumaqatigiissutit, nunani allani sulinermik inuussutissarsiuteqartut kattuffiinut isumaqatigiissutaasut – nunani allamiutum sulisumut, kattuffimmut ilaasortaasumut atuunnermik saniatigut – nunani allamiut sulisorineqartut nunami kattuffiup angerlarsimaffigisaani innuttaassuseqartut isumaqatigiissummut aamma ilaassapput.

Taamatut ippoq sulisoq pineqartoq kattuffimmut allamut suliniummut ingerlatseqatigiiffimmut isumaqatigiissuteqarsimangitsumik ilaasortaagaluarpat, imaluunniit kattuffiit arlaannaannulluunniit ilaasortaangivikkaluarpat. Taamaattoq suliaqarfimmut assigiissumut sulinermik inuussutissarsiortut kattuffiinik arlaqartunik nunamit ataasiinnarmeersunik ataatsimoorussamik isumaqatigiissuteqartoqarsimappat, imm. 5-imi aalajangersakkat isiginiarneqassapput.

Imm. 5-imut

Sulisoqarnermi inatsisitigut ataatsimoortumik tunngavigineqartut nalinginnaasut naapertorlugit, ilinniakkamut tunngatillugu ataatsimoortumik isumaqatigiissutit, sulinermik

inuussutissarsiuteqartut kattiffiannut ataasiinnarmut isumaqatigiissutigineqarsinnaapput. Sulisunut nunani allaneersunut suliniutini angisuuni ingerlatat suliarineqarnissaannut atorneqartunut, aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut kiisalu sulinermi pissutsit pillugit ataatsimoortumik isumaqatigiissutinut tunngatillugu, killiliinerup tamatuma atuutinnginnera aalajangersakkakut erseqqissaatigineqarpoq.

Suliaqarfik ataaseq pillugu kattuffinnut nunanit allaneersunut arlaqartunut, nunami ataatsimi kattuffinnut arlaqartunut aamma, ataatsimoorussamik isumaqatigiissusiortoqarsinnaanera aalajangersakkakut aalajangersarneqarpoq.

Taamaasilluni suliaqarfimmut ataatsimut nunami ataatsimi kattuffinnut arlaqartunut ataatsimoorussamik isumaqatigiissusuteqartoqarsinnaavoq. Taamatut pisoqartillugu sulisut nunami pineqartumi innuttaasut, kattuffiillu arlaannaannulluunniit ilaasortaannngitsut, isumaqatigiissummut sorlermut ilaatinneqarnissartik pillugu suliniummut ingerlatseqatigiissummut isumaqatigiissuteqassapput.

Imm. 6-imut

Atorfinitsitsineq Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffii ataqqillugit pissasoq aalajangersakkakut aalajangerneqarpoq. Taamaasilluni pisinnaatitsissummik pigisaqartut ilaatigut ILO-mi isumaqatigiissutit International Labour Organizationimit (ILO) akuersissutigineqartut aamma isumaqatigiissutit International Maritime Organizationimi (IMO) akuersissutigineqartut atorfinitsitsinermut tunngasinnaasut malittussaavaat. Nalinginnaasumik oqaaseqaatit, immikkoortoq 3, allatigut inatsisinut tunngasoq, ILO-mi isumaqatigiissutip nassuiaatigineqarfigisaa innersuussutigineqarpoq.

Aammattaq nunani allamiut pillugit inatsit ataqqillugu atorfinitsitsineq pissaaq. Inuussutissarsiutitigut suliniutip angisuup sanaartorneqarnerata nalaani nunani allamiut Kalaallit Nunaanniikkallarsinnaanerat pillugu inatsisissatut siunnersuummi oqaaseqaatini nalinginnaasuni immikkoortoq 3 innersuussutigineqarpoq.

Imm. 7-imut

Atorfinitsitsinermut isumaqatigiissutaannaat kisiisa atorerannut naleqqiullugu ataatsimoorussamik isumaqatigiissutinik atorfinitsitsinermilu isumaqatigiissunik atuinerup iluaqutissartaqarneruneranik aalajangersagaq kinguneqassaaq. Ataatsimoorussamik isumaqatigiissutit atorneqaraangata, aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut tassani aalajangersagaasut akuersaarnartutut aamma pissusiviusutigut piviusortumillu

tunnjavilersugaasutut isigineqartarput, aatsaat nunami pineqartumi, imaluunniit Kalaallit Nunaanni inatsisitigut malittarisassat naapertorlugit, imaluunniit Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffii naapertorlugit isumaqatigiissut imaluunniit isumaqatigiissummi atugassarititaasut atuussinnaangippata taamatut pisoqassanani. Taamaasilluni ilimasuutigisaqarnermik malittarisassaq aalajangersakkakut aalajangersarneqarpoq, taanna naapertorlugu ataatsimoorussamik isumaqatigiissutit tassanilu atugassarititaasut aallaavittut akuersaarnartutut aamma pissusiviusutigut piviusorsioortumillu tunnjavilersugaasutut isigineqassammata.

Aalajangersakkap kinguneranik, ataatsimoorussamik isumaqatigiissutini imm. 2-mi taaneqartuni aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut sulinermilu pissutsit aalajangersarneqartut, nunami pineqartumi imaluunniit Kalaallit Nunaanni inatsisitigut malittarisassanut ilumut akerliuppata, imaluunniit Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiitut akerliuppata, attatiinnarneqarsinnaangillat.

Isumaqatigiissummi atugassarititaasoq imm. 2-mi taaneqartoq, assersuutigalugu Kalaallit Nunaanni sullivinni avatangiisit pillugit malittarisassanut qaqugukkulluunniit atuuttunut, aamma Kalaallit Nunaanni sullivinni avatangiisit pillugit inatsimmut kingusinnerusukkut allanngortinneqartumut kiisalu inatsit naapertorlugu nalunaarutinut attuumassuteqartunut akerliuppat, Kalaallit Nunaanni inatsisitigut malittarisassanut akerliussaaq. Assigisaanillu assigiinngisitsinerup inerteqqutaanera pillugu malittarisassanut qaqugukkulluunniit atuuttunut, aamma Arnat angutillu nalogiissitaanissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 7, 11. april 2003-meersumut akerliuppat, isumaqatigiissummi atugassarititaasoq atuussinnaassanngilaq.

Isumaqatigiissummi atugassarititaasoq imm. 2-mi taaneqartoq, assersuutigalugu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutinut, inuit pisinnaatitaaffii pillugit malittarisassanik nalinginnaasunik imaluunniit malittarisassanik immikkut ittunik imaqartunut akerliuppat, Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiitut akerliussaaq. Assersuutitut taaneqarsinnaapput Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut Europameersoq protokolillu tassunga attuumassuteqartut, isumaqatigiissummi artikel 14-imi assigiinngisitsinerup inerteqqutaanera ilanngullugu.

Aammattaaq pisinnaatitsissummik piginnittup ILO-mi isumaqatigiissutit aamma IMO-mi isumaqatigiissutit pineqartumut atuussinnaasut malittussaavai. Tamatumunnga atatillugu oqaaseqaatini nalinginnaasuni immikkoortoq 3 innersuussutigineqarpoq, tassani ILO-mi isumaqatigiissut nr. 94-mut pissutsit nassuiaateqarfigineqarmata.

Aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasut sulinermilu pissutsit inatsisitigut malittarisassanut aamma nunat tamalaat akornanni pisussaaffinnut naapertuunnerat pillugu

aaqqiagiinngissutaasinnaasut, aaqqiagiinngittoqartillugu isumaqatigiissitsiniartartunit susassaqtartunit aalajangiiffigineqassapput. Assersuutigalugu atugassarititaasut nunami inatsisitigut malittarisassanut naapertuunnerat pillugu aaqqiagiinngissutaasut Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni aalajangiivigineqassapput, aamma atugassarititaasut Inuit Pisinnaataaffii pillugit Isumaqtigiissummut Europameersumut naapertuunnerat pillugu aaqqiagiinngissutaasut Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni aalajangiivisigineqassapput, pisariaqarpat Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivimmi aalajangiivigineqassallutik.

Tamatuma saniatigut inatsisitigut malittarisassat il.il. attuumassuteqartut malinneqarnerat, oqartussaasunit inatsisitigut malittarisassanut il.il. pineqartunut atatillugu nakkutilliinissamut uparuaanissamullu pisinnaatitaasunit nakkutigineqassaaq.

Imm. 8-mut

Inooqatigiinnermi minitaanissaq pinngitsoortinniarlugu aalajangersagaq eqqarsaatiginnippoq sulisartut nunanit allanit tikisitat tunngaviusumik akissarsiaat Kalaallit Nunaanni sulisitsisut tunngaviusumik akissarsianik akiliisarnissamut pisussaaffiisa assinginik tunngaviusumik akissarsiaqartinnerisigut. Tunngaviusumik aningaasarsianik naatsorsuinnermi nerisanut najugaqarnermullu, atisanut aningaasartuutunut, akilikkamik angalanernut, sillimasiinernut il.il. nalingit ilanngullugit naatsorsuisoqarsinnaavoq. Taamatut aalajangersagaqarneq kalaallit sulisorisap aamma nunap allamiup atorfinitsitaasup akornanni pisisinnaassuseqarnikkut naligiissoqarneranik isumannaarinissamut atuutissaaq. Kalaallit Nunaanni sulisartut kattuffiisat akornanni ataatsimoorussatut isumaqatigiissutini aalajangersarlugit isumaqatigiissutaasumi nal. akunneranut tunngaviusumik aningaasarsianik tunngeqartumik aningaasarsiarisaata malunnaatilimmik ataaniitsitamut inissisimaffimmut nunap allamiut atorfinitsitaasup ilanngaateqareerluni aningaasarsiai pisisinnaassutsimut tunngatillugu aalajangersarnequsaanngillat.

Imm. 9-mut

Imm. 2-mi maleruagassap qulakkiissavaa sulisup imm. 2-mi taaneqartutut isumaqatigiissutini aalajangerneqarsimasuni akissarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasunik piunasaqassalluni pisinnaatitaaffimminik atuinnginnissaanut.

Imm. 9-mi malittarisassami pingaarnertut siunertaavoq, sulisartup sulisitsisup nukittunertut iliornissaanut illersornissaa, imminnut ataasiakkaanik isumaqatigiissuteqarnerup atornerlunnissaanut, taamaalilluni qaffasinnerunini atornerlullugu sulisoq imm. 7-mi malittarisassat malillugu tunngaviusumik akissarsiassat ikinnerpaaffissaat pillugu pisinnaatitaaffianik arsaarlugu. Sulisup tunngaviusumik akissarsiassaasa ikinnerpaaffissaasa qulakkeernissaasa saniatigut, isumaqatigiissut sulisumut ajoqutaasutut atuutsinneqassanngilaq, taanna eqqarsaatigisassanik imm. 2-mi taaneqartuni isumaqatigiissut malillugu sulisitsisup akiligassai allanik pisinnaatitaaffimminik pinngitsoorpat.

§ 11-mut

Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq naapertorlugu sulisartut akeqanngitsumik nakorsamit aalajangerneqartumik assartorneqarnissamut/aallarunneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarput.

§ 10 imm. 2-imi aalajangersagaq malillugu, sulisut nunanit allaneersut suliassani Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu akuersissutini tunniunneqarsimasuni pineqartunut ilaasuni sulisuusut, atorfeqarnermut atugassarititaasut suliqaarnermut taamaattumut taamaallaat atuuttut tunngavigalugit atorfinitsinneqassasut erseqqissumik taaneqarpoq. Sulinissamut akuersissut suliassamut aalajangersimasumut tunniunneqartussaavoq, tamatumalu kingunerisussaavaa sulisup nunanit allaneersup suliniummi angisuumi atorfeqartitaanera unippat, sulinissamut akuersissutip ingerlaannartumik atorunnaarsinneqarnera, pineqartup inatsisit malillugit Kalaallit Nunaanniissinnaajunnaarneranik kinguneqassalluni, taamaalillunilu sulisoq taanna Kalaallit Nunaanniit aallartariaqalissalluni.

§ 12-imut

Aalajangersakkami suleqatigiissitaliamit nassuiaammi inassuteqaatit malinneqarput, tassani tikkuarneqarmat Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu inatsit allaffissornikkut inatsisitigullu suliutinik piviusunngortitsinissamut aporfiusoq pingaaruteqartoq. Sulisussanik nunanit allaneersunik atorfinitsisinissamut imaluunniit atuinissamut kommunalbestyrelsimit akuersissummik sioqqutsisumik peqarnissamut piumasaqaammik inatsit imaqarpoq.

Aalajangersagaq malillugu, sulisussat nunanit allaneersut illuliortiternermik sanaartornermillu suliqaarnerni, suliniutit angisuut pillugit inatsisip atorneqarfiini, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortunik killilersimaarinninnissaq pillugu inatsit atuutissanngilaq. Tamatuma kingunerisaanik sulisussanut nunanit allaneersunut, suliassani suliniutinut angisuunut inatsimmi pineqartunut ilaasuni atorfinitsinneqartunut tunngatillugu, kommunalbestyrelsimut akuersissummik qinnuteqartoqartassanngilaq.

Sulisussat nunaqavissut salliutinneqartarnissaat § 8 imm. 6-imi aalajangersakkami qulakkeerneqarpoq, taanna malillugu neqerooruteqartitsinermit atugassarititaasut pillugit aalajangersakkat erseqqinnerusut aalajangersarneqarsinnaallutik, aalajangersakkani suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu najukkami atugassarititaasut tunngavigalugit sulisoqartut eqqarsaatigineqassallutik.

Aatsitassarsiornermik suliassani sulisussat nunaqavissut eqqarsaatigineqarnissaat aamma aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi § 16-imi aalajangersakkakut qulakkeerneqarpoq.

Aalajangersakkap kommunitut aamma inuussutissarsiortunut allaffissornikkut annertuumik oqilisaassineq kingunerissavaa.

§ 13-imit

Aalajangersagaq malillugu Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaannut usinik imaatigut assartuussineq pillugu inatsit, ingerlatanut siunnersuut naapertorlugu akuersissummi pineqartunut ilaasunut attuumassuteqartumik imaatigut assartuussinermut atorneqassanngilaq. Aalajangersagaq ingerlatanut akuersissut aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit naapertorlugu tunniunneqarsimasoq malillugu ingerlanneqartunut allatigut atuuttunut naapertuuppoq.

Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaanni kiisalu Kalaallit Nunaanni namminermit usinik imaatigut assartuineq pillugu maleruagassat, Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aammalu Kalaallit Nunaanni usinik imaatigut assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 16, 30.oktober 1992-meersumi (imaatigut assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat) takuneqarsinnaapput. Imaatigut assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni, ilaatigut Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aammalu Kalaallit Nunaanni usinik inuussutissarsiornermik siunertaqartumik imaatigut assartuineq, taamaallaat Naalakkersuisut akuersissuteqarnerat malillugu pisinnaavoq (§ 1), aammalu akuersissut taamaattoq kisermaassisussaatitaasut tunniunneqarsinnaalluni (§ 4, stk. 2).

Inatsisartut peqqussutaat qulaani taaneqartoq inatsisitigut tunngavigalugu, Naalakkersuisut ulloq 23. november 1992, RAL Kalaallit Nunaanni ornigassat aalajangersimasut 16-it akornanni, Kalaallit Nunaanni ornigassat taakkua aamma Reykjavik-ip aamma Aalborgip akornanni, kiisalu Kalaallit Nunaanni ornigassat taakkua aammalu Island aamma/imaluunniit Danmark aqqusaarlugit Sverige-mi, Norge-mi, Tuluut Nunaanni, Tyskland-imi, USA-mi, Canada-mi aamma New Foundland-imi umiarsualiviit assigiinngitsut akornanni usinik imaatigut assartuinissamut kisermaassisussaatitaaffilimmik akuersissummik tunineqarpoq.

Taamaattoarli kisermaassisussaatitaanermi pineqanngitsut sisamat ilaatinneqarput:

- a) Umiarsuarnik ikummatissanik assartuutunik uuliamik assartuineq.
- b) Assartuinnermut attuumassuteqanngitsumik allanik suliaqarnermut atatillugu umiarsuarmi nammineq pigisami usinik assartuineq.
- c) Nioqqutissanik assigiiaartunik annertunik imaluunniit nalinginnaasuunngitsunik, soorlu

teknikkikkut imaluunniit aningaasaqarnikkut tunngaveqartumik allatut assartuisariaqarnermik tunngaveqartunik assartuineq. Allanik isumaqatigiissuteqannginnermi piginnittuusoq atugassarititaasut allanit anguneqarsinnaasut annertunerpaatigut assingi tunngavigalugit assartuinermik ingerlatsinissamik neqeroorfigineqassaaq.

- d) Assartuinerit siusinnerusukkut isumaqatigiissutaasimasut malillugit imaluunniit inatsisit maanna atuuttut naapertorlugit allanit ingerlanneqarsinnaasut, ingerlatanut akuersissut aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit malillugu tunniunneqarsimasoq naapertorlugu ingerlanneqartunut atatillugu assartuinerit.

Nassuiaammi tikkuarneqarpoq Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaanni usinik imaatigut assartuineq pillugu peqqussut taannalu malillugu Royal Arctic Line A/S-imut ingerlatsinissamut akuersissut tunniunneqarsimasoq, suliniutit angisuut piviusunngortinnissannut annertuumik aporfiusut. Taamaattumik nassuiaammi inassutigineqarpoq, imaatigut assartuineq pillugu peqqussutip suliniutinut angisuunut atatillugu assartuinerimi atorineqannginnissaa erseqqissaatigineqassasoq.

Inuussutissarsiordermut suliniutini angisuuni sanaartordermut aningaasartuutit tamarmiusut suliniummut attuumassuteqanngitsumik aningaasartuutini, Royal Arctic Linep kismaassineranut attuumassuteqartunik, nammakkorsorneqarnissaat pinngitsoorniarlugu, aalajangersagaq malillugu inuussutissarsiordermut suliniutit angisuut allat, aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi pineqartunut ilaasuunngitsut, Royal Arctic Linemut ingerlatsinissamut akuersissutaanit pineqartunut ilaatinneqassanngillat.

§ 14-imut

Sulinngiffeqarnermut inatsit sulinngiffeqarnerup nalaani aningaasarsiaqarsinnaatitaaneq aammalu sulisut Kalaallit Nunaanni inatsisini pineqartunut ilaasut sulinngiffeqarnermi ajunngitsorsiaqarsinnaatitaanerit pillugit maleruagassanik avaqqunneqarsinnaanngitsunik imaqarpoq. Sulinngiffeqarnermut inatsimmi maleruagassat, sulisussat nunanit allaneersut nunami angerlarsimaffigisaanni ataatsimoortumik isumaqatigiissutini aamma aningaasarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititaasuni nalinginnaasuni maleruagassanut akerliusimasinnaapput, taamaattumik sulinngiffeqarnermut inatsit nunani tamalaani sanaartordermik suliasanik neqeroortitsisinnaanissamut aporfiusinnaavoq.

§ 15-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq inuussutissarsiummik ingerlataqarnermut inatsit, sanaartordermik ingerlatani inatsit taanna naapertorlugu akuersissummi pineqartuni ilaasunut atorineqassanngitsooq. Tamanna atuutissaaq ingerlataq taanna suliniummut

ingerlatseqatigiiffimmit namminermit suliarineqaraluarpat imaluunniit suliffeqarfimmit allamit, inatsisartut inatsisaanni tassani maleruagassat naapertorlugit sanaartornermik suliassanik suliarinnikkaluarpat.

Sanaartornissamik isumaqatigiissutit pillugit neqerooruteqarnermut tunniussinermullu atatillugu suliffeqarfiit nunanit allaneersut immikkut ittumik atugassarititaasut Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu aalajangersagaasut atorlugit neqeroorsinnaanermut isumaqatigiissuteqarsinnaanermullu pisinnaatitaaffii pillugit nalorninartoqalinnginnissaa aalajangersakkakut qulakkeerneqassaaq.

Taamatuttaaq aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit naapertorlugu, sanaartornermi ingerlatat aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit naapertorlugu oqartussaasut ataatsimoortumik suliarinninnerannut ilaatillugit akuersissuteqarfigineqarsimasut, inuussutissarsiummik ingerlataqarnermut inatsit naapertorlugu suliffimmik ingerlatsinissamut akuersissummik tunniussivigineqassanngillat imaluunniit akuersissuteqarfigineqassanatik.

Tamanna aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit malillugu atuuppoq, ingerlataq taanna piginnaatitsissummik pigisaqartumit namminermit imaluunniit allamit ingerlanneqarnersoq apeqqutaatinnagu. Aatsitassarsiornermut oqartussaasup tamanna akuersissuteqarnermut atatillugu atugassarititaasussatut piumasaaqatigisimanngippagu, ingerlatap suliarineqarnissaanut allanik piumasaaqateqartoqarsinnaanngilaq.

§ 16-imut

Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq, Inatsisartut inatsisaanni matumani maleruagassat malillugit neqerooruteqartitsinermik ingerlatsinissamut akuersissummik qinnuteqaat Naalakkersuisunut tunniunneqassasoq.

§ 17-imut

Aalajangersakkami suliniummut ingerlatseqatigiiffiup Inatsisartut inatsisaat taannalu malillugu maleruagassat aalajangersarneqartut malillugit akuersissut naapertorlugu suliagarneranik Naalakkersuisut nakkutilliinerat maleruagassinneqarpoq. Naalakkersuisut nakkutilliinerat suliniummut ingerlatseqatigiiffimmut aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit (aatsitassarsiornermik suliniut) naapertorlugu, imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit naapertorlugu akuersissummik malittarisassat tunngavigineqartut naapertorlugit Naalakkersuisut nakkutilliinerat aamma ingerlanneqassaaq. Oqartussaasut allat maleruagassat tamatumunnga tunngaviusut malillugit nakkutilliinermik ingerlatsissapput, assersuutigalugu ingerlatat aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi pineqartunut ilaanngitsut pineqartillugit, kommunalbestyrelsip sanaartornermut inatsit malillugu nakkutilliisarnera

taaneqarsinnaavoq. Akuersissummik pigisaqartup maleruagassanut atugassarititaasunullu akuersissummut pineqartumut atuuttunut naapertuuttumik iliuseqarnissaata qulakkeerreqarnissaa, aalajangersakkakut siunertaavoq.

§ 18-imut

Aalajangersagaq suliassanut ingerlatseqatigiiffiup oqartussaasunut nalunaaruteqartarnissaanut tunngavoq.

Aalajangersagaq aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi atuuttumi § 86, imm. 4-p assigivaa.

Aalajangersagaq malillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq sanaartornermik ingerlatat pillugit akuttunngitsumik nalunaaruteqartassaaq, ingerlatanik akuersissummi pineqartunut ilaasunik suliaqarnej suliniummut ingerlatseqatigiiffik sinnerlugu sulisitsisunit allanillu ingerlanneqartoq pillugu nalunaaruteqarnej ilanngullugu. Akuersissummi nalunaaruteqartarnissaaq pillugu atugassarititaasut erseqqinnerusut aalajangersarneqassapput, assersuutigalugu ilusissaa, akuttussusissaa imarisassaalu ilaatigut aalajangersarneqassallutik. Tamatuma saniatigut nalunaarusiornermut angusanullu tunngatillugu isertuussinissaaq pillugu atugassarititaasut erseqqinnerusut aalajangersarneqassapput.

Isertuussinissaaq pillugu maleruagassanik aalajangersaanissaaq pisariaqarpoq, assersuutigalugu allagaatinik takunninnissamik qinnuteqarnikkut Naalakkersuisut paasissutissanik taakkuninnga tunniussinissamik pisussaaffilerneqassagaluarpata, paasissutissat ilai inuussutissarsiornikkut isertuussassatut taaneqarsinnaammata, imaluunniit inuit pillugit paasissutissatut taaneqarsinnaammata, allat pisussaannngisaminnik iluaquserneqarsinnaanerat pissutigalugu.

Imm. 2-mut

Aalajangersagaq pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu

Inatsisartut inatsisaannut naapertuuppoq, tassani § 3, imm. 1-imi allassimalluni

”Naalakkersuisut malittarisassanik aalajangersaasinnaapput oqartussat, suliassaqarfiit allakkialluunniit ilaasa sukumiinerusumik nalunaarneqarsimasut inatsimmut ilaatinneqannginnissaannik §§ 7-14-imi aalajangersakkat nalinginnaasumik kingunerissappassuk paasitinneqarsinnaatitaanermik qinnuteqaat itigartinneqarsinnaasoq.”

Nalunaarusiat pineqartut aallaaviatigut pisortat ingerlatsinerat pillugu

paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi §§ 12-14-imi pineqartunut ilaassapput.

Taamaakkaluartoq siunnersuummi isertuussinissaaq pillugu maleruagassanik

ilanngussisoqartariaqarneranik isumaqartoqarneranut, paasissutissat ilaasa oqartussaasunut allanut paarlaateqatigiissutigineqartarnerat, aammalu Inatsisartuni ataatsimiititalianut nassiunneqartarnerat tunngavilersuutaapput.

§ 19-imut

Aalajangersagaq suliassanut ingerlatseqatigiiffiup allallu inatsisissatut siunnersuummi matumani pineqartunut ilaasut, oqartussaasut sularinninnerannut atatillugu aningaasartuutunik akiliuteqartinneqartarnissaanut tunngasuvoq.

Erseqqissarneqarpoq akiliutaasusaaq akiliutissatut imaluunniit aningaasartuutunik utertitsinertut akilersinneqarsinnaasoq.

Oqartussaasut sularinninnerannut akiliutaasusaaq suliassanik oqartussaasutullu sularinninnermi nalunaaquttap akunnerinut atorneqartunut nalunaaquttap akunneranut akigititaasoq tunngavigalugu akilersinneqassasoq pilersaarutigineqarpoq, tassani ilaallutik nakkutilliinermik ingerlatsineq kiisalu akuersissutunik tunniussinerit akuersissuteqarnerillu sularinerat.

Siunnersuummi matumani pineqartut pillugit suliassanik sularinninnermut oqartussaasutullu sularinninnermut atatillugu aningaasartuutit oqartussaasunit akilerneqartut Naalakkersuisunit akiligassiissutigineqarnissaannut aalajangersagaq inatsisitigut tunngaviusussaavoq.

Aalajangersakkami ilaatinneqarput assersuutigalugu suliassanik sularinninnermut, nakkutilliinermut, oqartussaasutut allatigut sularinninnermut, sulinermut atatillugu angalanernut aamma siunnersuisartunut avataaneersunut aamma siunnersortinut ilaallu ilanngullugit aningaasartuutit.

Aningaasartuutit suulluunniit, sullissinnermut oqartussaasunit sularineqartumut matussusiinnaassuseqartillugu sullinneqarnermi akiliutitut, akitsuutitut imaluunniit aningaasartuutunik utertitsinertut akiligassiissutigineqarsinnaavoq. Taamaalilluni suliassanik pineqartumi oqartussaasut suliassanik sularinninnermut oqartussaasutullu suliassat sularinerannut aningaasartuutigisimasaasa aningaasartuutigisassatullu naatsorsuutigisaasa saaniatigut, inatsisitigut tunngavissaq atorlugu, sullinneqarnermi akiliutitut, akitsuutitut imaluunniit aningaasartuutitut utertitsinissaq aalajangersakkami matumani siunertarineqanngilaq.

Aatsitassanut suliassaqarfimmi suleriaatsimut naapertuuttumik suliassanut ingerlatseqatigiiffik suliffeqarfiillu allat suliassanut pingaarnertut akisussaaffeqartut, suliassanik sularinninnermut aamma oqartussaasut allatigut sularinninnerannut akiliummik akiliisinneqartassapput.

§ 20-mut

Siunnersuut malillugu suliassanik sularinninnermi aalajangiinernilu, siunnersuutip aalajangiiffigineqarneranik tiguisisussap tamanna kissaatigippagu, tuluit oqaasiisa

atorneqarsinnaanerit aalajangersakkakut periarfissineqarpoq. Inuussutissarsiornermut tunngasuni tuluit oqaasiisa nunat tamalaat akornani atugaanerit tunuliaqutaralugu, aamma suliffeqarfiit nunarsuarmi tamarmi atuuttut siunnersuut malillugu akuersissummik tunineqarnissamik qinnuteqarajuttuunerit tunngavigalugu, aalajangersagaq suleriaatsimut akunnaatsumut periarfissatut isigineqassaaq. Innuttaasut kalaallisut imaluunniit danskit oqaasii atorlugit pisortani oqartussaasunit sullinneqarnissamik inatsisit naapertorlugit piumasaqarsinnaatitaanerit aalajangersakkamit kalluarneqanngilaq.

§ 21-mut

Aalajangersagaq pineqaatissiilluni eqqartuussuteqarnermut tunngavoq.

Siunnersuut manna aallaaviatigut inuussutissarsiornikkut suliaqarnermut sammitinneqarpoq, taamaattumik siunnersuummi aalajangersakkat pillugit annertuumik pineqaatissiinissaq pisariaqartutut isigineqarani. Akuersissummik il.il. utertitsisinissamut periarfissat sorpassuartigut pitsaaliuinerit sunniuteqarumaanerit aallaavigineqarpoq.

Taamaattorli unioqqutitsinerit aalajangersimasut pineqaatissiisutigineqartarnissaat pisariaqartinneqarpoq, soorlu paasissutissanik ilumuunngitsunik imaluunniit salloqittaataasunik tunniussinerit imaluunniit paasissutissanik nipangiussiinnarnerit.

Aalajangersagaq siunnersuutip siunertaa eqqarsaatigalugu isiginiarneqassaaq, taamaattumik suliaqarnerup akuersissut tunngavigalugu ingerlanneqarnissaa pisariaqarluni, tamaalilluni suliaqarnermut tamakkiisumik ilisimaarinnittoqassalluni aammalu siunnersuutip siunertaata eqquutsinneqarnera misissorneqarsinnaassalluni.

Imm. 1-imut

Siunnersuut manna naapertorlugu nakkutilliisinnaanissap pinngitsoorneqarsinnaannginneranut, aamma paasissutissat attuumassuteqartut tamarmik eqqortumik nalunaarutigineqarnissaasa pisariaqarneranut atatillugu aalajangersagaq isiginiarneqassaaq. Aalajangersakkakut aalajangerneqarpoq, malittarisassanik akuersissutinillu siunnersuut naapertorlugu atortussanngortinneqartunik unioqqutitsinerit akiliisitaanermik eqqartuunneqaatigineqarsinnaasut.

Inatsit manna naapertorlugu oqartussaasut suliassamik suliarinninnerannut peqqussuteqarnerit nalunaarutigineqartut malinneqarnissaasa qulakkeerneqarsinnaanerisa pisariaqarneranut atatillugu aalajangersagaq isiginiarneqassaaq. Taamaattumik peqqussutaasoq unioqqutinneqartoq akiliisitaanermik eqqartuunneqaatigineqarsinnaavoq. Maleruagassani siunnersuut naapertorlugu saqqummiunneqartuni tamatuminnga unioqqutitsinerit akiliisitaanermik eqqartuunneqaatigisinnaanerit aalajangersakkakut aalajangersarneqarpoq.

Imm. 2-mut

Tamanna pillugu Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsimmi malittarisassat innersuussutigineqarput.

Imm. 3-mut

Akiliisitaanermik eqqartuussutit Nunap Karsianut tutsinneqassasut aalajangersakkakut aalajangersarneqarpoq.

§ 22-mut

Siunnersuut naapertorlugu suliassanut ulloq 1. januar 2013 atuutsinneqalernerata kingorna neqerooruteqartitsivigineqartunut inatsit atuutissaaq. Tamatuma kingorna sanaartornissamut isumaqatigiissutitut neqerooruteqartitsineq, aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissutinik tunniussineq 1. januar 2013 sioqqullugu pisut, inatsimmi pineqartunut ilaangillat.